

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2024

Bc. Jana Šimková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Role genderu v mediálním pokrytí českých
prezidentských voleb 2023**

Diplomová práce

Autorka práce: Bc. Jana Šimková

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Rektorová

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. 4. 2024

Bc. Jana Šimková

Bibliografický záznam

ŠIMKOVÁ, Jana. *Role genderu v mediálním pokrytí českých prezidentských voleb 2023*. 87 s. Praha, 2023. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Lucie Rektorová.

Rozsah práce: 125 953 zn.

Abstrakt

Cílem předkládané diplomové práce bylo zjistit, jakou roli hrál gender v mediálním pokrytí kampaně Danuše Nerudové pro prezidentské volby v roce 2023. V teoretické části práce je vysvětlen pojem gender, jeho souvislost s politikou a to, jak genderově podmíněný jazyk politické prostředí ovlivňuje. Pozornost je věnována genderovým stereotypům, historickému vývoji zastoupení žen v politice a konkrétním překážkám, jež ženám brání být ve veřejném životě stejně aktivní, jako muži. Konkrétní dopady stereotypů jsou ukázány na příkladech dvou známých zahraničních političek, Hillary Clintonové a Zuzany Čaputové. Následně je popsán kontext českých prezidentských voleb v roce 2023, kampaň Danuše Nerudové a způsoby, jimiž se sama vztahovala k tématům feminismu a genderu. V metodologické části jsou představeny zvolené výzkumné metody, kvalitativní a kvantitativní obsahová analýza, a také zkoumaná media: Aktuálně, Deník Referendum, iDnes, iRozhlas, Echo24, Heroine, HN, Novinky, Reflex a Seznam Zprávy.

Kvalitativní výzkum popisuje, čemu se media v souvislosti s tématem genderu a kandidátkou nejčastěji věnovala; postavení žen v politice, kritice kandidátky za její nedostatek autenticity a přílišné sebevědomí a implikacím její kandidatury pro budoucnost. Kvantitativní část pak ukazuje, že gender byl v rámci mediálního pokrytí voleb relativně marginálním tématem, v komentářích se neobjevovaly prvoplánové genderové stereotypy a Nerudové se dostávalo stejně pozornosti jako ostatním kandidátům. Analýza ale také ukázala, že Nerudová byla v určitých případech zobrazována jako méně kompetentní k výkonu funkce než muži, více se jí věnovaly ženské autorky a častěji byla kritizována v pravicovém než v levicovém médiu. Práce tak ukázala, že ačkoli došlo v mediálním pokrytí političek co do genderové stereotypizace k určitému posunu, některé problémy stále přetrvávají.

Abstract

The aim of this diploma thesis was to find out, what role gender played in the media coverage of Danuše Nerudová's campaign for the presidential election in 2023. In the theoretical part, the concept of gender is explained as well as its connection to politics and how gendered language influences the political environment. Attention is paid to gender stereotypes, the historical development of women's representation in politics, and to specific obstacles that prevent women from being as active in public life as men. Specific impacts of stereotypes are shown through the examples of two well-known foreign female politicians, Hillary Clinton and Zuzana Čaputová. The context of the Czech presidential election in 2023, the campaign of Danuše Nerudová and the ways in which she herself has related to the issues of feminism and gender are then described. The methodological part presents the chosen research methods, qualitative and quantitative content analysis, and the media examined: Aktuálně, Deník Referendum, iDnes, iRozhlas, Echo24, Heroine, HN, Novinky, Reflex, and Seznam Zprávy.

The qualitative research describes what the media most often focused on in relation to gender and the female candidate; the position of women in politics, criticism of Nerudová due to her lack of authenticity overconfidence, and the implications of her candidacy for the future. The quantitative part then shows that gender was a relatively marginal topic in the media coverage of the election, gender stereotypes did not appear in the commentaries and Nerudová received as much attention as the other candidates. However, the analysis also showed that in some cases, Nerudová was portrayed as less competent to hold office than men, she received more coverage from female writers, and was more often criticized in the right-wing than in left-wing media. Therefore, the thesis showed that although there has been a shift in media coverage of female politicians in terms of gender stereotyping, some issues still remain.

Klíčová slova

Volby, prezidentka, politika, gender, genderové stereotypy, média, feminismus

Keywords

Elections, female president, politics, gender, gender stereotypes, media, feminism

Title

The Role of Gender in the Media Coverage of the Czech Presidential Election 2023

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce, Mgr. Lucii Rektorové za velmi vstřícný přístup a cenné rady a připomínky v průběhu zpracování práce

Obsah

Úvod.....	8
1. Teoretická východiska.....	11
1.1 Ukotvení pojmu gender	11
1.2 Gender, jazyk a přístup k moci	12
1.3 Genderové stereotypy v politice	14
2. Praktická část.....	16
2.1 Historický vývoj politické participace žen	16
2.2 Překážky rovného zastoupení žen a mužů	19
2.2.1 Socio-ekonomické faktory.....	19
2.2.2 Politické a institucionální faktory	20
2.2.3 Sociokulturní a ideologické faktory.....	20
2.3 Politická participace žen ve světě	22
2.3.1 Hillary Clintonová	22
2.3.2 Zuzana Čaputová	24
2.4 Politická participace žen v České republice	25
2.5 České prezidentské volby – shrnutí a implikace.....	27
2.5.1 Volba prezidenta ČR – 2023	27
2.6 Danuše Nerudová	29
2.6.1 Danuše Nerudová – osobnost	29
2.6.2 Danuše Nerudová – prezidentská kandidátka.....	29
2.6.3 Danuše Nerudová – genderový a feministický kontext	30
3. Metodologie.....	33
3.1 Kvantitativní obsahová analýza	33
3.2 Kvalitativní obsahová analýza	33
3.3 Výběr analyzovaných serverů	35
3.4 Výzkumný vzorek	37
3.5 Výzkumné otázky	38
3.6 Kódování	38
3.7 Operacionalizace výzkumných otázek a hypotézy	43
4. Výzkumná část	46
4.1 Kvalitativní výzkum	46
4.1.1 Feminismus a postavení žen v politice	46
4.1.2 Kritika.....	48
4.1.5 Implikace pro budoucnost	53
4.2 Kvantitativní výzkum	54
4.2.1. Významnost tématu v rámci mediálního pokrytí.....	54
4.2.2 Rozdíly v mediálním pokrytí.....	57
4.2.3 Rozdíly v pokrytí na základě pohlaví autora	62

4.2.4 Rozdíly v pokrytí na základě ideologické profilace médií	66
5. Diskuze.....	71
Závěr.....	73
Summary	76
Použitá literatura.....	79
Seznam příloh.....	92
Příloha č. 1: Kódovací kniha	92
Kódování	93
Příloha č. 2: Kódovací arch	96

Úvod

„*Vrcholová politika je jako hokejová šatna – je tam binec, hluk a smrad.*“ Takto kdysi shrnul prostředí české politiky Mirek Topolánek, jeden z nejvýraznějších českých polistopadových politiků a toho času předseda vlády. Argumentoval tehdy také, že ženy v politice chybí, protože postrádají potřebné kvalifikace (Novinky, 2007).

O šestnáct let později se na situaci nic moc nezměnilo. Na den, kdy v čele vlády stane žena, Česká republika od svého založení v roce 1993 teprve čeká. A není se čemu divit, z citace výše je možné odvodit, že se jedná o prostředí pro ženy přinejmenším nehostinné, někdy až nepřátelské.

Dalo by se namítnout, že politická práce je z podstaty náročná pro muže i ženy. Aby člověk v tomto prostředí vydržel, je třeba ostrých loktů. Útokům a urážkám čelí všichni politici představitelé nehledě na pohlaví. Výzkumy však dokazují, že politické násilí páchané na ženách má svá specifika. Ženy se oproti mužům ve větší míře musí vypořádávat s výhrůzkami, jež jsou často psychologické, sexualizované či sexuální povahy. Motivem pro tyto útoky kromě politického nesouhlasu mohou být i genderové předsudky. Jimi vyvolávané násilí má za cíl dostat ženy z politiky a veřejného prostoru jen proto, že jsou ženami, což je problém, jemuž muži ve větší míře nečelí. (Skalický, 2023).

Z výzkumné práce sdružení Fórum 50 %, které usiluje o rovné zastoupení mužů a žen ve veřejném životě, pak vyplývá, že absence žen v politice má i další příčiny. Z hlediska systému ženám situaci znesnadňuje systém voleb a forma, jakou jsou kandidáti nominováni. Nepomáhají ani společenské představy o tom, jakou roli by měla žena ve společnosti zaujímat, či všeobecná nedůvěra v politické schopnosti žen (Fórum 50 %, 2023).

Překážkou ženám ale může být i jejich nízká sebedůvěra a nechuť vstupovat do politiky právě z toho důvodu, že se jedná o převážně maskulinní prostředí (Vlčková, 2020). Důsledek problému se tak stává jeho příčinnou a situace zdánlivě nemá východisko.

Roli žen jako legitimních kandidátek ztěžují také média. Historicky je totiž u žen v rámci mediálního pokrytí kladen větší důraz na vzhled a vystupování než u mužských

kandidátů a politiků. V případě žen je také často zdůrazňováno jejich tradiční postavení ve společnosti. Tendenčním pokrytím mohou být ovlivněni i voliči, pro které může být náročnější si ženy v mocenských pozicích představit. (Bystrom, 2006).

„Není to tak, že by se ženy bály moci nebo že by ji nechtěly. Je to tak, že se držitelé moci a privilegií bojí žen a ani kousek zadarmo nedají,“ popisuje současný stav věci právnička Šárka Homfray (Homfray a Karásek Čejková, 2022, s. 167). Z tvrzení vyplývá, že pokud se žena rozhodne prosadit, a to nejen v politice, musí pro úspěch vynaložit mnohem větší úsilí než muž.

Ve volbách roku 2023 se i přes výše zmíněné překážky na post prezidenta České republiky, nejvyššího ústavního činitele v zemi, rozhodla kandidovat ekonomka a profesorka Danuše Nerudová. Ve volbách sice nezvítězila, přesto se však za poměrně krátkou dobu dokázala stát jednou z nejvýraznějších žen na české politické scéně. Její kandidatura navíc prokázala, že o ženy v politice je ze strany voličů zájem. Nerudová tak mohla inspirovat i další potenciální kandidátky, které se vstupem do politiky doposud váhaly.

Cílem této práce je ukázat, jak se vybraná média vypořádala s pokrýváním první ženské prezidentské kandidátky, která měla dle průzkumů šanci na vítězství, a v návaznosti na to také, jak si autoři poradili s tématy, která dosud neměli příliš šanci reflektovat.

Média analyzovaná v rámci této práce byla vybrána na základě ratingu Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky a podle názorové a tematické profilace. Výběr vzorku má zaručit, že diplomová práce vystihne sentiment převažující v člancích významné části české mediální scény.

Pro potřeby analýzy budou využity názorové rubriky, jelikož komentář jako útvar vyjadřuje názor autora, potažmo i média, jež jej publikuje. Komentářové sekce navíc samy exemplifikují problém genderové nevyváženosti, jelikož autory přispívajícími do těchto rubrik jsou ve zvolených médiích z velké většiny muži (Mahdalová, 2023). Ačkoli se postavení žen ve společnosti celosvětově zlepšuje, konkrétně média společně s politikou jsou příklady oblastí, kde k pokroku dochází pomaleji.

Diplomová práce má pomoci osvětlit, zda se mediální pokrytí ženských kandidátek a političek točí stále kolem stejných genderových stereotypů, nebo zda se v tomto ohledu

česká mediální cena přeci jen posunula. V závěru diplomové práce by mělo být jasnější, zda byl gender v rámci mediálního pokrytí významným faktorem, nebo naopak žádnou roli nehrál.

1. Teoretická východiska

Samotné vymezení pojmu gender je relativně komplikované. Nejstarší definice pracují se souvislostí genderu a pohlaví, kdy v případě pohlaví mluvíme o biologických charakteristikách, zatímco u genderu o společensky konstruovaných okolnostech. Nejpresnější překlad tohoto slova do češtiny by byl pravděpodobně „rod“ (Sociologická encyklopedie, 2018). Tento pojem sám o sobě může označovat rod gramatický či biologický neboli související s pohlavím. Gender je ale především pojmem kulturním a psychologickým – označuje vlastnosti a chování, jež jsou lidem přisuzovány na základě jejich biologického pohlaví, přičemž očekávané vzorce chování jsou podmíněné kulturou, v níž daní lidé žijí (Český statistický úřad, 2016).

Pokud mluvíme o genderových stereotypech, jedná se o předpoklady týkající se toho, jak se muži a ženy mají v různých společenských a životních situacích chovat, př. ve škole, v zaměstnání, či v prostředí rodiny. Typickým stereotypem je například to, že muži nepláčou, nebo předpoklad, že všechny ženy jsou empatické. Takové zevšeobecňování potom může komplikovat život lidem, kteří se stereotypům vymykají, či se snaží z jim přisuzované role vystoupit (Český statistický úřad, 2016).

Je tedy zřejmé, že pro anglické slovo gender není úplně možné nalézt doslovný český ekvivalent, jelikož ani slovo rod nenesou stejné konotace. Proto se běžně užívá výraz původní (Sociologická encyklopedie, 2018). V určitých spojeních, jako např. genderové stereotypy, nebo genderový audit, by navíc nahrazení slova gender slovem rod významově nedávalo smysl. Anglické výrazy v mnohých případech v českém jazyce zdomácněly, což je i tento případ. Pokud ale bude v rámci této práce nutné slovo nahradit českým výrazem, bude užíván pojem sociální pohlaví, který zohledňuje jistou kulturní podmíněnost.

1.1 Ukotvení pojmu gender

„Ženami se nerodíme, ženami se stáváme.“ Touto větou představila feministická filosofka a významná představitelka existencialismu Simone De Beauvoir veřejnosti tezi, že gender je součástí identity, kterou získáváme, nikoli takovou, s níž se rodíme. Věta se objevila v její knize Druhé pohlaví, vydané již v roce 1949. Dílo významně podpořilo snahy feministického hnutí o prosazení genderu jako pojmu, jelikož argumentuje, že se nejedná

o anatomickou danost a nelze mezi něj a biologické pohlaví stavět rovnítko. (Butler, 1986).

Na de Beauvoir navázali i další autoři. Michel Foucault, který se konkrétně tematikou genderu zabýval velmi okrajově, byl například silně proti vnímání pohlaví a sexuality jako biologické danosti. Naopak zdůrazňoval podmíněnost těchto pojmů společenskými pravidly, kulturně-historickým kontextem či disciplinární mocí (Dean, 1994).

Myšlenky a argumenty produkované genderovými teoretiky se v průběhu let dál vyvíjely a stávaly radikálnějšími v požadavcích na společenské změny. Judith Butler (1990) ve své přelomové knize *Potíže s genderem* vyzvala společnost k tomu, aby se vzdala tradičního binárního pohledu na pohlaví, gender a sexualitu. Argumentovala, že gender není konstantou vyplývající z biologického pohlaví, ale je definován na základě společenských norem, které posiluje a je jimi sám posilován. Podle této teorie lidé nejsou muži a ženami, nýbrž se jako muži a ženy chovají, čímž jsou tyto binární kategorie vytvářeny. Pokud svým chováním do své kategorie nezapadají, musí čelit negativním důsledkům. Butler kritizovala západní kulturu a společnost, v níž byl gender viděn jako silně provázaný s biologickým pohlavím a sexuální orientací. Stejně jako biologické pohlaví byl gender vnímán jako něco daného a neměnného (Morgenroth a Ryan, 2018).

Třicet let po vydání knihy je možné říct, že se společnost v jistých ohledech posunula, navzdory tomu ale genderový řád stále funguje – diktuje ženám, jak se chovat a vypadat, jaká je jejich přirozená role ve společnosti. Pokud z ní chtějí vystoupit, nemají to přirozeně vůbec jednoduché (Homfray a Karásek Čejková, 2022, s. 66).

1.2 Gender, jazyk a přístup k moci

Vlivem společenského nastavení v politickém prostředí stále převažují muži. Dle tradičního výkladu je tato situace ospravedlňována tím, že zatímco pro muže je přirozené a správné usilovat o moc a držet ji, u žen je tato tendence naopak zvláštní, neženská a tím pádem nežádoucí. Víra v to umožňuje ženy napříč kulturami vylučovat z účasti na veřejném životě. Do historické stereotypní představy politika nezapadá, že by onou osobou mohla být i žena. Toto mocenské nastavení a vidění politiky jako mužského světa je udržováno také užívaným jazykem a diskurzem (van der Pas a Aaldering, 2020).

Historicky je kvůli absenci žen i jazyk prostupující touto sférou silně maskulinní. Pro toto tvrzení je možné najít řadu praktických příkladů. Pokud se diskuze týká politiky či voleb, bývá často využíváno metafor spojených s válkou, další z oblastí, která je vnímána jako doména mužů (Carroll a Fox, 2014, s. 2).

Politici kandidáti bojují o hlasy voličů, útočí na své oponenty, snaží se je poškodit, či dokonce zničit. V anglicky mluvících zemích je například využíváno pojmu „war room“ – válečná místnost – pro centrály volebních kampaní, sídla monitorovacích týmů, či rozhodovací ústředí politických stran (Institut politického marketingu, 2015).

Další oblastí, ze které pochází značné množství politických přirovnání, je sport. Politici kandidáti, kteří se v rámci politických debat nenechávají svázat rámci slušného jednání, se nebojí „shodit rukavice“. Přijímání zákonů, jejichž účelem je narovnání stavu mezi několika aktéry, je označováno jako „vyrovnávání hracího pole“. V neposlední řadě je možné uvést další příklad z anglofonního prostředí, kde je populární fráze „Hail Mary Pass“. Ta v americkém fotbale označuje dlouhou přihrávku ze zoufalství, většinou s minimální nadějí na úspěch. V politice může jít o popis situace, kdy politik udělá velmi riskantní či nepodložené rozhodnutí, které se velmi pravděpodobně nemusí vyplatit, ale v případě úspěchu by vedlo k zásadnímu nárůstu voličské podpory (Newsroom, 2020).

Sportovní terminologie je hojně užívána i v českém politickém prostředí. Vhodným případem by mohla být například již výše zmíněná citace Mirka Topolánka, který české politické prostředí přirovnává k hokejové šatně (Novinky, 2007). Běžně se ale mluví i o tom, že politici „hrají na jistotu“, když se bojí riskovat (Hovorková, 2024), nebo si „dávají vlastní góly“, když špatným rozhodnutím či nevhodným vyjádřením poškodí pozici svoji nebo své strany (Kaiser, 2020). Přímo z úst politika jsme takové přirovnání mohli slyšet, když premiér Petr Fiala udělil svému spolustraníkovvi a ministru Pavlu Blažkovi za jeho schůzku s kontroverzním Martinem Nejedlým žlutou kartu (Malecký, 2023).

Celkově lze říct, že užívání maskulinního jazyka a slov koreluje s potřebou vyjádřit dominanci, a to více než užívání jazyka femininního. (Roberts a Utych, 2019).

Pokud se diskurz a jazykové formy a postupy využívané v politice odvíjejí od přítomnosti mužů a jejich tradiční a přirozené touze po moci, působí logicky jakákoli politická participace žen nepřírozeně. Angažované ženy je snazší vnímat jako

nekompetentní, jelikož jazyk s jejich přítomností zkrátka nepočítá.

Data ale dokládají určité změny v tomto stereotypním vidění politiky. Ve Spojených státech amerických například došlo vlivem většího zastoupení žen v politice k velkému posunu v jejich vnímání (Stauffer, 2021). Zatímco před deseti lety nebyl ve společnosti ukotven obraz toho, jaká by politicky aktivní žena měla být, dnes je tato představa celkem jasná. Političky jsou vnímány jako ambiciózní, inteligentní, a racionální. Tento vývoj kopíruje i to, jak se v zemi celkově posouvá vnímání žen – společností jsou sice stále viděny jako především silně komunitně ukotvené, nově jim jsou ale připisovány i agentické rysy a vlastnosti (van der Pas, Aaldering a Bos, 2023).

Oproti tomu reputace politiků – mužů, v zemi spíše klesá. Víc, než kdy dříve jsou viděni jako sebestřední, arogantní a příliš toužící po moci, tentokrát v negativním smyslu slova. I představa mužů jako přirozeně silných a kompetentních vůdců ve veřejném mínění také ztrácí podporu (van der Pas a Aaldering, 2020).

Navzdory znatelnému posunu je však politika stále viděna jako doména mužů. Ačkoli si dle průzkumů veřejného mínění voliči jasněji než dřív uvědomují nedostatky v mužském politickém leadershipu, vracíme se k prvnímu odstavci této části práce. Pravděpodobně to bude ještě nějakou dobu trvat, než děti při zadání „nakresli politika“ přestanou kreslit muže v obleku (van der Pas a Aaldering, 2020).

1.3 Genderové stereotypy v politice

Pokud se ženy chtějí účastnit veřejného života, musí často čelit řadě předsudků a bojovat s překážkami v individuální, společenské i institucionální rovině. Genderové předsudky se do politiky přenášejí z jiných společenských sfér. Političky jsou následně vnímány skrze určité stereotypy – ty nutně nemusí odpovídat tomu, jak jsou většinou vnímány ženy. Stejně jako ženám ve zbytku společnosti, tak i těm v politice, mohou znesnadňovat život.

Oproti mužům jsou ženy viděny jako jemné, důvěryhodné, starající se o ostatní a orientované spíše na nalezení konsenzu místo ukazování síly. Problémem je, že nakolik pozitivní mohou tyto vlastnosti být, příliš se neslučují s tradiční všeobecnou představou o světě politiky jako sféře konfliktů, rivality, kde na přílišnou empatii není místo (Lakoff,

2003).

Politická funkce však jako by ženám v očích veřejnosti na soucitu ubírala. Nejsou jim připisovány pozitivní vlastnosti, jež u nich dříve byly viděny jako přirozené. Političky se tím dostávají do situace, kdy jsou definovány více na základě svých nedostatků než kvalit. Stále totiž musí soupeřit s muži, jejichž silné stránky – vůdčí schopnosti, kompetence a ambicióznost – korelují s představou ideálního politika (Schneider a Bos, 2014).

Genderové stereotypy se však netýkají jen vlastností politiků a političek. Ovlivňují i to, k jakým tématům by se dle názorů veřejnosti kdo z nich měl vyjadřovat. Političky jsou vnímány jako kompetentnější pro působení v oblastech školství, zdravotnictví či sociálních věcí. Přirozenými poli působnosti pro muže jsou pak v tomto tradičním vidění finance či obrana.

Shodou náhod jsou to právě ministerstva vnitra, obrany či financí, jinak označována také jako silové resorty, která jsou vnímána jako nejvýznamnější. K úspěchu potenciálním politickým kandidátům mnohem více pomohou osobnostní rysy typicky označované jako mužské než ty připisované spíše ženám. Tímto způsobem je dále upevňována dominantní pozice mužů v nejvyšších patrech politiky (Huddy a Terkildsen, 1993).

2. Praktická část

2.1 Historický vývoj politické participace žen

V zemích tzv. východního bloku, kam spadalo i Československo, měly ženy před pádem Železné opony v národních parlamentech relativně slušné zastoupení – na konci 80. let tvořily průměrně 33 % členů zákonodárných sborů. Mohlo by se tak zdát, že ženy si v těchto zemích užívaly relativně velké míry politické a ekonomické emancipace (Stockemer, 2007).

Volebního práva mohly užívat dříve než v řadě zemí západní Evropy a byly na tehdejší poměry relativně slušně zastoupeny v národních parlamentech. Na pozicích, kde by měly skutečnou moc, tedy ve vedení státu a vládnoucích stran, však ženy příhodně chyběly. Jejich vliv na rozhodování byl proto ve skutečnosti zanedbatelný (Stockemer, 2007).

Po pádu komunistických režimů se mnoho nezměnilo. Muži převzali vedoucí pozice v nově vznikajících politických stranách, a počet žen v legislativních orgánech i kvůli zrušení kvót, do té doby fungujících v některých zemích, po prvních postkomunistických volbách značně klesl. Pokud se v dalších letech objevovaly a objevují na kandidátních listinách, často je to na nevolitelných místech. Přes zdánlivé zastoupení proto přirozeně stále mají problém se k politické moci dostat (Turska-Kawa & Olszanecka-Marmola, 2018).

Ženy v těchto zemích mají k dispozici možnosti, jež by jim měly umožnit se v politice prosadit. Právně zakotvená rovnost pohlaví, možnost se vzdělávat, pracovat a zvolit si kariéru dle vlastního uvážení. Jejich pozici ve společnosti však stále do značné míry determinují tradiční, patriarchální hodnoty společností, v nichž žijí, a dle kterých je přirozené místo ženy kdekoli, jen ne v politice (Stockemer, 2007).

Problém v zemích střední a východní Evropy přetrvává. Dnes je zde například oproti zemím západní Evropy zastoupení žen v národních parlamentech nižší. Navzdory tomu, že v zemích proběhly jisté systémové změny a ženy mají možnost být ekonomicky nezávislé, budovat kariéru a vytvářet si jinou identitu než jen jako matky a pečovatelky, tento stereotypní obraz v představách veřejnosti v určité míře zůstává dodnes. (Turska-Kawa & Olszanecka-Marmola, 2018).

Česká republika je však pozadu nejen ve srovnání se zeměmi západní Evropy, ale i v rámci regionu. Například Maďarsko, Slovensko, či Polsko již všechny měly ženskou hlavu státu či premiérku. Pohled společnosti na rozdělení rolí mužů a žen je přitom v daných zemích tradičnější než v Česku, které na první političku v tak významné pozici stále teprve čeká (Šídlová, 2022).

Země přitom měla nakročeno dobře. Aktivní i pasivní volební právo získaly ženy již vznikem samostatné Československé republiky v roce 1918. Dnes splňují všechny předpoklady pro politickou kariéru. Mohou se vzdělávat stejně jako muži a data ukazují, že v mladší generaci bakalářský i magisterský stupeň vysokoškolského studia absolvuje žen dokonce více než mužů (Třísková, 2023). V České republice také klesá porodnost, kromě roku 2021 kontinuálně již od roku 2018. V roce 2022 se narodilo pouze 99,8 tisíc dětí, což představovalo nejslabší ročník za posledních 18 let (Český statistický úřad, 2024), a předběžná data ukazují, že dětí narozených v roce 2023 bylo ještě méně, celkem 91,1 tisíc (Český statistický úřad, 2024). Aktuální pokles, způsobený pravděpodobně ekonomickou nejistotou a zvýšenými náklady rodin, rozhodně není ve všech ohledech pozitivní zprávou (Beránek a Vlková, 2024). Ukazuje ale, že průměrná žena by již neměla být péčí o rodinu kariérně limitována.

Situace u nás je však v mnoha ohledech specifická. Narozdíl od Polska či Slovenska nehraje ve formování společenského diskurzu velkou roli náboženství. Z hlediska názoru občanů na důležitost genderové vyváženosti v politice velkou roli nehraje ani to, jaká politická uskupení na pravolevé škále politického spektra preferují. Průzkumy veřejného mínění však přeci jen ukazují jistý genderový konzervatismus české společnosti. Jako klíčové se pro něj v rámci české společnosti jeví především mateřství a postoje k němu (Vohlídalová a Maříková, 2018).

Důraz je kladen na roli muže jako živitele rodiny a ženy jako pečovatelky. Tato role je především v České republice velmi intenzivní. Rodičovská dovolená, na kterou odcházejí z valné většiny ženy, byla sice zkrácena na tři roky, i tak je ale v porovnání se zbytkem světa relativně dlouhá (Kopecký, 2023).

Ve Francii se například mateřská dovolená skládá ze 6 týdnů před porodem a 10 týdnů po porodu. Následovat může rodičovská dovolená na 6 měsíců u prvního dítěte a od druhého dál na tři roky, kdy si každý z rodičů může vzít maximálně 24 měsíců. Vlivem značného

snížení finančního příspěvku s přechodem z mateřské na rodičovskou dovolenou a pracovní nejistoty po návratu však většina žen a rodičů této možnosti nevyužívá (Stejskalová, 2020).

Tři roky rodičovské dovolené mohou využívat i rodiče například na Slovensku, v Německu, či Maďarsku. Například ve Švédsku se jedná o 68 týdnů, ve Finsku pouze o 26 týdnů. Nejkratší rodičovskou dovolenou, pouze 13 týdnů, pak nabízí Portugalsko (Stejskalová, 2020).

Celkově je možnost delší rodičovské dovolené typická zejména pro státy střední a východní Evropy. Co se ale výšky finanční kompenzace týče, nabízí tyto státy průměrně 86 % předchozí mzdy, zatímco u ostatních zemí je průměr vyšší, rodiče si přijdou až na 93 % (Schulze a Gergoric, 2022).

Například v USA ale například koncept placené rodičovské dovolené vůbec neexistuje. Státní zaměstnanci, pracovníci veřejných i soukromých základních a středních škol a firem s 50 a více zaměstnanci mají nárok na 12 týdnů neplaceného volna, jak je však z výčtu jasné, na tuto výsadu zdaleka nedosáhnou všichni (Center for American Progress, 2023).

Dlouhá rodičovská dovolená českých matek má negativní dopady na jejich kariéru a znovuzařazení do pracovního procesu, kdy z žen s dítětem ve věku nula až pět dnes pracuje pouze 44 %. Mezi zeměmi EU je v tomto ohledu situace českých žen jednou z nejhorších (European Commission, 2017).

Mateřství je vnímáno i jako bariéra pro vstup do politiky. Z pohledu společnosti navíc přirozená a v podstatě neovlivnitelná, jelikož by výchova dětí mezi prioritami žen měla být tou nejvyšší (Hovorková, 2019).

Česká veřejnost si uvědomuje, že žen v politice působí málo. Dle průzkumu je však s postupem času méně a méně přesvědčena o tom, že se jedná o vážný problém. Stejně tak přestává být jako důležitá vnímána aktivní podpora žen, které chtějí do politiky vstoupit. Příčinu tohoto posunu nelze nalézt čistě v genderových stereotypech jako spíš v kombinaci socioekonomické krize a důrazu, který česká společnost klade na mateřskou roli žen. (Vohlídalová a Maříková, 2018).

Samotní muži jsou potom největší skupinou, která roli a důležitost žen v politice znevažuje nejvíce. Zde může hrát roli především zvyšující se pocit ekonomického ohrožení, který muži

pocitují, a který následně vede k vyšší nejistotě a odmítání trendu ekonomické a politické emancipace žen. To, že především mužská část veřejnosti přestává vidět téma participace žen jako důležité, může zkomplikovat situaci možným zájemkyním o politickou kariéru, jelikož pro ně bude vstup do této sféry o to složitější (Vohlídalová a Maříková, 2018).

2.2 Překážky rovného zastoupení žen a mužů

Ženy po celém světě musí čelit různým překážkám, jež jim brání ve vstupu do veřejného života. Bariéry se mohou lišit v závislosti na konkrétním státu, kultuře, souhrou různých faktorů jsou však ženy v politických orgánech po celém světě podprezentovány. Rozdělit je lze do několika kategorií.

2.2.1 Socio-ekonomické faktory

Jedná se pravděpodobně o nejvýznamnější kategorii bariér. Zahrnovat mohou zodpovědnost o péči v rámci rodiny, nedostačující vzdělání, finanční problémy, násilí, obtěžování, či pocit nebezpečí.

Jako primární pečovatelky v rámci rodiny mají ženy většinou hlavní zodpovědnost za péči o domácnost a děti. Tím pádem jim na politické aktivity zkrátka nezbyvá čas. Pokud mají kromě rodiny navíc zaměstnání a o domácnost se starají v rámci své tzv. „druhé směny“, politická aktivita je takřka nemyslitelná (Václavíková-Helšusová, 2003).

V především chudších a rozvojových zemích mohou mít ženy problém s dosažením potřebného vzdělání či pouhé gramotnosti, jíž je podmiňována aktivní účast ve volbách. Zde je však nutné zdůraznit, že vzdělaná ženská populace automaticky nemusí znamenat rovné genderové zastoupení v politice, jak můžeme vidět na příkladu víceméně všech zemí západního světa (UN Women, 2023).

Dalším důvodem, kvůli kterému si ženy politickou kariéru raději rozmyslí, mohou být potenciální finanční problémy. Co do majetku a výdělků ženy za muži v globálním srovnání stále zaostávají. Politická kampaň ale není levnou záležitostí a ženy mimo výdělků stále zaostávají i ve schopnosti přilákat sponzory. Tato situace se sice zlepšuje, například známá politická aktivistka Gloria Steinem ale přesto tvrdí, že *„pokud by vybírala peníze na kampaň může ucházejícího se o post v Senátu, dostane tisíc dolarů. Pokud se ale jedná o ženu,*

dostane pouze 200 nebo 300 dolarů. “ Ať už vědomě či nevědomě, pro potenciální sponzory je gender stále tématem (The Ascend Fund, 2021).

Pokud žena volbami přeci jen projde a obsadí politickou funkci, velmi pravděpodobně se bude muset potýkat s obtěžováním, výhrůzkami a psychickým či fyzickým násilím. Vidina této budoucnosti může přirozeně mnohé odradit.

2.2.2 Politické a institucionální faktory

Politika je sférou kontrolovanou muži a je vnímána jako striktně oddělena od soukromého života, kam spadá rodina, ale i ženy – manželky. Těm je tímto nastavením dále upírána možnost se politicky angažovat. Politika je prostředí konfrontační, připodobňované k zápasům, jelikož vytváří vítěze a poražené. Vstup do ní pro ženy znamená stát se součástí institucí, jež byly vytvořeny především pro muže, čemuž odpovídají uplatňovaná pravidla, normy i hodnoty.

Důležitým prostředkem pro vstup do politiky jsou pro ženy politické strany. Ačkoli jsou často zapojeny na lokálních úrovních a aktivní při oslovování nových voličů a hledání podpory pro stranu, do vedoucích pozic se v rámci stran dostane jen málo z nich. Nízký vliv a chybějící podpora mezi stranickými kolegy mohou být překážkami získání nominace (Homfray, 2019).

2.2.3 Sociokulturní a ideologické faktory

Jedná se o kategorii pro tuto práci nejdůležitější. Sociokulturní a ideologické faktory zahrnují kulturně podmíněná očekávání a nároky, jež na muže a ženy v návaznosti na jejich pohlaví klade společnost.

Tradiční genderové stereotypy ženám ve většině zemí světa přisuzují především roli matky a pečovatelky o domácnost. Jejich přirozené místo je dle tohoto výkladu doma, v privátní sféře, daleko od politiky a veřejného života (Václavíková-Helšusová, 2003)

Od těchto stereotypů se odvíjí i socializace, již jsou ženy od dětství vystavovány. Dívky jsou vychovávány k submisivitě, empatii a důslednému dodržování pravidel, zatímco chlapcům je vštěpována asertivita a důležitost umění působit na lidi. Vlivem této výchovy se dívky o politiku přestávají zajímat, vnímají ji jako typicky mužské prostředí a nedovedou si

představit, že by do takového jednou měly vstoupit. Typické vlastnosti a chování politiků se totiž neslučují s tím, k čemu byly vychovávány. (Bos, et. al., 2022)

Do tradičních stereotypních rolí ženy vmanipulovávají názory společnosti. Západní političtí filozofové, jejichž díla tvoří dodnes základy politické teorie, jako Aristoteles, Thomas Hobbes či John Locke, stovky let argumentovali ve prospěch naprostého vyřazení žen z politického života. Když ženy přeci jen začaly obsazovat mocenské pozice, bylo to přirozeně viděno jako přinejmenším zvláštní. V řadě zemí je však dodnes vstup do politiky pro ženy velmi komplikovaný, pokud ne zcela nemožný (Ara, 2019).

Překážkou účasti ve volbách může být i nízké sebevědomí a nechuť riskovat. Ženy může odradit i to, jak veřejnost politiky vnímá, protože jsou vinou různých korupčních afér, skandálů a jiných kauz s politikou spojených často viděny velmi negativně (The Ace Project, 2018).

Odstrašující účinek má pravděpodobně i zobrazení žen a především političek v masových médiích. To v řadě zemí není zrovna pozitivní. Navíc se média často nadměrně soustředí na osobní život a vzhled političek místo na jejich program či politickou agendu. Pro společnost je tím pádem snazší vnímat je jako sexuální objekty než jako osoby s relevantními názory, jimž stojí za to naslouchat.

Známým příkladem z českého prostředí budiž například mediální pozornost, kterou si kdysi „užívala“ bývalá poslankyně a ministryně školství Petra Buzková. Články, které o ní vycházely, byly často sexistické a plné genderových stereotypů. Výjimkou nebylo excesivní komentování vzhledu političky, její rodinné situace, mateřství, ani plastické operace prsou (Baslarová a Binková, 2007).

V neposlední řadě může hrát roli i náboženství. Skoro všechna vyžadují od žen jistou formu subordinace. V zemích, kde náboženství od politiky není odděleno, nebo i v sekulárních, kde má přesto velký vliv, může přispívat v rámci politické reprezentace k vytváření a upevňování genderových nerovností (Ara, 2019).

2.3 Politická participace žen ve světě

Organizace spojených národů v roce 2015 představila Cíle udržitelného rozvoje – program rozvoje do roku 2030, na jehož formulaci se podílely členské státy OSN i zástupci z různých sfér společnosti. Cílů si OSN stanovila celkem 17, mezi nimi i cíl s číslem 5 – Rovnost mužů a žen.

OSN dává členským státům za úkol skoncovat se všemi formami genderové diskriminace, zajistit vhodné ocenění domácí péče, a zajistit ženám rovné příležitosti ve všech oblastech a sférách, včetně ekonomické, veřejné a politické.

Ačkoli ženy představují polovinu světové populace, ve veřejné sféře zdaleka rovně zastoupeny nejsou – v národních parlamentech v roce 2022 ženy tvořily 26,2 % z celkového počtu členů. Ženskou hlavu státu alespoň jednou měla méně než třetina ze všech členských států OSN. V rámci Reportu k Cílům udržitelného rozvoje z roku 2022 OSN uvádí, že pokud by se pokračovalo v současném tempu, rovného zastoupení žen v politickém vedení zemí se dočkáme za 40 let (UN Women, 2023).

2.3.1 Hillary Clintonová

Jednou z nejznámějších političek a prezidentských kandidátek světa, které se přes výše zmíněné bariéry podařilo do nejvyšších pater politiky probojovat, je Hillary Clintonová. Nejmocnější ženou světa se sice nakonec nestala, kariéru Clintonové však nedefinuje pouze neúspěch v prezidentských volbách. Vystudovaná právnička byla také osm let členkou Senátu Spojených států amerických, kde reprezentovala stát New York a čtyři roky členkou administrativy prezidenta Baracka Obamy, kdy zastávala post ministryně zahraničí. O prezidentskou kandidaturu se pokoušela již v roce 2008, kdy se poprvé ucházela o nominaci Demokratické strany. V dubnu roku 2015 pak oznámila, že se chystá kandidovat v prezidentských volbách 2016. Tentokrát stranickou nominaci získala, v samotných volbách ji však porazil republikánský kandidát Donald Trump (Britannica, 2019).

Z této prohry Clintonová vinila mimo jiné i média, která se dle jejího názoru až příliš věnovala jejím skandálům, místo aby se soustředila na aféry kampaně Donalda Trumpa, jež byly podle kandidátky mnohem problematictější (Lee, 2017). Co se voleb v roce 2016 týče, šlo by jmenovat řadu chyb, které kampaň Clintonová udělala, a které pravděpodobně k její prohře přispěly mnohem větší měrou než novinové titulky. Nelze se však divit její

skeptičnosti k médiím, jelikož k ní nebyla vždy zrovna fér.

Již při jejím prvním pokusu v roce 2008 byly značné rozdíly mezi tím, jak média pokrývala její kampaň a kampaň jejího demokratického protivníka, Baracka Obamy. Političtí komentátoři zdůrazňovali, že aby měla šanci uspět, musí být Clintonová okouzující a sympatická. Pouze sebevědomé vystupování a nezpochybnitelné kvalifikace jí k příznivému mediálnímu pokrytí nestačily. Média jí aplaudovala za projevy starostlivosti a šarmu – ten se zdál být pro její úspěch klíčovým. U Baracka Obamy po šarmu nepříliš překvapivě mediální poptávka nebyla. Celkově musela Clintonová dostát vyšším standardům. Aby byla hodnocena pozitivně, musela vystupovat kompetentně, ukazovat emoce, ale ne příliš, být skutečná a schopna uspět nezávisle na ostatních. Obamovi pro získání mediální přízně stačilo prokázat alespoň nějakou kompetenci a schopnost působit autenticky – přehnané nároky na právě tu správnou míru projevování emocí na něj kladeny nebyly (Avineri, 2009).

Celkově byla v roce 2008 pro Clintonovou situace v mnoha ohledech složitá. Americká veřejnost neměla příliš velkou zkušenost se ženami, které by se pokoušely ucházet o prezidentský post. Clintonová tak musela bojovat s řadou genderových stereotypů. Mnozí voliči měli zkrátka problém si ženskou prezidentku představit, jelikož jim přirozeně zapadala do jiných rolí – jako například jednomu muži, jenž na kandidátku během vystoupení v rámci kampaně křičel, aby mu raději „*vyžehlila tričko*“ (Wheaton, 2008).

Řada studií prokázala, že v roce 2008 byla Clintonová celkově do velké míry vystavena sexismu i ze strany médií. V roce 2016 taková míra odporu na základě genderu ze strany médií prokázána nebyla. Ani tak však nelze říct, že by jí v rámci kampaně být ženou bylo zvlášť ku prospěchu (Coyle, 2016).

Data totiž dokládají, že výsledek voleb byl v tomto roce stereotypy přeci jen ovlivněn. Vítězem se totiž stal kandidát, který měl více vlastností, jež jsou vnímány jako typicky „maskulinní“ a tedy nutné pro vykonávání prezidentské funkce. Clintonová sice řadu takto hodnocených kvalit vykazovala, ať už se jednalo o schopnost vést či emoční stabilitu, Donaldu Trumpovi se však nemohla rovnat (Nawabdin, 2021).

Nepomáhalo jí ani to, že se snažila akcentovat ženská témata. Její argumenty pro genderovou rovnost byly viděny v rozporu s liberálními principy a ideály zásluh. Clintonová byla

obviňována, že využívá identitární politiky, když klade přílišný důraz na gender, snaží se ze sebe tak vytvářet oběť a řeší problém, jenž už vlastně ani problémem není. Z mediálního pokrytí vyplývalo, že genderové nerovnosti jsou problémem minulosti a Clintonová téma pouze zneužívá k vlastnímu prospěchu a získání nefér výhody (Sorrentino, Augoustinos a Lecouteur, 2022).

Nevhodným narážkám Clintonová nečelila pouze v letech, kdy zastávala politickou funkci. I když byla mezi lety 1993–2001 první dámou Spojených států amerických, byla často kritizována za svou neochotu přizpůsobit se tradiční roli žen v této pozici. Nejen že totiž nechtěla být pouze podporující manželkou v pozadí, stala se také první a dosud jedinou první dámou, která se ucházela o politický post a později jej i získala. Když ale funkci první dámy již vykonávat nemusela a stala se pouze političkou, sama za sebe, kritika samozřejmě nezmizela (Topic a Gilmer, 2017).

2.3.2 Zuzana Čaputová

Bližší příklad je možné nalézt na sousedním Slovensku. Tamější politická scéna trpí z hlediska rovnosti pohlaví podobnými neduhy jako ta česká. Ženy jsou zde dlouhodobě podprezentovány a politickému rozhodování dominují muži.

Názory na postavení žen ve společnosti jsou na Slovensku navíc dlouhodobě spíše konzervativní. Průzkumy Evropské komise ukázaly, že podle obyvatel této země by řešení genderové rovnosti nemělo být prioritou Evropské unie, a že velká část populace navíc nevěří, že jakékoliv předsudky vůči ženám a jejich roli ve společnosti vůbec existují. A slovenské mediální prostředí genderové stereotypy udržuje a příživuje (European Commission, 2017).

V roce 2009 se o tom mohla přesvědčit Iveta Radičová, socioložka, toho času již zkušená politička a kandidátka na post hlavy státu. V prezidentských volbách postoupila jako první žena do druhého kola, ve kterém stanula proti Igoru Gašparovičovi. Zatímco Gašparovič kandidoval za tehdy vládní a relativně populární Smer-SD, Radičové SDKÚ-DS v době její kandidatury seděla v opozici a podporu mezi voliči spíše ztrácela. V kandidáčin neúspěch však nehrála pouze příslušnost k politické straně, ale i její pohlaví. Média se neubránila genderové stereotypizaci a vykreslovala Radičovou v kontrastu s mužskými kandidáty jako slabou pro politickou funkci, pasivní a nerozhodnou (Ostertágová, 2011).

V prezidentských volbách v roce 2019 v zemi však zvítězila advokátka a občanská aktivistka Zuzana Čaputová, a to navzdory předsudkům vůči ženám v politice, které v zemi panují. Dokázala to navíc s nekonfliktní kampaní, která se mohla zdát s maskulinním prostředím slovenské politiky až neslučitelná.

Data potvrzují, že ani během kandidatury Zuzany Čaputové se média genderové stereotypizaci nevyhnula. Nedá se přímo říct, že se její kandidaturu slovenští novináři plošně snažili poškodit, či ji schválně vykreslovali negativně. Z výzkumu ale například vyplývá, že rozdíl mezi pokrytím její prezidentské kampaně a té jejího protikandidáta, Maroše Šefčoviče, přeci jen existovaly (Žuffová, 2023).

Zatímco v článcích věnujících se Šefčovičovi byl kladen důraz spíše na jeho kampaň a politické názory, v případě Čaputové byly častěji vyzdvihovány její lidské vlastnosti – citlivost, soucit, nesobeckost, trpělivost atd. Vzhledem k politické situaci na Slovensku v roce 2019 toto pro Čaputovou nepředstavovalo nevýhodu, jelikož důvěra v politiku byla v rámci populace všeobecně nízká a budoucí prezidentka tak mohla těžit ze své pozice nováčka definovaného především lidskými kvalitami a morálkou (Haydanka a Haydanka, 2022).

Ačkoli v tomto konkrétním případě kandidátce specifický mediální obraz pomohl, potvrzuje existenci genderové stereotypizace, kdy jsou kandidátky definovány typicky femininními rysy, jako je soucit či jemnost. Jedná se sice o veskrze pozitivní kvality, v situaci, kdy se ženy ucházejí o vysoké politické posty, jim však toto vyobrazení spíše ubližuje (Žuffová, 2023).

2.4 Politická participace žen v České republice

Za dobu existence samostatné České republiky se zde vystřídalo již 16 vlád, v jejichž čele stál vždy premiér – muž. Od roku 1993 se na pozici ministryň vystřídalo pouze 43 žen, přičemž hned ve dvou vládách nezasedla ani jedna. Po celé funkční období jich vydržela zhruba polovina - 23, u současné vlády počítáno k říjnu 2023 (Fórum 50 %, 2023c).

Ani v Poslanecké sněmovně ženy zdaleka nejsou zastoupeny proporčně vzhledem ke složení populace. Nikdy v historii České republiky nebyla nominovanými kandidáty více než třetina

žen. Nejvíce jich bylo v posledních sněmovních volbách, kdy tvořily celých 31,6 % z kandidátů. Ve všech volbách do Poslanecké sněmovny celkem, tedy mezi lety 1996–2021, bylo z nominovaných kandidátů průměrně 26 % žen, přičemž mezi těmi zvolenými pouze 18,9 % (Fórum 50 %, 2023b).

Po posledních volbách do nižší komory Parlamentu v ní usedlo 25 % žen, tedy „celá“ čtvrtina. V médiích to bylo popisováno jako historický úspěch, jež by mohl věstit naději na konec mužské nadvlády v politice. O rekord se nepochybně jednalo, mluvit o úspěchu je ale přeci jen přehnané (Fórum 50 %, 2023b).

Nejhůře však vyznívá statistika vycházející z prezidentských voleb – za celou dobu existence samostatné České republiky (potažmo i od roku vzniku samostatného Československa v roce 1918) nebyla do čela státu žena zvolena ani jednou (Fórum 50 %, 2013).

V kontextu těchto statistik nemůže být překvapením, že v mezinárodním srovnání si země nevede vůbec dobře. V rámci Evropské unie Česká republika co do genderové rovnosti značně zaostává. Podle Gender Equality Indexu vydávaného Evropským institutem pro rovnost žen a mužů jsou na tom v tomto ohledu hůře pouze Slovensko, Maďarsko, Rumunsko a Řecko. Index měří současný stav, zaznamenává ale i progres v průběhu let – a ten je v České republice ze všech členských států zdaleka nejpomalejší (Gender Equality Index, 2022).

Země zaznamenala nejlepší výsledek v oblasti vědění, což dokládá, že ženy v české politice nechybí z toho důvodu, že by snad nebyly dostatečně vzdělané. Z hodnocení však také vyplývá, že je drží zpátky především péče – to znovu potvrzuje zjištění výzkumů zmíněných v předchozí části práce (Ara, 2019).

České ženy jsou v mnohem větší míře oproti těm v jiných členských státech odpovědné za péči o děti. V roce 2021 například uvedlo 58 % žen, že se zcela nebo převážně samy starají o dítě ve věku 0–11 let. Z mužů bylo v této situaci pouze 11 %. Ženy také častěji poskytují neformální péči starším osobám, i když zde není genderová propast tak výrazná – v roce 2021 šlo o 28 % žen a 25 % mužů (European Institute for Gender Equality, 2022).

Výčet by se samozřejmě neobešel bez zmínky nerovného rozdělení domácích prací. Zde jsou

rozdíly zdaleka nejpatrnější, jelikož ženy jsou za tyto výhradně zodpovědné osmkrát častěji než muži. V roce 2021 65 % žen ve srovnání s pouhými 8 % mužů uvedlo, že domácí práce vykonávají zcela nebo do velké míry samy. Tento rozdíl je v rámci Evropské unie jedním z nejprominentnějších (European Institute for Gender Equality, 2022).

2.5 České prezidentské volby – shrnutí a implikace

Zde prezentované teorie a výsledky ukazují, že uplatňované genderové stereotypy se v čase proměňují. Dříve byly ženy v politice v některých zemích vnímány spíše jako rarita. Pokud přeci jen zastoupeny byly, jednalo se spíše o formalitu, jelikož bez reálné politické moci na řešení ženské otázky stejně neměly velký vliv.

Novější data ale ukazují, že s působením žen v politických funkcích, kde mohou své kvality projevit, se názory veřejnosti na ně mění. Ženy jsou viděny jako schopné politické lídryně, i když byly vůdcovské kvality dříve asociovány pouze s muži. Občané tak mezi dispozicemi žen a mužů k tomu, je na politické úrovni zastupovat, nemusí nacházet žádný rozdíl (Turska-Kawa a Olszanecka-Marmola, 2018).

Především však výzkumy prokazují, že voličská poptávka po větší participaci žen v politice rozhodně existuje. Větší zastoupení žen v rozhodujících funkcích přispívá k větší společenské podpoře pro političky. Stejně tak napomáhá i motivaci žen kandidovat a aktivně se politického života účastnit. Podobný efekt pak mohla mít i kandidatura Danuše Nerudové.

2.5.1 Volba prezidenta ČR – 2023

Zatím poslední volbu prezidenta České republiky vyhlásil předseda Senátu Miloš Vystrčil 27. června 2022 a jako dny konání stanovil pátek a sobotu 13. a 14. ledna 2023. Zájemci o kandidaturu měli možnost dodat Ministerstvu vnitra kandidátní listiny do 8. srpna 2022. O možných kandidátech se spekulovalo již dlouho před vyhlášením a řada z nich také s oznámením kandidatury na oficiální vyhlášení nečekala.

Z 21 přihlášených uchazečů bylo po kontrole listin oficiálně zaregistrováno 9 kandidátů. Finální seznam kandidátů nakonec sestával ze senátorů Pavla Fischera a Marka Hilšera, bývalého předsedy vojenského výboru NATO Petra Pavla, bývalého rektora Univerzity Karlovy Tomáše Zimy, bývalého předsedy vlády České republiky Andreje Babiše, kandidáta

za stranu Svoboda a přímá demokracie Jaroslava Bašty, podnikatele Karla Diviše, předsedy Českomoravské konfederace odborových svazů Josefa Středuly a ekonomky Danuše Nerudové (Ministerstvo vnitra, 2023).

Jinými slovy, na seznamu prezidentských kandidátů se nacházela jména osmi mužů a pouze jedné ženy. Právě Danuše Nerudová, mimo jiné také pedagožka a bývalá rektorka Mendelovy univerzity v Brně, byla v souvislosti s prezidentskou volbou jednou z relativně hojně zmiňovaných osobností. Kandidaturu na prezidentku nakonec skutečně oznámila, a to 31. května 2022 prostřednictvím svého twitterového účtu (Dolejší, 2022).

Nerudová v prvním kole voleb skončila se 13,93 % na třetím místě, za prvním Petrem Pavlem a druhým Andrejem Babišem. Do druhého kola se tak neprobojovala (Jadrná, 2023). Po uznání prohry ale otevřeně podporovala Petra Pavla, a to v míře, jakou jsme od poražených kandidátů dosud neviděli. Kampaň Nerudové budoucímu prezidentovi poskytla možnost využití reklamní plochy, podporu dobrovolníků, Nerudová navíc s Pavlem společně vystupovala na veřejných akcích (Gavenda, 2023).

Dle jejích vlastních slov navzdory volebnímu neúspěchu Danuše Nerudová své umístění nevnímala jako prohru. Upozorňovala na to, že je první ženou, která došla tak daleko, čímž pootevřela dveře i dalším, které by se v budoucnu mohly rozhodnout následovat jejího příkladu a do veřejného prostoru vstoupit (Vaněk, 2023).

Nerudová byla teprve šestou ženskou kandidátkou na prezidentku v historii Česka, v rámci přímé volby teprve čtvrtou – v roce 2018 ženy mezi prezidentskými kandidáty zcela chyběly a během první přímé volby v roce 2013 se o post ucházely Jana Bobošíková, Zuzana Roithová a Táňa Fischerová. Žádná z nich se ale nedostala v prvním kole přes hranici pěti procent (Fórum 50 %, 2013). Danuše Nerudová byla první, u které bylo v určité fázi kampaně možné věřit, že na Hradě skutečně usedne, což dokazovala společenská podpora i předvolební průzkumy.

Její kandidatura proto skýtala v českém prostředí poměrně unikátní možnost pozorovat, jak se společnost i média s relevantní ženskou kandidátkou vypořádají. Stejně tak bylo zajímavé, jak si se svou pozicí poradí sama Nerudová – a ta fakt, že je jedinou ženskou kandidátkou voleb, tematizovala hojně.

2.6 Danuše Nerudová

2.6.1 Danuše Nerudová – osobnost

Před oznámením kandidatury byla ekonomka Danuše Nerudová známá především díky svému působení na postu rektorky Mendelovy univerzity v Brně mezi lety 2018–2022. Kromě toho byla také od ledna 2018 předsedkyní vládní komise pro spravedlivé důchody zřízené na Ministerstvu práce a sociálních věcí, tehdy vedeném Janou Maláčovou. Do povědomí veřejnosti se dále dostávala i během pandemie Covid-19 jako spoluzakladatelka a členka expertní platformy Koronerv-20, která měla za cíl formulovat řešení pro zmírnění dopadů pandemie na společnost a ekonomiku (Pika, 2022).

2.6.2 Danuše Nerudová – prezidentská kandidátka

Danuše Nerudová v rámci svého politického programu připouštěla, že reálné pravomoci českého prezidenta nejsou velké, a akcentovala především možnost hlavy státu nastolovat témata a uplatňovat neformální vliv na vládu a další politické představitele. Kladla si za cíl jako prezidentka stavět mosty a bourat zdi, být prospěšnou jak zemi, tak občanům.

Politické priority Nerudové byly v rámci jejího oficiálního programu rozděleny do sedmi okruhů. Chtěla společnost prosperující, soudržnou, vzdělanou, udržitelnou, moderní a západně orientovanou, kde panuje rovnost příležitostí, s vládou spravedlnosti a práva.

Prosperující společnost v pojetí Nerudové dle jejího programu znamenala vybudování ekonomiky s vyšší přidanou hodnotou, rozvíjení ekonomické diplomacie, digitalizaci, podporu inovací, podnikatelů a startupů (Danuše Nerudová: Programové priority, 2022).

Bod *Soudržná společnost* se věnoval nutnosti zabránit dalšímu zvyšování nerovností mezi bohatými a chudými, důležitosti kvalitního školství a zdravotnictví pro každého a ve všech regionech, a v neposlední řadě rozvíjení péče o seniory, samoživitelky a samoživitele, či jinak znevýhodněné občany.

Společnost by podle Nerudové měla být vzdělaná a kvalitní vzdělání a možnost rozvoje by měly být dostupné každému bez ohledu na to, kde se kdo narodil.

V bodě *Udržitelná společnost* kandidátka zdůrazňovala nutnost zabývat se klimatickou změnou a ochranou životního prostředí. V rámci praktických řešení navrhovala především

změnu energetických politik a modernizaci a diverzifikaci energetické koncepce. Připomínala však také, že boj s globálním oteplováním má i svůj ekonomický a sociální rozměr a je třeba dávat pozor, abychom se v rámci tohoto boje vyvarovali případným negativním externalitám (Danuše Nerudová: Programové priority, 2022).

Moderní západní společnost byla v programu definována především zakotvením v Evropské unii a NATO a plněním závazků vyplývajících z členství v těchto organizacích, aby byla Česká republika vnímána jako respektovaný a spolehlivý spojenec. V rámci zahraniční politiky byl kladen důraz na jednotnou zahraniční politiku prezidenta i vlády a vnímání potenciálního nebezpečí ze strany Ruska a Číny.

Část programu s názvem *Společnost rovných příležitostí* popisovala praktické cesty, jejichž prostřednictvím se může Česká republika posunout k větší rovnosti žen a mužů.

Poslední bod, *Společnost spravedlnosti a práva*, se věnoval nutnosti nastavení vlády práva, fungujících demokratických procesů a zaručení lidských práv a svobod. Kandidátka zde též zdůrazňovala nutnost bojovat s korupcí a klientelismem a vyvarovat se jakémukoli konfliktu zájmů (Danuše Nerudová: Programové priority, 2022).

2.6.3 Danuše Nerudová – genderový a feministický kontext

„Feminismus není jednotný směr, má několik vln a obsahuje různé proudy, z nichž s některými se ztotožňuji a s jinými nikoli. Jsem však jednoznačně pro rovné příležitosti žen a mužů. Stát by měl vytvářet podmínky, aby rovnoprávnost reálně existovala a ženy například nemusely volit mezi dětmi a kariérou. Jsem si jistá, že pro věc feminismu bych udělala hodně už jen tím, že bych byla zvolena do nejvyšší funkce. Stropy je třeba rozbít a ukázat, že prosadit se kamkoli je možné bez ohledu na pohlaví.“ Takto reagovala Danuše Nerudová na twitterovou výzvu spisovatelky a podcasterky Markéty Lukáškové, která poukazovala na nechuť kandidátky se k termínu feminismus otevřeně přihlásit (Nerudová, 2022).

I přes několik vyjádření, kdy se Nerudová vůči určitým proudům feminismu vymezovala, byla však mezi prezidentskými kandidáty tou, která toto téma zvedala zdaleka nejvíce. To, že genderové nerovnosti v české společnosti existují, si dobře uvědomovala. Zřejmé je to například z dalšího stanoviska v jednom z jejích předvolebních rozhovorů – *„žijeme ve světě, který si muži stvořili k obrazu svému. A odráží se to i v zákonech, nebo dokonce*

i jen v procesu jejich vzniku.“ (Kubíčková, 2021).

V rámci politického programu, který Nerudová připravila pro svou prezidentskou kampaň, se slova gender či feminismus neobjevují ani jednou. Z předchozí části práce však vyplývá, že kandidátka rovnoprávnosti žen a mužů věnovala celý jeden bod, jen využívá opatrnějšího jazyka. Bod č. 6 s názvem *Společnost rovných příležitostí* definuje dle kandidátky rovnoprávnou společnost – takovou, kde jsou lidé posuzováni podle schopností a nikoli podle pohlaví. Ženy potřebují podle Nerudové možnost mít zároveň rodinu i kariéru a být odměňovány za tu samou práci stejně jako muži. Program se v této části věnuje také praktickým způsobům, jak tohoto stavu dosáhnout – vyzdvihuje nutnost podpory zkrácených úvazků, možnosti pracovat z domova a dostatečného počtu zařízení pro předškolní děti (Danuše Nerudová: Programové priority, 2022).

Ve výčtu činností, jimiž by byla sama jako prezidentka chtěla Nerudová k tomuto stavu přispět, se objevují personální politika na Hradě, podpora iniciativ zvedajících rovné šance žen a mužů a ambasadorství pro změnu a zlepšení ohodnocení ženské práce. Důraz na ženská témata byl kladen i v rámci marketingu. Jedním z nejvýraznějších a nejsnáze zapamatovatelných prvků kampaně Nerudové byl výraz „DanuSHE“, jímž byly potištěny placky, čepice, trička a další promo materiály (Danuše Nerudová: Programové priority, 2022).

V rámci předvolebních rozhovorů, debat a dalších mediálních či veřejných vystoupeních Nerudová svůj přístup upřesňovala a dále vysvětlovala. Mezi benefity, které přinese větší inkluze žen, jmenovala větší inovativnost a empatii kolektivů, v nichž ženy zastoupeny jsou. V politické rovině pak to, že řada socio-ekonomických problémů je mužům cizí, jelikož je zkrátka nemají šanci zažít na vlastní kůži, a proto nejsou ani tak motivováni k jejich řešení. Vyjadřovala ale silný nesouhlas s jakýmkoli záměry zavést systém ženských kvót. Ty by dle Nerudové práci žen pouze snižovaly a systém, ve kterém mají ženy a muži skutečně rovné příležitosti, podle ní žádný takový systém nepotřebuje. Zároveň však kandidátka kritizovala tzv. „včelí královny“. Jedná se o ženy ve vedoucích pozicích, které místo aby pomáhaly kolegyním či podřízeným také prorazit skleněný strop a kariérně se posouvat, tyto ženy naopak shazují, či dokonce šikanují – vše pro to, aby mohly zůstat tou jedinou, které se podařilo uspět (Dobeš Moučková, 2023).

„Pokud feminismus chápeme jako vytváření rovných příležitostí, tak feministkou jsem.

Ale pokud bychom limitovali feminismus na to, že to je zavedení kvót, tak feministkou nejsem.“ Tak odpověděla Danuše Nerudová v lednu roku 2023, jen pár dní před prvním kolem voleb, na otázku online magazínu Refresher, zda se považuje za feministku (Koucká, 2022).

Toto vyjádření se přitom příliš neliší od toho, které poskytl Petr Pavel, když se měl vyjádřit ke stejnému tématu pro web Heroine: *„Pokud to vnímám z pohledu, který jsem zmínil – rovné příležitosti, stejné hodnocení, ochrana tam, kde je to zapotřebí, ať už se to týká ochrany před domácím násilím, nebo třeba v mém případě i ochrana žen ve válečných konfliktech, protože násilí na ženách se stává dokonce i zbraní v některých konfliktech, tak ano. Ale samotná definice je tak široká, že bych asi těžko hledal dvě stejné.*“ Výklad feminismu Nerudové není nijak unikátní ani kontroverzní, v ideálním světě by s jeho formulací neměl mít problém žádný z kandidátů. Petr Pavel však ve svém politickém programu feminismus či ani rovnoprávnost nijak nezmiňoval. Z relevantních kandidátů to byla právě jediná žena, které se tématu takto konkrétně věnovala (Buršová, 2023).

Ve dříve zmíněné citaci Nerudová vyjádřila názor, že by pro věc feminismu bylo prospěšné už jen její zvolení. Minimálně pro to, aby téma získalo větší pozornost, však podle všeho stačila i její kandidatura. Její mediální obraz tak může napovědět, jak by byla v Česku vnímána a pokrývána první česká prezidentka, i když na tu si musíme ještě počkat.

3. Metodologie

3.1 Kvantitativní obsahová analýza

Počátky kvantitativní obsahové analýzy se pojí se jménem Bernarda Berelsona. Ten obsahovou analýzu vymezil na základě popsání procesu komunikace: kdo říká co komu, jak a s jakým účinkem. Obsahová analýza pak řeší části co a jak, přičemž co označuje obsah a jak formu komunikace (Musil, 1972). Konkrétně kvantitativní obsahovou analýzu v roce 1952 definoval jako výzkumnou techniku pro objektivní, systematický a kvantitativní popis zjevného obsahu komunikace (Berelson, 1952).

Výhodou tohoto typu analýzy je přenositelnost, objektivita a možnost snadné prezentace výsledků v tabulkách či grafech. Je také strukturovaná, a tedy se pyšní i vysokým stupněm ověřitelnosti (Trampota a Vojtěchovská, 2010, s. 103).

Provádění kvantitativní obsahové analýzy sestává z následujících kroků: formulace výzkumné otázky či hypotézy; definice vzorku; výběr vzorku z populace; výběr a definice jednotky měření; konstrukce kategorií obsahů k analýze; vystavení systému kvantifikace; trénink kódovačů, pilotní výzkum; kódování obsahů; analýza sesbíraných dat; definice závěrů (Wimmer a Dominick, 2006 cit. v Trampota a Vojtěchovská, 2010, s. 104).

Nedostatky metody je možné spatřovat v její schopnosti poskytnout data a korelace, ale ne vysvětlení toho, proč k nim dochází a co znamenají. Skutečnosti redukuje pouze na počítatelné jevy a pokud se určité prvky nevejdou do zkoumaných kategorií, jsou nevyhnutelně opomíjeny. Počítatelnost dat poskytovaných tímto typem analýzy navozuje zdání nezpochybnitelné objektivity, i když i samotná kategorizace a výběr proměnných ke sledování výsledky ovlivňuje (Trampota a Vojtěchovská, 2010, s. 110).

3.2 Kvalitativní obsahová analýza

Kvalitativní výzkum je někdy definován pomocí negativního vymezení vůči výzkumu kvantitativnímu, oproti němuž zde chybí statistika a čísla (Hendl, 2016, s. 50). To by mohlo být vnímáno jako zásadní nevýhoda tohoto přístupu, jelikož nestrukturovaná podoba

výstupů komplikuje jakékoli zobecnění výsledků. Právě v tomto aspektu ale tkví i výhoda kvalitativního přístupu, jelikož přináší hloubkové a podrobné porozumění daného problému (Hendl, 2016, s. 51).

Před začátkem kvalitativního výzkumu by měla být definována základní výzkumná otázka, v jeho průběhu však mohou otázky přibývat, stejně jako mohou vznikat i nové hypotézy (Hendl, 2016, s. 50). Proto bude i v rámci této práce kvalitativní výzkum proveden jako první a poslouží jako základ pro následný výzkum kvantitativní.

Jako nevýhoda tohoto typu výzkumu by mohla být vnímána nestrukturovaná podoba výstupů, které je obtížné zobecnit. V tom ale tkví i výhoda tohoto přístupu, jelikož přináší hloubkové a podrobné porozumění daného problému (Hendl, 2016, s. 51).

Obsahová analýza je pak zejména vhodná pro analýzu psaného či mluveného textu. Konkrétně kvalitativní obsahová analýza slouží k interpretaci textu a systematickému nalézání hlavních témat a vzorců. Přistupovat k ní lze různými způsoby (Hsieh a Shannon, 2005).

Konvenční obsahovou analýzu je vhodné zvolit, když dosud neexistuje literatura týkající se daného problému, či je velmi limitována. Místo stanovení kategorií předem je výzkumníci odvozuji v průběhu provádění analýzy ze získaných dat (Hsieh a Shannon, 2005).

Pokud je možné navázat na předchozí výzkum, který by ale potřeboval doplnění, je možné využít přístup řízeného. Cílem řízené kvalitativní obsahové analýzy je stávající výzkum ověřit či rozšířit. Známa data mohou pomoci s definováním výzkumné otázky a prvotním zaměřením výzkumu (Hsieh a Shannon, 2005).

V případě sumativního přístupu ke kvalitativní obsahové analýze výzkum začíná identifikací určitých slov objevujících se v textu s cílem porozumět kontextu použití těchto slov. Jedná se však stále o kvalitativní výzkum, proto na kvantifikaci a identifikaci navazuje interpretace a hledání skrytých významů za použitím daných výrazů (Hsieh a Shannon, 2005).

Výzkumů týkajících se genderu, jeho provázání s politikou, nebo mediálnímu zobrazení politických kandidátek, je relativně dostatek. Konkrétně pro volby v roce 2023 ale logicky zatím tolik dat nemáme. Z těchto důvodů bude pro potřeby kvalitativní analýzy v této práci využit přístup řízený.

3.3 Výběr analyzovaných serverů

Výzkumný soubor pro potřeby výzkumu je tvořen články z celkem deseti internetových periodik: Aktuálně, Deník Referendum, iDnes, iRozhlas, Echo24, Heroine, HN, Novinky, Reflex a Seznam Zprávy. Média zahrnutá do vzorku byla vybírána tak, aby byly zastoupeny názory pravicové i levicové, konzervativní i liberální, mainstreamové i relativně okrajové a v neposlední řadě z hlavně zpravodajských webů či takových soustředících se spíše na jiné formáty. Ve výběru jsou jak weby veřejnoprávní, tak i soukromé. Při výběru bylo využito také MediaRatingu Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky (NFNZ), který u jednotlivých médií sleduje a hodnotí důvěryhodnost a dodržování novinářských norem. Všechna média z výčtu níže obdržela hodnocení A, nebo A-, což znamená, že dle NFNZ splňují novinářské standardy (Nadační fond nezávislé žurnalistiky, 2023).

Internetový deník *Aktuálně.cz* byl spuštěn v roce 2005 pod hlavičkou mediálního domu Economia. Šéfredaktorem webu je v současnosti Pavel Švec. Redakce vytváří autorský obsah týkající se především politiky, ekonomiky, sportu, kultury či společenských témat. Web nabízí i bohatou a denně aktualizovanou názorovou sekci, do které přispívají jak novináři, tak politici a další osobnosti veřejného života. Podle poslední aktualizace MediaRatingu 2023 NFNZ webu náleží hodnocení A (MediaGuru, 2023).

Deník Referendum je levicově se profilující internetové médium, které vzniklo v roce 2009. Deník sídlí v Brně a zakladatelem a stále i šéfredaktorem je Jakub Patočka. Na webu jsou pokrývány události z domova i ze zahraničí, denně vycházejí také komentáře a zvláštní důraz je kladen i na environmentální problematiku. V MediaRatingu 2023 získal web hodnocení A (Deník Referendum, 2023).

Server *Echo24* byl spuštěn 16. března 2014. Zakladatel a šéfredaktor Dalibor Balšínek založením média reagoval na odkoupení vydavatelství MAFRA Andrejem Babišem. Zpravodajský a názorový týdeník deklaruje, že nemusí hájit ničí skryté politické a ekonomické zájmy a chce tak sloužit jako „protiváha oligarchizovaným českým médiím“. Dlouhodobě se profiluje jako pravicový a konzervativní. V posledním srovnání pro rok 2023 udělil NFNZ Echo24 rating A (Echo24, 2023).

Web *Heroine.cz* funguje od 1. února 2019 a jedná se o online magazín především pro ženy. Spadá pod vydavatelství NextPage Media a od listopadu roku 2019 vychází i v tištěné

podobě jako dvouměsíčník. Šéfredaktorkou je Michaela Kramárová. Názorová sekce není tak rozsáhlá jako u ostatních zkoumaných médií a ani Nadační fond nezávislé žurnalistiky do svého hodnocení Heroine nezařadil. Do výběru v rámci této diplomové práce byl web zařazen především pro své zaměření na ženské publikum, díky čemuž by v rámci tématu mohl přinést pohled, který ostatní média nenabízejí (Mediář, 2022).

Web *iDNES.cz* funguje již od roku 1998. Obsahově je server úzce spjatý s deníkem MF DNES, který spadá pod stejné vydavatelství. Šéfredaktorem je Matyáš Kaiser a v roce 2022 se jednalo o třetí nejnavštěvovanější zpravodajský web v Česku. Web jako součást skupiny Mafra spadl do koncernu Agrofert, a tedy do svěrenských fondů Andreje Babiše. Tu však v roce 2023 odkoupila investiční skupina Kaprain Karla Pražáka. Jelikož byl však fakticky do té doby web fakticky ve vlastnictví politicky exponované osoby, z MediaRatingu byl vyřazen a hodnocení nezískal (Mediář, 2023b).

Server *HN.cz* patří k deníku Hospodářské noviny a jako takový spadá pod vydavatelství Economia. Zpočátku sloužil jen jako online úložiště pro články překlopené z tištěných deníků, později však vznikla redakce vyrábějící pro *HN.cz* vlastní autorský obsah. Současným šéfredaktorem je od 1. ledna 2021 Jaroslav Mašek. Nadační fond nezávislé žurnalistiky pro rok 2023 přisuzuje *HN.cz* rating A (Mediář, 2021).

iRozhlas je webový zpravodajský server fungující pod hlavičkou Českého rozhlasu. Funguje od roku 2017 a současným šéfredaktorem je Martin Samek. Server částečně přebírá obsah z dalších kanálů Českého rozhlasu, redakce ale vytváří i vlastní zpravodajství. Na webu denně vycházejí komentáře relativně široké škály autorů vztahující se zejména k domácí a zahraniční politice. Jako součást veřejnoprávního média se web musí řídit Kodexem Českého rozhlasu a jako takový fungovat politicky neutrálně a dbát na vyváženost a objektivitu. Podle MediaRatingu2023 webu náleží rating A (Rožánek, 2022).

Server *Novinky.cz* byl poprvé spuštěn v roce 1998, online zpravodajství bylo následně spuštěno v roce 2003. Web je ve vlastnictví společnosti Seznam.cz a na pozici šéfredaktora v současnosti působí Vladimír Dušánek. V roce 2022 se jednalo o druhý nejnavštěvovanější zpravodajský web, pravděpodobně i díky prominentnímu prostoru na domovské stránce seznamu. Od Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky obdržel server pro rok 2023 rating A- (Novinky.cz, 2023).

Tištěný týdeník *Reflex* začal vycházet v dubnu roku 1990 v návaznosti na sametovou revoluci a pokrývá širokou škálu témat z oblastí politiky, ekonomiky, či kultury. Současným vydavatelem je Czech News Center a šéfredaktorem je Martin Bartkovský. Online verze časopisu *Reflex.cz* byla poprvé uvedena do provozu v roce 1999, v současné podobě však funguje od roku 2010. Web je částečně zpoplatněn, je na něm možné nalézt aktuální i starší tištěná vydání, oproti nim ale nabízí i originální psaný, audio či video obsah. Reflex získal v rámci posledního MediaRatingu NFNZ pro rok 2023 hodnocení A- (Reflex, 2023).

Zpravodajský web *Seznam Zprávy* byl založen v roce 2016 a provozován je firmou Seznam.cz. Současným šéfredaktorem je od roku 2019 Jiří Kubík. V rámci obsahu je kladen důraz především na obsah z oblastí politiky a ekonomiky, web má ale i rozsáhlou názorovou sekci. V roce 2022 šlo o nejnavštěvovanější zpravodajský web v zemi. V MediaRatingu2023 získaly Seznam Zprávy hodnocení A (NFNZ, 2023).

3.4 Výzkumný vzorek

Základní výzkumný vzorek vzešel z článků, které byly na výše představených serverech zveřejněny v rubrikách *Názory/Komentáře* atd., popřípadě byly tímto způsobem označeny. Zahrnuty byly články z časového období 31. 5. 2022 – 21. 1. 2023, které se věnují prezidentské volbě. Toto vymezení se odvíjí od tématu práce – začíná dnem, kdy Danuše Nerudová svoji kandidaturu oznámila a končí týden po prvním kole prezidentských voleb, z něž se do kola druhého neprobojovala. Týden po prvním kole je zahrnut z toho důvodu, že bylo žádoucí zachytit případnou zpětnou reflexi a hodnocení kampaně Nerudové v člancích. Celé druhé kolo voleb, jehož se kandidátka neúčastnila, však zahrnuto není, jelikož pro tuto analýzu není relevantní.

Pro kvalitativní obsahovou analýzu je vzorek tvořen z článků z vymezeného období, jež se specificky věnují kandidátce Nerudové či feminismu, genderovým tématům apod. Cílem kvalitativního výzkumu je identifikování základních rámců, jež se v rámci pokrytí objevovaly nejčastěji. Ty budou následně použity pro zformulování relevantních hypotéz pro analýzu kvantitativní. Celkem se jedná o 35 zkoumaných článků.

Pro účely kódování v rámci kvantitativní obsahové analýzy bude kódovací jednotkou zmínka jednoho z kandidátů v rámci jednoho článku. Řada komentářů se totiž věnovala více kandidátům najednou, jenže v odlišných souvislostech. Pokud se tedy v rámci článku objevuje zmínka dvou kandidátů, bude tento kódován dvakrát, pro každého kandidáta zvlášť. Celkový výzkumný vzorek sestává z 374 zmínek.

3.5 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky, jejichž zodpovězení by mělo přispět ke zmapování role genderu nejen v českých prezidentských volbách 2023, ale i v politice a jejím mediálním pokrytí obecně, znějí:

VO1: Jak bylo téma genderu v souvislosti s prezidentskými volbami 2023 tematizováno?

VO2: Byl gender v mediálním pokrytí prezidentských voleb 2023 významným tématem?

VO3: Jak se lišilo mediální pokrytí Nerudové a ostatních kandidátů?

VO4: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na tom, zda byl článek napsán mužem, či ženou?

VO5: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na ideologické profilaci médií?

3.6 Kódování

Jako kódovací jednotka bude sloužit jedna zmínka kandidáta v jednom komentáři. Kódovací kniha bude vytvořena v Microsoft Excelu, kde bude následně provedeno i samotné kódování. Kódovaných proměnných bude celkem 16, včetně dvou proměnných identifikačních.

Identifikační proměnné a nabývané hodnoty

- 1. Identifikační číslo zmínky:** Pořadové číslo zmínky v rámci prováděné analýzy, jelikož jeden článek může být kódován vícekrát, proto by pouze název nebyl dostačující. Jednotlivé kódovací jednotky nabývají hodnot 1-374 v závislosti na jejich pořadí.

2. Médium: Zpravodajský server, ze kterého zmínka pochází. Kódovací jednotky nabývají hodnoty 1–10 podle toho, v jakém médiu se objevily.

1. Aktuálně
2. Deník Referendum
3. iDnes
4. iRozhlas
5. Echo24
6. Heroine
7. HN.cz
8. Novinky
9. Reflex
10. Seznam Zprávy

Další proměnné a nabývané hodnoty

3. Pohlaví autora. Nabývané hodnoty 1 nebo 2 podle toho, zda je autorem článku, v němž se zmínka objevuje, muž, nebo žena.

1. Muž
2. Žena

4. Pohlaví kandidáta. Nabývané hodnoty 1 nebo 2, podle toho, jestli se zmínka týká mužského kandidáta či ženské kandidátky (Danuše Nerudové).

1. Muž
2. Žena

5. Kandidát. Může nabývat hodnot od 1 do 4. Hodnoty se odvíjí od toho, zda byl/a zmíněným kandidátem/kou Danuše Nerudová, Petr Pavel, Andrej Babiš, či jiný mužský kandidát. Jiná žena, jejíž kandidaturu by z volby nevyřadilo Ministerstvo vnitra nebo Nejvyšší správní soud, se voleb neúčastnila, takže zmínky o žádných jiných ženách kódovány nebyly. Stejně tak nebylo rozlišováno, jestli byl jiným mužským kandidátem Pavel Fischer, Marek Hilšer, Josef Středula, Jaroslav Bašta,

Tomáš Zima nebo Karel Diviš, protože pro potřeby analýzy tato skutečnost není relevantní.

1. Danuše Nerudová
2. Petr Pavel
3. Andrej Babiš
4. Jiný mužský kandidát

6. Tematizace genderu/pohlaví/feminismu. Nabývané hodnoty 1 nebo 2, podle toho, jestli daná zmínka kandidáta obsahovala zároveň tematizaci zmíněných témat.

1. Ano
2. Ne

7. Tematizace genderu – zabarvení. Nabývané hodnoty 1-4 podle toho, jestli bylo téma prezentováno pozitivně, negativně, neutrálně, či to nelze určit (př. protože proměnná č. 6 nabyla hodnoty 2).

1. Pozitivní
2. Negativní
3. Neutrální
4. Nelze určit

8. Zmínka vzhledu. Kódovací jednotky nabývají hodnoty 1 nebo 2 podle toho, zda zmínka kandidáta obsahovala i narážku na vzhled. Předpokladem je, že se zmínky objevovat spíše nebudou, takže je v rámci analýzy rozlišena pouze zmínka vzhledu či její nepřítomnost, nikoli to, zda šlo o zmínku pochvalnou, či urážlivou.

1. Ano
2. Ne

9. Genderové stereotypy. Vnímání političek skrze stereotypy vycházejících z jejich sociálního pohlaví byly definovány v teoretické části této práce. Tato proměnná bude sledovat, zda v případě zmínky jakéhokoliv kandidáta tyto stereotypy přítomny byly, či nebyly, a podle toho nabývat hodnot 1, nebo 2.

1. Ano

2. Ne

10. Komunální rysy. Mezi takzvané komunální osobnostní rysy patří například citlivost, starostlivost, schopnost porozumění či soucitnost. Hodnoty 1–3 odpovídají tomu, zda v souvislosti s daným kandidátem byly tyto rysy přítomny a zmíněny v souvislosti pozitivní, negativní, či přítomny nebyly vůbec.

1. Ano – pozitivní konotace

2. Ano – negativní konotace

3. Nezmíněny

11. Agentické rysy. Mezi tyto povahové rysy mohou patřit například sebevědomí, odvaha, asertivita, odhodlání, nebo soutěživost. Hodnoty 1–3, stejně jako u předchozí sledované proměnné, reflektují to, zda v dané zmínce byly přítomny v pozitivní či negativní souvislosti, nebo vůbec nebyly zmíněny.

1. Ano – pozitivní konotace

2. Ano – negativní konotace

3. Nezmíněny

12. Programové priority. Proměnná sleduje, zda kódovací jednotka obsahuje i věcnou zmínku programových či politických priorit daného kandidáta, podle čehož nabývá hodnot 1 nebo 2.

1. Ano – obsahuje

2. Ne – neobsahuje

13. Osobní život. Proměnná nabývá hodnot 1 nebo 2 podle toho, jestli zmínka kandidáta obsahuje i politicky nerelevantní informace a detaily z osobního života, či nikoliv.

1. Ano – obsahuje
2. Ne – neobsahuje

14. Emoční zabarvení. Proměnná může nabývat hodnot 1 až 4 podle toho, jestli je daná zmínka pozitivní, negativní, neutrální, či emočně nezabarvená.

1. Pozitivní zabarvení
2. Negativní zabarvení
3. Neutrální zabarvení
4. Nelze určit

15. Chvála. Proměnná nabývá hodnot 1 až 3 podle toho, jestli daná zmínka obsahuje argumenty opodstatněnou chválu kandidáta, chválu neopodstatněnou, jestli se v dané kódované jednotce nevyskytuje vůbec. Proměnná neřeší hodnotový základ argumentů, pouze to, jestli nějaké vzneseny byly, nebo ne.

1. Ano – opodstatněná
2. Ano – neopodstatněná
3. Ne – nevyskytuje se

16. Kritika. Proměnná nabývá hodnot 1 až 3 podle toho, jestli daná zmínka obsahuje argumenty opodstatněnou kritiku kandidáta, kritiku neopodstatněnou, nebo jestli se nevyskytuje vůbec. Stejně jako v předchozím případě proměnná neřeší hodnotový základ argumentů, pouze to, jestli nějaké vzneseny byly, nebo ne.

1. Ano – opodstatněná
2. Ano – neopodstatněná
3. Ne – nevyskytuje se

3.7 Operacionalizace výzkumných otázek a hypotézy

V rámci této podkapitoly jsou představeny způsoby, jimiž dojde k zodpovězení výzkumných otázek.

VO1: Jak bylo téma genderu v souvislosti s prezidentskými volbami 2023 tematizováno?

První výzkumná otázka bude zodpovězena na základě provedení kvalitativní obsahové analýzy. Cílem výzkumu je zmapovat, jakým způsobem bylo téma genderu pokrýváno a jaké motivy a rámce byly nejvýznamnější. Kvalitativní výzkum bude proveden jako první a obecněji položená otázka by měla pomoci s identifikováním hlavních témat a fenoménů, jež se v komentářích vyskytovaly, a kterým se následně stojí za to věnovat v analýze kvantitativní. Výzkumný vzorek je zde tvořen 35 články napříč zvolenými médii, jež se daným tématem zabývaly, je tím pádem o dost menší než vzorek pro následnou analýzu kvantitativní.

VO2: Byl gender v mediálním pokrytí prezidentských voleb 2023 významným tématem?

Tato výzkumná otázka i všechny následující budou zodpovězeny na základě kvantitativní obsahové analýzy. K zodpovězení této budou sledovány proměnné 4 - Pohlaví kandidáta, 5 - Kandidát, 6 - Tematizace genderu, 7 - Tematizace genderu – zbarvení a 8 - Genderové stereotypy. V návaznosti na výzkumnou otázku byly definovány následující hypotézy:

H1: Média se genderovému tematice věnovala pouze v souvislosti s Nerudovou.

H2: Genderové tematika se bude objevovat v naprostém minimu zmínek.

VO3: Jak se lišilo mediální pokrytí Nerudové a ostatních, mužských kandidátů?

Odpověď na tuto otázku bude vyžadovat sledování nejrozsáhlejšího počtu proměnných. Využity budou proměnné 3 - Pohlaví autora, 4 - Pohlaví kandidáta, 5 - Kandidát, 10 -

Komunální rysy, 11 - Agentické rysy, 12 - Programové priority, 13 - Osobní život, 14 - Emoční zabarvení, 15 - Chvála, 16 - Kritika. Vyhodnocení pomůže přijmout či zamítnout následující hypotézy:

H3: Mužským kandidátům se média věnovala více než Nerudové.

H4: U mužských kandidátů byl kladen větší důraz na program, zatímco u Nerudové spíše na osobní život.

H5: Mužští kandidáti byli zobrazováni jako kompetentnější pro výkon funkce než Nerudová.

VO4: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na tom, zda byl článek napsán mužem, či ženou?

Jak bylo zdokumentováno v teoretické části, názory na genderovou problematiku se u rozdílných společenských skupin různí. Muži například téma vnímají jinak než ženy. Odpověď na tuto výzkumnou otázku by měla osvětlit, jestli to samé platí i pro české novináře a autory komentářů. Pro zodpovězení otázky budou využity proměnné 1 - Médium, 3 - Pohlaví autora, 4 - Pohlaví kandidáta, 5 - Kandidát, 6 - Tematizace genderu, 7 - Tematizace genderu – zabarvení, 8 - Zmínka vzhledu, 9 - Genderové stereotypy. Vedle výzkumné otázky byly pro toto téma stanoveny následující hypotézy:

H6: Ženské autorky se Nerudové věnovaly více než mužští autoři.

H7: V komentářích ženských autorek se genderové stereotypy objevovaly v menší míře než u mužských autorů.

VO5: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na ideologické profilaci médií?

Feministické hnutí se od svého počátku snažilo o významnou společenskou změnu. V médiích je pak jeho negativní obraz vytvářen především konzervativními tituly (Zuk, Paczesniak, 2023). Proto stojí za to zjistit, jestli totéž platí i pro prezidentské volby v Česku

2023. Pro zodpovězení této výzkumné otázky bude výzkumný vzorek zúžen na dvě média, jež ideologické ukotvení sama deklarují – levicový Deník Referendum a pravicové a konzervativní Echo24. Dohromady se jedná o 44 zkoumaných článků a 64 jednotek kódování neboli jednotlivých zmínek kandidátů. Sledovány budou proměnné 2 - Médium, 5 - Kandidát, 6 - Tematizace genderu, 7 - Tematizace genderu – zabarvení, 8 - Zmínka vzhledu, 9 - Narážky na vzhled, 14 - Emoční zabarvení, 15 - Chvála, 16 - Kritika. V rámci porovnávání článků v těchto dvou médiích bude možné přijmout či zamítnout následující hypotézy:

H8: Mediální obraz Danuše Nerudová v Deníku Referendum bude pozitivnější než v Echu24.

H9: V Deníku Referendum se narozdíl od Echa24 nebudou objevovat genderové stereotypy a narážky na vzhled.

Celkově by pak tento smíšený výzkum kombinující kvantitativní i kvalitativní typy obsahové analýzy měl poskytnout ucelený obraz o tom, jak a jestli vůbec bylo téma genderu tematizováno, zda hrál fakt, že je Nerudová žena, v její prospěch, či jí naopak přitěžoval, a jak se k němu stavěli různí autoři a odlišně profilovaná média.

4. Výzkumná část

4.1 Kvalitativní výzkum

Jak již bylo zmíněno, bude k provedení kvalitativního výzkumu použit řízený přístup analýzy. V teoretické části byly představeny konkrétní formy a způsoby mediální tematizace genderu. Ty sloužily jako východisko pro výběr výzkumného vzorku, který tvořilo 35 článků, které se genderu podle použití určitých slov a výrazů věnovaly. Pro potřeby výzkumu byla také definována poněkud širší výzkumná otázka:

VO1: Jak bylo téma genderu v souvislosti s prezidentskými volbami 2023 tematizováno?

To, že mezi prezidentskými kandidáty byla poprvé žena, které v určité části kampaně průzkumy dokonce prisuzovaly šanci na vítězství, autoři a autorky komentářů samozřejmě reflektovali. Určitou pozornost genderové problematice věnovala všechna zde zkoumaná média kromě týdeníku Reflex. V rámci článků s genderovou tematikou bylo rozebíráno, co kandidatura Nerudové vlastně znamená a zda můžeme v budoucnu očekávat více ženských kandidátek, nebo změnu vnímání žen působících v politice.

Po prostudování všech vybraných článků bylo jasné, že určitá témata se opakovala více než jiná. Jako nejdominantnější byly v komentářích v rámci kvalitativní analýzy identifikovány následující kategorie: otázka feminismu a postavení žen v politice; kritika kandidátky; implikace kandidatury Nerudové pro budoucnost.

4.1.1 Feminismus a postavení žen v politice

Kandidatura Nerudové umožnila autorům polemizovat nad tím, čím si procházejí ženy ucházející se o politickou funkci. Pozornost věnována tomuto tématu byla žádoucí už jen z toho důvodu, jak jsou českou společností vnímány samotné pojmy jako gender či feminismus.

„Mnoho lidí se zdráhá označit se jasně a otevřeně za feministy. Víme proč. To slovo má prostě špatný vibe...Pokud promlouváme k publiku, které není k věci vstřícné, můžeme je okamžitě ztratit – i pro jakékoli naše další úsilí (Buršová, 2023).“

Z výše zmíněné citace je zřejmé, že ženská kandidátka, díky jejíž přítomnosti na kandidátní

listině téma feminismu začalo více rezonovat, to neměla mít jednoduché. Komentátoři a komentátorky měli možnost sledovat, jak je Nerudová přijímána veřejností a jestli jí to, že je ženou, na popularitě spíše přidává, či škodí. Názory na to se napříč médii různily. Jeden z komentářů kandidátce například vyčítal přílišné soustředění na fakt, že je žena, a vyčítal jí nedostatečnou politickou zkušenost:

„Nerudové kampaň, vedená v duchu „jsem silná žena a vy jste ke mně hnusní“, poněkud připomíná jinou prezidentskou kampaň, tu z roku 2016. kterou neúspěšně vedla Hillary Clintonová. Na rozdíl od Nerudové byla Clintonová aspoň zkušená politička, která za sebou měla působení na všech možných stupních exekutivy a v Bílém domě znala každou kancelář (Kechlibar, 2023).“

Ačkoli však Hillary Clintonové nechyběly politické zkušenosti, stejně jako Nerudové jí nebylo připisováno k dobru, že upozorňuje na diskriminaci, které jako žena čelí:

„U vysoce postavených a mocných osob, což je kategorie, do které (rektorka) Nerudová i (senátorka) Clintonová jednoznačně spadaly, totiž snaha přetransformovat se v oběť diskriminace a šovinismu působí zhruba stejně věrohodně jako skleněný vozembouch (Kechlibar, 2023).“

Objevovaly se ale i komentáře, které naopak fakt, že je Nerudová žena, navíc bez předchozích škraloupů, vyzdvihovaly jako pozitivní:

„Nerudová má výhodu, že je žena. Dlouho se u nás mluví o tom, že by Česku prospělo, kdyby na Hradě usedla žena, protože ženy se u nás mnoho let pohybují na druhé koleji (Fendrych, 2022).“

„Do kontrastu s „profláknutou“ minulostí obou postarších mužů může stavět i to, že je žena a produkt nových poměrů (Pehe, 2022).“

Nechybělo ani uznání, že i když pozice ženy bez předchozích skandálů nemusí nutně přinášet jen nevýhody, jako žena to Nerudová rozhodně nebude mít jednoduché. Jako vhodnějšího pro zastávání tak vysoké funkce většina lidí totiž pravděpodobně bude vnímat spíše některého z mužských kandidátů:

„Skleněný strop, bránící ženám růst na žebříčku společenské hierarchie a prorůstat do

společensko-politických struktur a funkcí, máme asi zarytý přespříliš hluboko pod kůži (Vlasatá, 2023).“

4.1.2 Kritika

Kritika objevující se v komentářích se týkala jak různých aspektů kampaně kandidátky, tak i jejího působení a vystupování před kampaní. Pozornost byla pochopitelně věnována například skandálu s rychlostudiem a zahraničními studenty na Mendelově univerzitě v době, kdy zde Nerudová byla rektorkou nebo její působení v Komisi pro spravedlivé důchody. Mimo této oprávněné kritiky se však objevovala i taková, která nevycházela z reálných událostí, a založená byla v některých případech spíše na osobních názorech a antipatiích autorů a autorek. V určitých případech tak byly Nerudové vytýkány věci, které nemohla ovlivnit, nebo takové, které byly u jejích mužských protikandidátů naopak oceňovány. Celkově se na první pohled zdálo, že se k takové formě kritiky uchylují spíše muži než ženy. Komentátorky naopak často tento typ zpravování o kandidátce kritizovaly. Formu genderově podmíněné kritiky, již Nerudová musela čelit, potom dobře shrnují následující citace z komentářů dvou ženských autorek:

„Teze, že na kandidáty muže a kandidátky ženy pohlížíme jinak a posuzujeme je jinými měřítky, se v případě Danuše Nerudové potvrzovala takřka na každodenní bázi. Ať už šlo například o výhrady k její autenticitě, nebo o komentáře týkající se jejího vzhledu či rodičovství, bylo zjevné, že si všímáme jiných věcí než u ostatních kandidátů (Homfray, 2023).“

Jeden z komentářů přesně popisoval situaci, ve které jsou i podle dříve zmíněných výzkumů političky jak v Česku, tak i v zahraničí, kdy ať se snaží, jak chtějí, pořád mají problém být co do politických schopností vnímány jako rovné mužům:

„Ženy jsou u nás zkrátka stále – patrně od přírody – moc impulsivní, moc emoční, málo zkušené, málo vůdčí typy... Aneb když se něco traduje po staletí, těžko se s tím polemizuje. Když se to sítě říká, tak to tak sítě je (Vlasatá, 2023).“

4.1.2.1 Nedostatek autenticity

Kandidátce bylo v rámci komentářů relativně hojně vytýkáno, že není dost autentická, názorově vyhraněná a pouze opakuje naučené odpovědi, jež pro ni připravili marketingoví

experti. Projevy takového názoru v textu vypadaly například následovně:

„V debatách říká ty správné věci, ať se to týká války, klimatu či manželství pro všechny. Sází dost na mladé lidi. To je dobře, skoro nikdo z politiků to tu nedělá. Ale je to všecko naučené, neprožité jakoby naprogramované, bez osobního zapojení (Fendrych, 2022).“

Některé komentáře se potom kromě pouhé výtky k absenci autenticity dostávaly k o něco méně konstruktivnější kritice:

„To, že do druhého kola nepostoupila Danuše Nerudová, ve mně ale vyvolalo značnou úlevu. Zás tak zle na tom národ není, dokázal-li z předvolebních debat pochytit, že jde o „mediálně udělanou“ kandidátku, která kromě genderu a ega nenabízela nic podstatného. Onen twitterový feminismus, který předvedla, totiž žádnou hlubší podstatu nemá, naopak je povrchní až hrůza (Kechlibar, 2023).“

„Paní Nerudová pronášela pilně naučená slova (Mitrofanov, 2023).“

Nerudová byla také srovnávána se Zuzanou Čaputovou, a většinou k neprospěchu české kandidátky. Především předchozí dlouhodobé působení Čaputové v neziskovém sektoru ji stavělo do pozice pro ženy o něco přirozenější, než kariéristky zaměřené na moc a úspěch:

„Danuše Nerudová bývá srovnávána se Zuzanou Čaputovou. Příležitější je ale v jejím případě paralela jiná. Ta, již nabízí postava Hillary Clintonové. I americká prezidentská kandidátka vyznává meritokratickou víru, z níž vyvěrá její touha po moci. A proto také u ní – podobně jako dnes u Nerudové – působila svého času tak nevěrohodně snaha marketérů představit ji nejen coby ženu zaměřenou na úspěch, ale rovněž jako bytost hluboce empatickou, vstřícnou k těm, které jejich „nevýkonnost“ vytlačuje na okraj (Fischer, 2022).“

Jak je také vidno z předchozí citace, Danuše Nerudová rozhodně není první prezidentskou kandidátkou, která musela výtkám týkajícím se její nevěrohodnosti čelit. Antropoložka Marie Heřmanová navíc upozorňuje, že tzv. autenticita je pouze marketingový konstrukt. Není tím pádem úplně jasné, jakým předpokladům by Nerudová musela dostát, aby působila dostatečně věrohodně. Pojem je navíc také genderově podmíněný. Zatímco u mužů jsou jako autentické všeobecně vnímány přímost, profesionalita a sebejistota, od žen je očekávána naopak jistá zranitelnost či schopnost přiznat chybu. Jelikož se představy o autentických

mužích shodují s těmi o ideálních politicích, je otázkou, zda je pro ženské kandidátky autenticita vůbec dosažitelná. (Heřmanová, 2023). Tuto určitým způsobem bezvýhodnou situaci ostatně dobře shrnuje i úryvek z jednoho z komentářů, shodou náhod opět od ženské autorky:

„Žena v českém veřejném prostoru stále ještě nemá šanci jednat správně. Když se moc snaží a je cílevědomá, je přehnaně a nezdravě ambiciózní, tedy nevěrohodná a arogantní. Když se brání nespravedlivým útokům, zvláště těm, které míří na její gender, je hysterická, vztahovačná a nemá smysl pro humor. Když je naopak blahosklonně přechází, je slabá. Když toho ví moc, je otravná. Když toho ví málo, je hloupá (Vlasatá, 2023).“

Konkrétně je možné tento problém dobře ilustrovat například na příklad komentáře z pera Martina Fendrycha pro server Aktuálně.cz. V tom autor reaguje na rozhovor, ve kterém Danuše Nerudová pro Hospodářské noviny popisuje, jaké vidí hlavní výzvy jako možná budoucí prezidentka.

„Hospodářským novinám Nerudová sdělila, jak si sama roli prezidentky představuje: „...vidím tři hlavní výzvy: vyvedení země z ekonomické krize, dopady klimatické změny a navrácení důstojnosti lidem. Chtěla bych být prezidentkou, která vrací lidi stojící na okraji společnosti zpět...Zní to až jaksi vzorově, „rychlošípově“...Není moc jasné, jak může prezidentka vyvést zemi z ekonomické krize; ano, může pomoci tím, že třeba jmenuje dobrého šéfa České národní banky, ale vyvést z krize (Fendrych, 2022)?“

Autor komentáře zde nebere v potaz kontext odpovědi Nerudové v daném rozhovoru, kdy kandidátka nevyjmenovávala tři konkrétní úkoly pro prezidenta, ale, dle jejího názoru, tři hlavní výzvy pro Česko:

„Nacházíme se v situaci, kdy potřebujeme prezidenta, který rozumí současným výzvám. A já vidím tři hlavní výzvy: vyvedení země z ekonomické krize, dopady klimatické změny a navrácení důstojnosti lidem (Nerudová v Leinert, 2022).“

Autor Nerudové také vytýká, že se vyhýbá tématu války na Ukrajině, údajně z důvodu, že vhodnějším kandidátem pro řešení těchto témat by přirozeně byl Petr Pavel:

„Podstatné je ovšem i dění, o kterém Nerudová nemluvila, tedy válka na Ukrajině, ruská agrese. My přece dnes potřebujeme prezidentku či prezidenta, který bude aktivní

v mezinárodních vyjednáváních, v podpoře Zelenského, který bude na jiné státníky apelovat, aby nedovolili Putinovi vyklouznout z jeho obří viny, z válečných zločinů...Proč tohle klíčové téma Danuše Nerudová vynechala? Zřejmě si uvědomuje, že v této rovině máme k dispozici mnohem vhodnějšího kandidáta, generála Petra Pavla (Fendrych, 2022).“

O konfliktu se ale kandidátka v daném rozhovoru zmiňuje, například když chválí mezinárodní politiku současné vlády:

„Tato vláda nám identitu v mezinárodní politice vrátila. Když premiér Fiala jel do Kyjeva, přemýšlela jsem, kdy jsem naposledy cítila takovou hrdost...Na druhou stranu, byť se Fialově vládě povedlo dobýt zpět pozice v mezinárodní politice, má a dál to bude mít velmi těžké doma. Byť je to pravicová konzervativní vláda, bude muset mít velmi silný sociální program, aby eliminovala dopady války na Ukrajině a inflace (Fendrych, 2022).“

Z vyjádření kandidátky bylo zřejmé, že s politikou Fialovy vlády souhlasí. Nebyl proto důvod se domnívat, že by podobný směr nezastávala v úřadu i ona sama. Pravomoci české hlavy státu jsou navíc v tomto ohledu omezené. Ačkoli reprezentuje stát navenek, zahraniční politika je především doménou vlády, se kterou by prezident měl svou roli na mezinárodním poli koordinovat. Stejně tak i jeho postavení vrchního velitele ozbrojených sil je spíše formální, a při praktickém výkonu funkce by pravděpodobně mezi bývalým armádním generálem a vysokoškolskou profesorkou nebyl velký rozdíl.

Sama Nerudová si ostatně dle vlastních vyjádření byla vědoma limitů prezidentských pravomocí a v možnosti vykonávat úřad viděla především příležitost vést vládu k odpovědnosti a upozorňovat na společenské problémy:

„Jako prezidentka bych od vlády důsledně požadovala, aby plnila sliby, které dala svým voličům. Prezident je člověk, který otevírá tato témata ve veřejném prostoru, může iniciovat diskusi, moderovat politickou scénu a přispívat ke stabilitě společnosti (Nerudová v Leinert, 2022).“

Úmysl zůstat v mezích své funkce a nepřekračovat pravomoci, který by stejně tak dobře mohl být vnímán pozitivně, se tak stává důkazem kandidátciny slabosti.

4.1.2.2 Přílišné sebevědomí

S tím, co je u žen všeobecně vnímáno jako neautentické, se pojí i další vlastnost, za kterou

byla Nerudová hojně kritizována – přílišné sebevědomí a viditelná touha po moci. Jedná se totiž o vlastnost, která je u mužských politiků žádoucí, k ženám ale ne vždy sedí (Huddy a Terkildsen, 1993).

„Pokud by se Danuše Nerudová stala prezidentkou, přál bych si, aby s pochybnostmi začala. A nešetřila (Fendrych, 2022).“

Sebejistota Nerudové jí vysloužila přirovnání k politikům jako Andrej Babiš či Miloš Zeman. U těch je objektivně snazší najít mnohem větší množství skandálů a kauz hodných pozornosti než u Nerudové, jenže přirovnání vzbouzí dojem, že jsou tyto tři osobnosti hodné podobné míry kritiky:

„Ještě více zaráží její sebejistota. Na otázku, zda o sobě člověk hodně pochybuje, když znenadání vstoupí do světa velké politiky, odpověděla: „Nepochybuje. Nemůže.“ Ani na pikosekundu o sobě nepochybuje. Tak to se do české politiky náramně hodí. Podobně to má Babiš, Zeman i Klaus. Naopak se od nich lišil, pochyboval o sobě, Václav Havel, Neustále, hluboce, opravdově (Fendrych, 2022).“

„I americká prezidentská kandidátka vyznává meritokratickou víru, z níž vyvěrá její touha po moci (Fischer, 2022).“

Ačkoli je sebevědomí u politicky činných osob žádoucí a očekávané, v případě Nerudové však i přesto některé komentátory překvapilo. Výtku si kandidátka vysloužila, i když se označila za mladou a pohlednou ženu:

„Mladá a pohledná žena, to je sebehodnocení Danuše Nerudové. Včera prohlásila, že nebude sedět v koutě. Jako Bejby z Hříšného tance! Bejby píšou schválně, protože kdybych to napsal anglicky, mohl by z toho vzniknout zmatek, kolik žen mám na mysli. Paní Nerudová pronášela pilně naučená slova a opět nepřiznala žádnou chybu. Jejím voličům se to určitě líbí (Mitrofanov, 2023).“

Pokud by ale vyjádřila opačný názor, příliš by si nepomohla, protože ani příliš nízké sebevědomí u politiků většina voličů vidět nechce (Schneider a Bos, 2014).

4.1.5 Implikace pro budoucnost

Co se významu kandidatury Danuše Nerudové pro budoucnost týče, hodnotily komentáře její kampaň relativně pozitivně, a to navzdory tomu, že v prvním kole skončila až třetí. Řada autorů a autorek se zabývala tím, jestli byla její účast ve volbách i přes konečnou prohru určitým způsobem významná.

V článcích bylo vyzdvihováno především to, že Nerudová akcentovala témata, jež dosud na úrovni politické reprezentace příliš nerezonovala. Toho si ve svých článcích všímali jak muži, tak ženy.

„Chtěla se stát kandidátkou nižších věkových ročníků, slibovala osvěžit starou zatuchlou českou politiku a posunout ji trochu jiným směrem. Je smutné, že pro něco takového nedokázala získat silnější podporu (Fendrych, 2023).“

V teoretické části byly představeny práce věnující se genderovému konzervatismu viditelnému v české společnosti (Vohlídalová a Maříková, 2018). Našly se i komentáře, které si všímaly stejného fenoménu:

„Nerudová přitáhla k zájmu o politiku mladé lidi, akcentovala moderní témata, včetně klimatické změny. A dokázala, že i genderově konzervativní česká společnost si může, třebaž už v příštích volbách, zvolit do svého čela ženu (Honzejek, 2023).“

„Ač to byl spíše marketing a reakce na průzkum terénu předvolebním bojem, přece jen vnesla do veřejného prostoru některá základní témata, která snadno mohou určovat politiku, až její obsah začne definovat nastupující generace: postavení žen, práva menšin, změny klimatu, spravedlivá daňová politika (Patočka, 2023).“

V jiných komentářích se objevovala polemika nad tím, jestli a jak mohla Nerudové účast ve volbách určitým způsobem usnadnit situaci dalším ženám, které se v budoucnu budou chtít v politice prosadit. Autorky (a v tomto případě skutečně pouze ženy) upozorňovaly na genderově podmíněné stereotypy, jež se pojí s obrazem české politiky a na to, jak bývalá rektorka mohla pomoci vnímání společnosti změnit.

„Otevírala a formulovala zásadní témata, která mají stále ještě neadekvátně malé zastoupení. A dělala to dobře. A také: nikdo jí neupřel, že každá další žena, která se pokusí o totéž, bude navazovat na cestu, kterou už Nerudová urazila. A že je to kus cesty (Vlasatá,

2023). ‘‘

Reflexe v komentářích se věnovaly také tomu, že kandidátka, ač sama matka dvou dětí, pomohla ve společnosti normalizovat obraz ženy, která má i kariéru, a nemusí být pouze či primárně pečovatelkou:

„Kandidatura Danuše Nerudové potvrdila, že neplatí, že ženy nemají o politiku zájem a že voliči v politice ženy nechtějí. Do určité míry napomohla normalizovat ve veřejné sféře obraz ambiciózní ženy-profesionálky, který je stále vnímán jako něco nepatřičného. A v neposlední řadě ukázala, že pro velkou část společnosti je feminismus skutečný světový názor, a nikoli jen „kulturní válka“. Bez ohledu na výsledek v této konkrétní volbě tak pozice českých žen v politice posunula výrazně dál (Homfray, 2023).‘‘

4.2 Kvantitativní výzkum

Následující výzkumné otázky budou zodpovězeny na základy kvantitativní obsahové analýzy.

4.2.1. Významnost tématu v rámci mediálního pokrytí

VO2: Byl gender v mediálním pokrytí prezidentských voleb 2023 významným tématem?

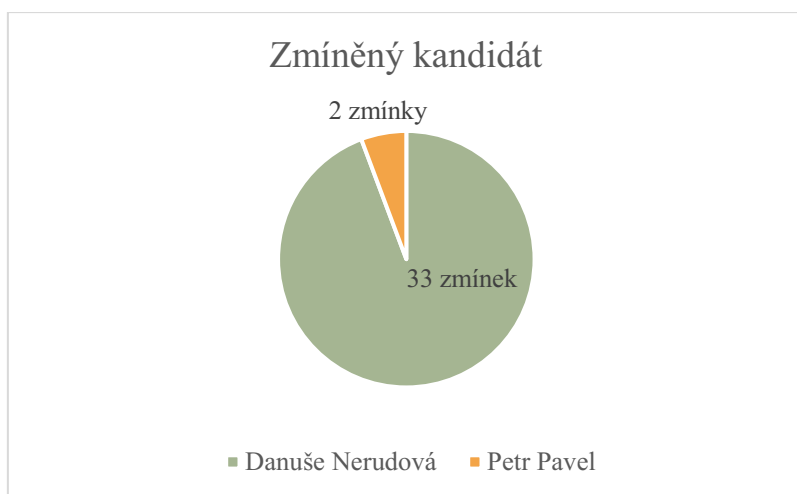
Kvalitativní analýza vycházela z článků, jež se primárně zabývaly genderovou tematikou. Nebylo jich však mnoho. Abychom získali přesnější obraz toho, jak mediální pokrytí tohoto tématu vypadalo, je vhodné si ukázat, o jaké procento z komentářů vycházejících k volbám dohromady šlo.

K zodpovězení této výzkumné otázky budou sledovány proměnné 4 - Pohlaví kandidáta, 5 - Kandidát, 6 - Tematizace genderu, 7 - Tematizace genderu – zabarvení a 8 - Genderové stereotypy. V návaznosti na výzkumnou otázku byly definovány následující hypotézy:

H1: Média se genderové tematice věnovala pouze v souvislosti s Nerudovou.

H2: Genderové tematika se bude objevovat v naprostém minimu zmínek.

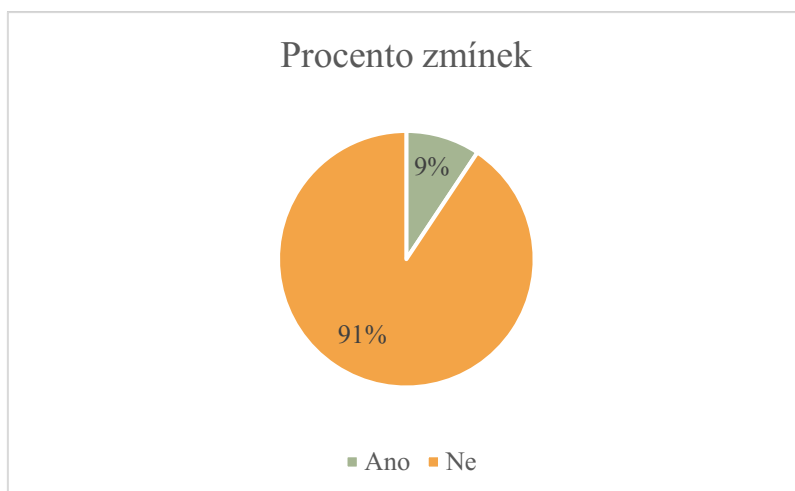
Graf 1. Zmíněný kandidát v rámci článků věnujících se genderu

Zdroj: Autorka

Z celkového počtu 374 zmínek se genderovou tematikou zabývalo pouze 35, ve 33 případech z toho v souvislosti s kandidátkou Danuší Nerudovou. Zbylé dvě zmínky se tématem zabývaly v souvislosti s budoucím vítězem voleb, Petrem Pavlem. V souvislosti s jiným mužským kandidátem téma zmíněno nebylo ani jednou. Z toho důvodu musíme zamítnout hypotézu č. 1, jelikož média se tématu nevěnovala pouze v souvislosti s ženskou kandidátkou, bylo tomu tak však ve valné většině případů. V případě Petra Pavla šlo navíc o komentáře reagující na jeho vyjádření k tématům feminismu a genderové rovnosti. Z toho vyplývá, že pokud by žádná žena nekandidovala, genderovým tématům by se v rámci názorových rubrik s velkou pravděpodobností žádného mediálního prostoru nedostávalo.

Graf 1. Procento zmínek genderové tematiky

Zdroj: Autorka

Z celkem 374 zmínek kandidátů se genderová tematika objevila pouze ve 35 případech, tedy v 9 %. Hypotézu č. 2 můžeme přijmout, jelikož tematika se skutečně objevovala v sice nezanedbatelném, ale velmi nízkém počtu zmínek. V 11 ze 35 zmínek bylo téma pokrýváno pozitivně, v 7 negativně, většinou, tedy v 16 případech, však bez jakéhokoli zabarvení. Genderové stereotypy se objevily pouze ve 3 zmínkách z výchozích 35, vždy v případě, kdy bylo téma zmíněno s negativní konotací.

Odpověď na výzkumnou otázku č. 2 by tedy mohla být formulována tak, že gender byl v rámci prezidentských voleb v Česku v roce 2023 tématem spíše marginálním. Autoři komentářů na téma zcela nezapomněli, mnohem větší pozornost však věnovali jiným, a to nejen v souvislosti s mužskými kandidáty, ale i s Nerudovou. To ostatně odpovídá i výsledkům z kvalitativní části – ačkoli na post hlavu státu kandidovalo osm mužů a pouze jedna žena, a situace k diskusi na toto téma přímo vybízela, ani samotní kandidáti do ní příliš zabředávat nechtěli. Pro velkou část společnosti totiž pojmy jako gender a potažmo feminismus nejsou úplně jasné. Jelikož navíc byli všichni ostatní kandidáti muži, nejen, že nepovažovali za přínosné tyto problémy tematizovat, protože by si u své voličské základny asi příliš nepomohli, ale neměli k tomu ani velký důvod. Genderové nerovnosti na ně totiž v rámci politiky v takové míře nedopadají.

4.2.2 Rozdíly v mediálním pokrytí

VO3: Jak se lišilo mediální pokrytí Nerudové a ostatních kandidátů?

V rámci kvalitativní analýzy byly představeny konkrétní ukázky toho, jak se lišily komentáře týkající se Nerudové od těch reflektujících kampaně mužských kandidátů. V některých případech sami autoři (a hlavně autorky) komentářů upozorňovali na to, že média neměří všem kandidátům stejně. Jak statisticky významný byl ale tento rozdíl?

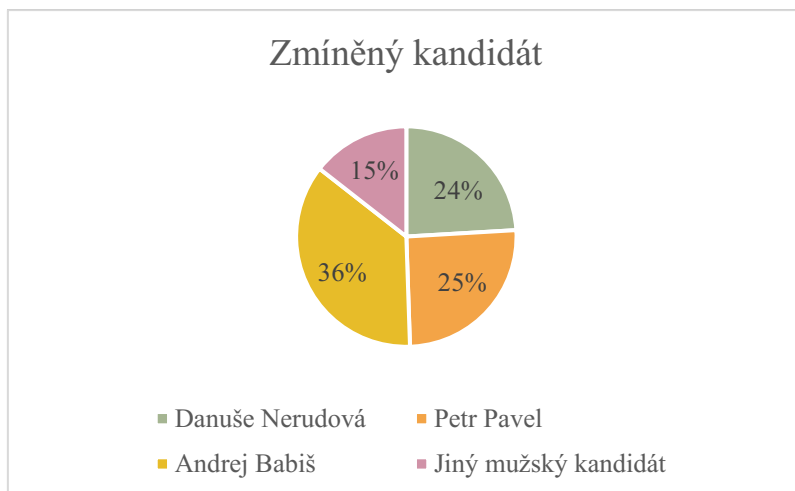
Odpověď na tuto otázku bude vyžadovat sledování nejrozsáhlejšího počtu proměnných. Využity budou proměnné 4 - Pohlaví kandidáta, 5 - Kandidát, 10 - Komunální rysy, 11 - Agentické rysy, 12 - Programové priority, 13 - Osobní život, 14 - Emoční zabarvení, 15 - Chvála, 16 - Kritika. Po vyhodnocení bude možné přijmout či zamítnout následující hypotézy:

H3: Mužským kandidátům se média věnovala více než Nerudové.

H4: U mužských kandidátů byl kladen větší důraz na program, zatímco u Nerudové spíše na osobní život.

H5: Mužští kandidáti byli zobrazováni jako kompetentnější pro výkon funkce než Nerudová.

Graf č. 3 Zmíněný kandidát

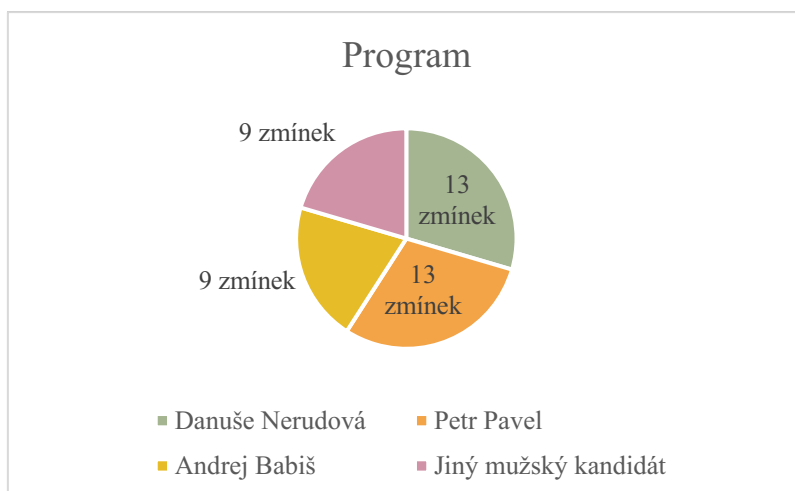
Zdroj: Autorka

Z celkového počtu 374 zmínek byla ve 135 případech pozornost věnována Andreji Babišovi, v 95 Petru Pavlovi a v 90 případech Danuši Nerudové. Zbýlých 54 zmínek se týkalo jednoho ze zbylých mužských kandidátů.

Kandidátů bylo celkem devět a nedávalo by tedy smysl, kdyby se Nerudovou zabývala polovina všech článků. Celkově se jediné kandidující ženy ve volbách týkalo 24 % zmínek. Co do celkového počtu se umístila na třetím místě za Andrejem Babišem, na něhož se upírala mediální pozornost hlavně v souvislosti s kauzami, které se ho týkaly, a eventuálním budoucím prezidentem Petrem Pavlem.

Hypotézu č. 3 tím pádem přijmout nelze. V absolutních číslech se sice média skutečně více věnovala mužským kandidátům než Nerudové, poměr ale zcela odpovídal tomu, jak byli jednotliví kandidáti známí, jaká šance na úspěch jim byla přisuzována, a jestli se s nimi pojily kontroverze či skandály. Že by Nerudová byla médií přehlížena či naopak jiní kandidáti nepoměrně protěžováni, se po porovnání dat říct nedá.

Graf č. 4 Zmínky, v nichž byla pozornost věnována politickému programu

Zdroj: Autorka

Programu jakéhokoli z kandidátů se z celkového počtu věnovalo pouze 44 zmínek. Ve třinácti případech šlo o program Danuše Nerudové a stejná míra pozornosti byla věnována i Petru Pavlovi. Politické a programové priority Andreje Babiše byly rozebírány v devíti případech a v dalších devíti se jednalo o program některého ze zbylých kandidátů.

Danuše Nerudová tak nijak nevyčnívá, jelikož příliš velká pozornost nebyla věnována programovým prioritám žádného z kandidátů. Kandidátce se dostávalo stejné míry pozornosti jako Petru Pavlovi a o něco více než Andreji Babišovi, i když u toho se média soustředila spíše na jiná témata.

Stejně tak osobnímu život kandidátů se média příliš nevěnovala. Osobním detailům ze života některého z kandidátů byla pozornost věnována pouze pětkrát, vždy v článcích napsaných muži. V jednom případě šlo o výčet výstředností ze života tehdy ještě potenciálního kandidáta Karla Janečka. Ve zbylých čtyřech se média věnovala Danuši Nerudové. Detaily ze života žádného jiného z kandidátů ve vybraných komentářích tématem nebyly.

I hypotézu č. 4 tím pádem musíme zamítnout. Co do pozornosti věnované politickému programu nebyly mezi nejexponovanějšími prezidentskými kandidáty nalezeny žádné rozdíly. Z relevantních kandidátů byla jedinou, v jejímž případě byl probírán i osobní život, šlo ale o tak malý počet případů, že pouze na základě toho nelze tvrdit, že by na ni média v tomto ohledu byla výrazněji vysazená.

Celkově byly zkoumané komentáře ke kandidátům relativně kritické. Ze 374 zmínek kandidátů bylo pozitivních pouze 63, negativní zabarvení mělo 163, zbylých 148 bylo neutrálních. Nejvíce pozitivního pokrytí se dostávalo Petru Pavlovi, jehož se týkalo 31 kladně zabarvených zmínek, zatímco u Danuše Nerudové šlo pouze o 17, ve zbylých 14 případech se zmínky týkaly někoho z dalších kandidátů. Nejvíce negativně laděných zmínek, celkem 92, se týkalo Andreje Babiše. Ten byl také nejčastěji ze všech kandidátů kritizován, přibližně dvakrát více oproti Danuši Nerudové nebo Petru Pavlovi. Kritických zmínek bylo celkem 105 a nejčastěji se týkaly kauz, jež se Babiše týkají a politických rozhodnutí, která v minulosti učinil. S velkým odstupem byl co do kritiky na druhém místě Petr Pavel s 52 zmínkami, následovala Danuše Nerudová se 48, a některého z ostatních kandidátů se týkalo celkem 23. Petr Pavel a Danuše Nerudová byli také oceňováni častěji než Andrej Babiš, přibližně třikrát více.

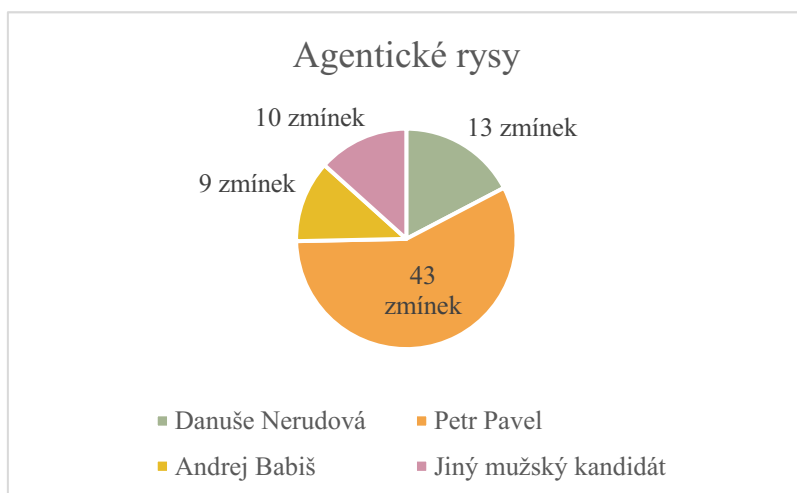
Kromě pozorování četnosti chvály a kritiky Nerudové k přijmutí či odmítnutí hypotézy č. 5, podle které by měla být Nerudová zobrazována oproti mužským kandidátům jako méně kompetentní, pomůže i sledování výskytu zmínek tzv. komunálních a agentických rysů v souvislosti s jednotlivými kandidáty. Ty jsou sledovány v návaznosti jak na kvalitativní část práce, tak na odborné práce zmíněné v teoretické části, které ukázaly, že u politiků jsou vyzdvihovány a zdůrazňovány jiné osobnostní rysy než u političek.

Graf č. 5: Zmínky komunálních rysů v souvislosti s některým z kandidátů

Zdroj: Autorka

Graf č. 6: Zmínky agentických rysů v souvislosti s některým z kandidátů

Zdroj: Autorka

Tzv. komunální rysy (viz kapitola 1.2 Gender, jazyk a přístup k moci) byly přisuzované nejčastěji Danuši Nerudové, celkem sedmkrát. Pouze ve dvou případech k tomu došlo u Petra Pavla, v jednom u Andreje Babiše a ve čtyřech u některého z dalších kandidátů.

Zmínky o agentických rysech (viz kapitola 1.2 Gender, jazyk a přístup k moci) se objevovaly zdaleka nejčastěji v souvislosti s Petrem Pavlem, a to 43x. V případě Danuše Nerudové šlo

o pouhých 13 zmínek, u Andreje Babiše 10 a u zbytku kandidátů dohromady 10.

Nerudová sice nebyla nejkritizovanější z kandidátů, méně kritiky a více pochvalných komentářů si však vysloužil Petr Pavel. V souvislosti s Danuší Nerudovou byly navíc mnohem častěji, než v případě ostatních kandidátů zdůrazňovány vlastnosti jako klidné a mírné vystupování, empatie, či důraz na sociální témata. Nejedná se o kritiku, nejde však o vlastnosti přirozeně se pojící s vnímáním lídra a hlavy státu. Zde na plné čáře vítězil Petr Pavel, jenž byl zdaleka nejčastěji ze všech zmiňován v souvislosti se svými tzv. agentickými rysy, např. s rozhodností, přirozenou schopností vést, či sebevědomým vystupováním. Nelze také nezmínit, že pokud bylo sebevědomí zmiňováno v souvislosti s Nerudovou, nešlo vždy o pozitivní konotaci. Hypotézu č.5 je tak po vyhodnocení dat možné přijmout.

4.2.3 Rozdíly v pokrytí na základě pohlaví autora

VO4: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na tom, zda byl článek napsán mužem, či ženou?

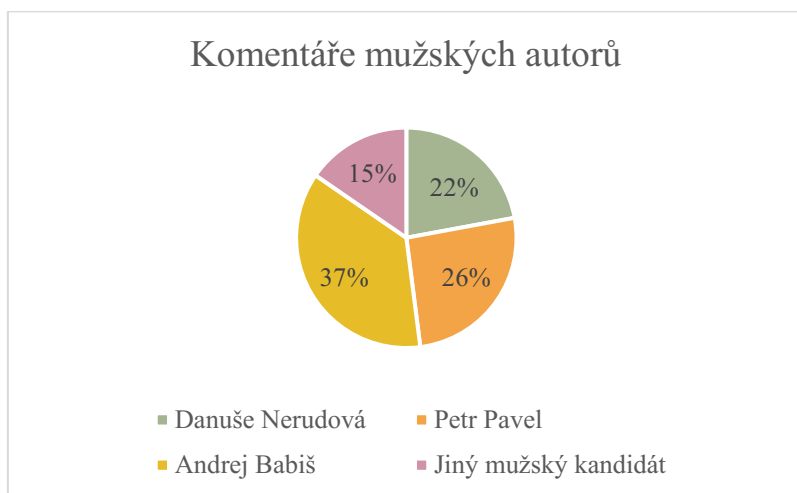
Jak bylo zdokumentováno v teoretické části, názory na genderovou problematiku se u rozdílných společenských skupin různí. Ženy například typicky vnímají oproti mužům téma jako důležitější, nebo na něj nahlízejí z jiných pozic. Odpověď na tuto výzkumnou otázku by měla osvětlit, jestli to samé platí i pro české novináře a autory komentářů. Z kvalitativní analýzy vyplývá, že ženské autorky si častěji všimaly genderově podmíněných problémů, s nimiž se musela Nerudová vypořádávat. Více než mužští komentátoři se autorky také věnovaly tomu, co kandidatura znamená pro další ženy a možné budoucí političky.

Pro zodpovězení otázky budou využity proměnné 3 - Pohlaví autora, 4 - Pohlaví kandidáta, 5 - Kandidát, 6 - Tematizace genderu, 7 - Tematizace genderu – zabarvení, 8 - Zmínka vzhledu, 9 - Genderové stereotypy. Vedle výzkumné otázky byly pro toto téma stanoveny následující hypotézy:

H6: Ženské autorky se Nerudové věnovaly více než mužští autoři.

H7: V komentářích ženských autorek se genderové stereotypy objevovaly v menší míře než u mužských autorů.

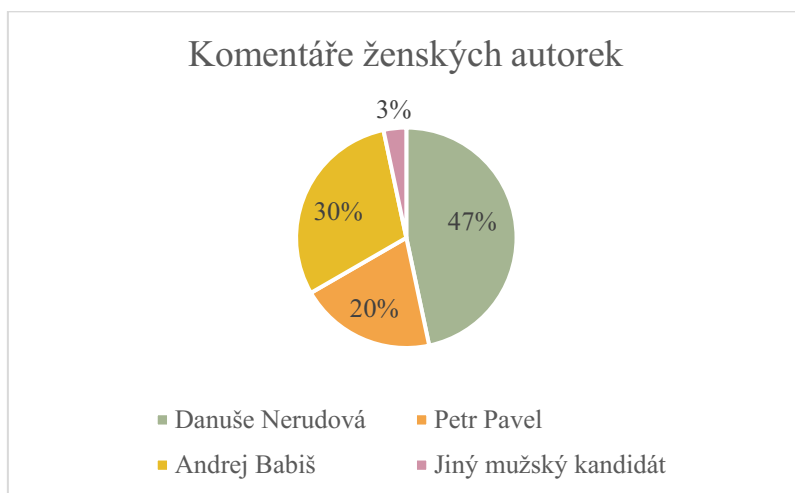
Graf č. 7: Počet zmínek věnovaných jednotlivým kandidátům v článcích mužských autorů

Zdroj: Autorka

V článcích pocházejících od mužských autorů se v dohromady 344 případech objevily zmínky některého z konkrétních kandidátů. Nejvíce pozornosti bylo věnováno Andreji Babišovi, jenž byl zmíněn celkem 126x, následoval Petr Pavel s 89 zmínkami a Danuše Nerudová se 76. V 53 dalších případech byla pozornost věnována některému z dalších mužských kandidátů. Pozornost ženě byla tedy věnována ve 22 % případů, zbytek prostoru patřil mužům.

Graf č. 8: Počet zmínek věnovaných jednotlivým kandidátům v článcích ženských autorek

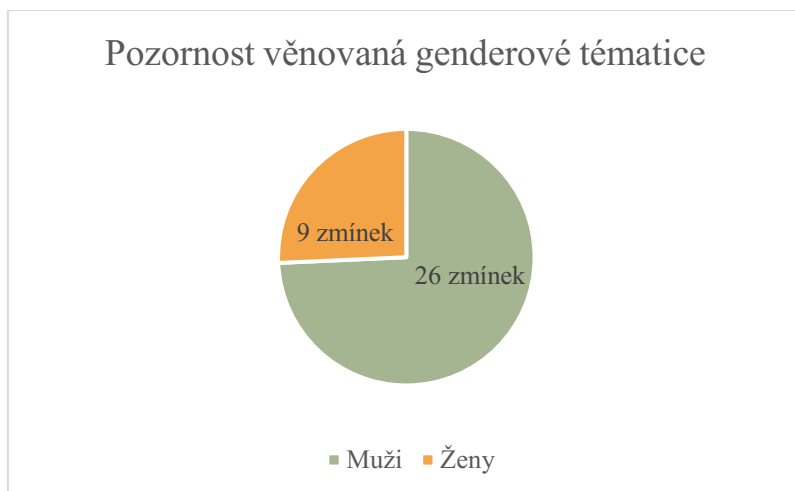
Zdroj: Autorka

V komentářích, pod nimiž byly podepsány ženy, byla pozornost nejčastěji věnovaná Danuši Nerudové, celkem 14x. Na druhém místě byl Andrej Babiš s 9 zmínkami, na třetím Petr Pavel s 6, jiný mužský kandidát byl zmíněn pouze jednou. Nerudová byla zmíněna v cca 47 % případů.

Z grafů výše by se dalo usoudit, že Hypotézu č. 6 lze přijmout, jelikož nejčastěji zmiňovanou kandidátkou v komentářích napsaných ženami byla Danuše Nerudová, zatímco komentátoři věnovali nejvíce prostoru Andreji Babišovi.

Pro úplnost odpovědi je třeba doplnit, že komentáře zahrnuté v analýze byly z valné většiny napsány muži. Kódovací jednotkou pro potřeby tohoto výzkumu je zmínka konkrétního kandidáta, nikoli jeden článek, i na poměru zmínek je však tato disproporce jasně vidět – pouze v 30 případech pochází z článků komentátorek, ve zbylých 344 případech jsou autory muži. To na přijetí hypotézy nic nemění, lze ale polemizovat o tom, jakou má tento výsledek výpovědní hodnotu v situaci, kdy je ženských autorek tak málo.

Graf č.9 Pozornost, věnované genderové tematice v článcích psaných muži vs. ženami

Zdroj: Autorka

Ze všech zmínek týkajících se genderové tematiky byli muži autory ve 26 případech a ženy v 9. Jak ale bylo zmíněno výše, článků napsaných komentátory bylo přibližně jedenáctkrát více než těch napsaných ženami. Nelze říct, že by pro muže tato tematika byla zajímavější, spíše naopak – na to, jak málo komentářů ze vzorku ženy napsaly, se genderové tematice věnovaly relativně často. Zmínky ve valné většině případů nebyly nijak emočně zabarvené, nejčastěji autoři pouze zmínili, že je mezi kandidáty i žena, a následně řešili, co by to mohlo pro ni i pro společnost znamenat. Ženy se těmito implikacím věnovaly procentuálně častěji než muži a pokrývaly téma více do hloubky.

Co se genderových stereotypů v článcích komentátorek týče, není třeba pro popis situace tvořit graf – neobjevily se ani v jednom z případů, a to ani v souvislosti s Danuší Nerudovou, ani s žádným jiným kandidátem. Stejně tak se neobjevovaly ani narážky na vzhled.

Situace je takřka stejná i u komentářů mužských autorů. Příklad genderového stereotypu bylo možné nalézt pouze jednou, a to v článku Echa24, kde byla Nerudová označena za hysterickou. Narážka na vzhled Danuše Nerudové se objevila také pouze jednou. Hypotézu č. 7 proto na základě sebraných dat nelze bezvýhradně přijmout – komentátorky se stereotypizaci sice vyhýbaly, komentátoři ale také.

Tento výsledek se může zdát v rozporu s kvalitativním výzkumem, v rámci kterého byly rozebírány případy genderově podmíněné kritiky. Petr Pavel byl sice v určitých případech

vykreslován jako lepší lídr pro dobu, kdy je nutné řešit například válku na Ukrajině, to však pramenilo především z jeho předchozích vojenských zkušeností. Prvoplánové genderové stereotypy se však neobjevovaly.

4.2.4 Rozdíly v pokrytí na základě ideologické profilace médií

VO5: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na ideologické profilaci médií?

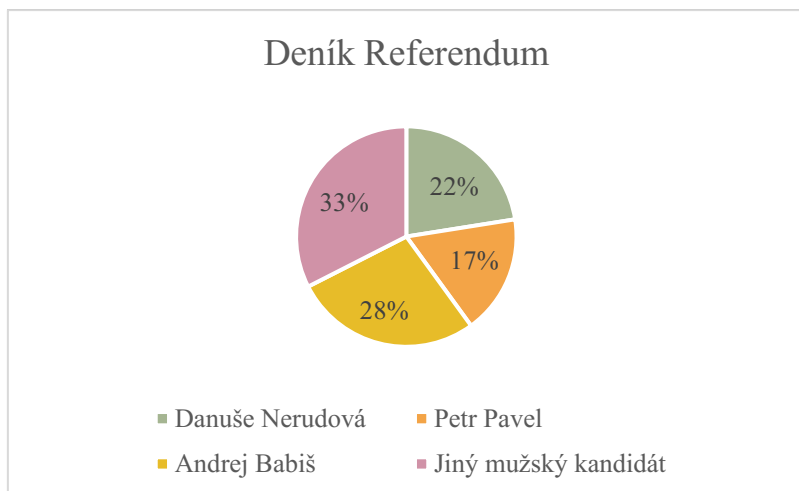
Jak je vidno z teoretické části, v odborné literatuře je gender tématem již desítky let, v širší společnosti je mu ale pozornost věnována relativně krátkou dobu. V důsledku jeho novoty a nejasnosti je pak v médiích jeho negativní obraz vytvářen především konzervativními tituly (Zuk, Paczesniak, 2023). Proto stojí za to zjistit, jestli totéž platí i pro prezidentské volby v Česku 2023. Kvalitativní výzkum ukázal, že zatímco autoři levicově se profilujícího média téma genderově podmíněné diskriminace aktivně pokrývali, autoři v tom konzervativním implikace jakékoli takové nerovnosti spíše znevažovali.

Proto bude pro zodpovězení této výzkumné otázky výzkumný vzorek zúžen na 2 média, jež ideologické ukotvení sama deklarují – levicový Deník Referendum a pravicové a konzervativní Echo24. Dohromady se jedná o 44 zkoumaných článků a 64 jednotek kódování neboli jednotlivých zmínek kandidátů. Sledovány budou proměnné 2 - Médium, 5 - Kandidát, 6 - Tematizace genderu, 7 - Tematizace genderu – zabarvení, 8 - Zmínka vzhledu, 9 – Genderové stereotypy, 14 - Emoční zabarvení, 15 - Chvála, 16 - Kritika. V rámci porovnávání článků v těchto dvou médiích budou přijaty či odmítnuty následující hypotézy:

H8: Mediální obraz Danuše Nerudová v Deníku Referendum bude pozitivnější než v Echu24.

H9: V Deníku Referendum se narozdíl od Echa24 nebudou objevovat genderové stereotypy a narážky na vzhled.

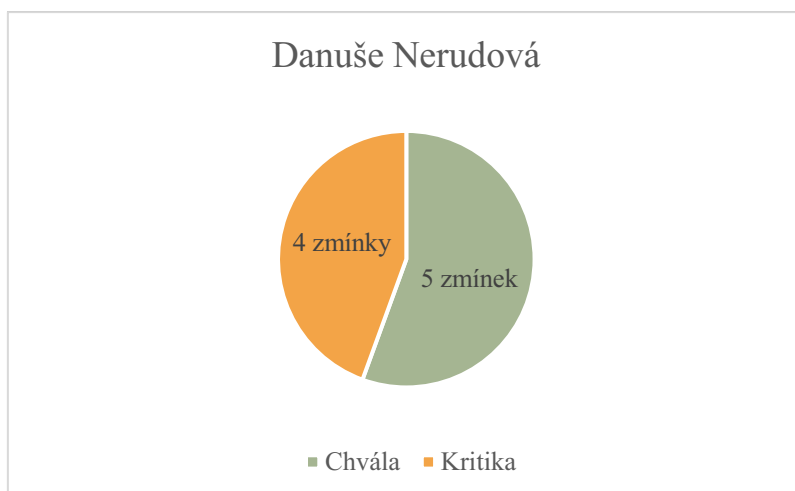
Graf č. 10 Míra pozornosti věnovaná jednotlivým kandidátům v Deníku Referendum

Zdroj: Autorka

V Deníku Referendum se ve sledovaném období objevilo 40 zmínek kandidátů, 11 z nich se týkalo Andreje Babiše, 9 Danuše Nerudové, 7 Petra Pavla, a 13 zbytku mužských kandidátů. Z toho vyplývá, že v případě tohoto média Danuše Nerudová nijak nevyčnívala a hlavním tématem byla spíše kandidatura Andreje Babiše a jeho v jistých aspektech problematické politické působení.

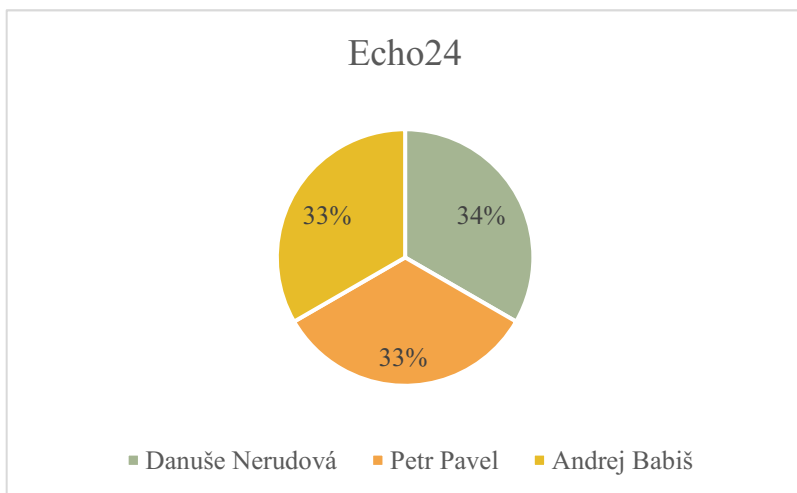
Graf č. 11: Mediální obraz Danuše Nerudové v Deníku Referendum

Zdroj: Autorka

Z devíti zmínek týkajících se Danuše Nerudové byly v Deníku Referendum čtyři pochvalné a pět kritických. V rámci chvály autoři oceňovali vzestupnou tendenci výkonů Nerudové v debatách, její lidské vystupování a snahu akcentovat do té doby upozaděná a společensky důležitá témata. Přínos byl viděn hlavně v tom, že ze všech kandidátů právě ona nejvíce adresovala mladé voliče. Kritika se týkala například formy vedení kampaně, kdy podle autora kandidátka dobře podchytila problémy, jimž čelí mladí lidé nebo ženy, nenabídla pro ně ale žádná konkrétní řešení. Vytýkána jí byla i absence silného příběhu a charismatu, například ve srovnání se slovenskou prezidentkou Zuzanou Čaputovou. Dále jí byla vytýkána neochota v kampani riskovat a to, že i když se věnovala tématům jako klimatická změna nebo společenské nerovnosti. Dělala to dle názoru komentátorů s až přílišnou opatrností. Kritika ve všech případech reagovala na konkrétní činy či prohlášení kandidátky, bezdůvodně negativně zabarvené komentáře či projevy osobní antipatie autorů a auterek se prakticky neobjevovaly.

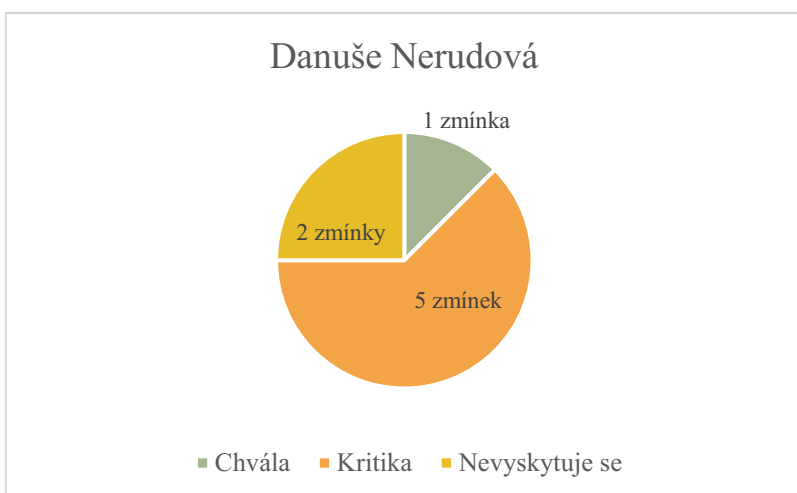
Graf č. 12: Míra pozornosti věnovaná jednotlivým kandidátům na serveru Echo24

Zdroj: Autorka

V Echu24 se objevilo celkem 24 zmínek. Pozornost věnovaná kandidátům zde byla vyrovnaná, Danuše Nerudová byla v článcích zmíněna osmkrát, stejně jako Petr Pavel a Andrej Babiš. Pokrytí hlavních tří kandidátů zde bylo oproti Deníku Referendum na první pohled vyrovnanější. Možná trochu překvapivě se toto médium vůbec nezmiňovalo o dalších kandidátech mimo těch s nejvyššími volebními preferencemi.

Graf č. 13: Mediální obraz Danuše Nerudové na serveru Echo24

Zdroj: Autorka

V případě osmi zmínek týkajících se Danuše Nerudové šlo pouze v jednom případě o chválu kandidátky, v pěti případech o kritiku a ve zbývajících dvou o neutrální komentář. Chvála se týkala způsobu vedení kampaně. Kritika se zabývala nezajímavostí kandidátky pro širší masu voličů, jejími vyjádřeními ohledně počtu pohlaví, skandálů z doby, kdy byla rektorkou Mendelovy univerzity či snahy tlačit téma feminismu. Mimo odůvodněné kritiky se však objevovaly i komentáře negativní čistě kvůli osobním názorům autorů. Příkladem budiž například článek, kde se autor svěřuje, že se mu ulevilo, když zjistil, že Nerudová nepostoupila do druhého kola (Kechlibar, 2023).

Články věnující se genderové tematice na Echu24 vyšly celkem 4, ve všech bylo téma zmiňováno v souvislosti s Danuší Nerudovou a pokrýváno relativně negativně. Příkladem může být článek *Jsem silná žena a vy jste ke mně hnusní* (Kechlibar, 2023), který kritizoval „hysterii“ kandidátky, když se snažila jisté proti ní namířené výroky interpretovat jako sexismus.

Hypotézu č. 8 je tedy možné přijmout – kritická k Nerudové byla obě média, Echo24 však ve větší míře. Navíc se zde, na rozdíl od Deníku Referendum, objevovala i kritika nepodložená a negativita pramenící z osobních antipatií autorů.

Co se genderových stereotypů týče, víme již, že se v článcích v podstatě neobjevovaly, což platí jak pro Deník Referendum, tak i pro Echo24. Co se narážek na vzhled týče, v Deníku Referendum se, jak bylo předpokládáno, neobjevovaly vůbec. Situace však byla podobná i v případě Echa24 – narážka na vzhled se objevila pouze jednou, v souvislosti s kandidátkou Danuší Nerudovou. Šlo o článek s názvem *Koňský vkus nadějně kandidátky* autora Jiřího Peňáse. Ani zde však navzdory názvu nenalezneme žádný výsměch či kritiku vzhledu Nerudové. Autor zmiňuje pouze to, že se jedná o mladou a pohlednou kandidátku.

Je sice pravdou, že v případě kandidátů Petra Pavla či Andreje Babiše autoři Echa24 neměli potřebu jejich vzhled komentovat vůbec a formálně je tak podmínka pro přijetí hypotézy č. 9 splněna. Jelikož se ale genderové stereotypy neobjevily ani jednou a narážka na vzhled pouze jednou, a to ještě v nijak urážlivé formě, hypotézu úplně přijmout nelze.

5. Diskuze

Danuše Nerudová ještě před samotnými prezidentskými volbami tvrdila, že pro věc feminismu bude významným počinem už její kandidatura. Po provedení analýzy je nutné přiznat, že minimálně co se mediální pozornosti týče, měla pravdu. Komentáře vztahující se k volbám a k jediné ženské kandidátce gender tematizovaly a nešlo zdaleka jen o pouhé konstatování, že reálnou šanci ve volbách uspět nemají jen muži. Vycházely i poučené texty upozorňující na okolnosti, s nimiž se ženy v politice musejí vypořádávat a jež jim komplikují nebo i znemožňují vstup do veřejného života. Z výše popsané kvalitativní i kvantitativní analýzy vyplývá, že články se nejčastěji zabývaly genderovou tematikou z toho důvodu, že rozebíraly Nerudovou jako kandidátku. V některých případech však texty reagovaly nejen na přítomnost ženského jména na volebním lístku, ale na konkrétní vyjádření a veřejné výstupy samotné Nerudové.

Nelze tak říct, že téma by bylo pokrýváno i v případě, že by žádná žena nekandidovala. Její absence by pravděpodobně byla zmíněna a zavdala za vznik několika komentářů podobným těm, jež vyšly i před těmito volbami. Nerudová však pomáhala nastolovat agendu výběrem témat, jež se sama rozhodla akcentovat, a kterým se autoři a autorky textů rozhodli věnovat.

Takových článků ale nebylo mnoho a celkově gender v rámci komentářů týkajících se voleb nebyl nijak významným tématem. Nastavení parametrů analýzy částečně vycházelo z výzkumům zaměřujícím se na mediální pokrytí političek v Česku i v zahraničí, kde genderové stereotypy či sexismus byly relativně běžné (Ostertágová, 2011). Zuzana Čaputová se například během své kandidatury jen několik let zpátky musela vypořádávat s genderovými stereotypy, které bylo možné nalézt jak v bulvárních člancích, tak v serióznějších novinách (Žuffová, 2023). Provedený výzkum však podobné problémy v rámci komentářů týkajících se českých voleb ve větší míře nedetekoval.

Je možné, že česká situace kopíruje vývoj v jiných zemích, ženy již nejsou v rámci politiky viděny jako „cizí element“, a co do mediálního obrazu se od mužských protějšků příliš neliší (van der Pas, Aaldering a Bos, 2023).

Výsledky ale mohou být ovlivněny i limity, na které tato práce naráží. Díky výběru zkoumaných médií a jejich ideologickému zaměření byla analýza co do zkoumaných dat relativně pestrá. Komentář jako publicistický žánr byl zvolen proto, aby bylo možné

postihnout široké spektrum názorů. Tento výběr však vedl k tomu, že nemohly být brány v potaz jiné typy mediálních výstupů, které formují vnímání voličů a pomáhají tvořit celkový obraz o kandidátech, a často mají oproti názorovým rubrikám větší dosah.

Je také důležité zmínit, že názorové rubriky jsou většinou tvořeny autory a autorkami sedícími v centrálních redakcích médií, z valné většiny v Praze. Výsledky analýzy tedy nelze zobecnit na širší společnost, která se stále ve velké míře k genderovým tématům staví odmítavě (Sladká, 2023).

Co se v rámci analýzy potvrdilo, je skutečnost, že pro ženy je v politickém prostředí stále relativně složitě „*jednat správně*“. Osobnostní rysy, které byly u Danuše Nerudové předmětem kritiky, byly například u Petra Pavla naopak vyzdvihovány. Ty samé aspekty kampaně Nerudové, která jistá média kritizovala, jiná naopak pokrývala pozitivně. Nerudové pojetí feminismu není nijak radikální, a příliš se neliší od toho, jak dle svých vyjádření téma vnímá například již zmíněný Petr Pavel. Právě Nerudová, jediná žena ucházející se o prezidentský post, ale byla tou, na kterou byly kladeny odlišné nároky než na zbytek kandidátů.

Navzdory určitým pozitivním pozorovaným trendům, jako např. absenci sexistických narážek nebo nevhodného komentování vzhledu, se musela Nerudová snažit vyhovět specifickým požadavkům, které pramenily z faktu, že je žena. I když data ukazují, že gender v rámci mediálního pokrytí voleb nebyl významným faktorem, nelze říct, že by vůbec žádnou roli nehrál.

Závěr

V úvodu práce byly vyjmenovány mnohé důvody, které dělají z české politiky prostředí k ženám přinejmenším nevlídné. Jako hlavní cíl bylo v důsledku toho vytyčeno zmapovat mediální pokrytí prezidentské kampaně kandidátky pro volby v roce 2023 Danuše Nerudové a zjistit, jak významnou roli v něm hrál gender.

Pro zasazení tohoto problému do kontextu byl nejprve v rámci teoretické části vysvětlen pojem gender, jeho souvislost s politikou a popsány konkrétní projevy genderových stereotypů. Byla představena data týkající se zastoupení žen v politice a překážky, jež jim v participaci brání. Problémy, jimž musí čelit, byly ukázány na příkladech slovenské prezidentky Zuzany Čaputové a bývalé ministryně zahraničí USA a neúspěšné prezidentské kandidátky Hillary Clintonové. Poté byla v praktické části pozornost přesunuta na českou prezidentskou kandidátku – Danuši Nerudovou, když byla popsána její kampaň a to, jak ona sama gender a feminismus tematizovala. Pro potřeby výzkumné části byla využita kvalitativní a kvantitativní obsahová analýza.

Kvalitativní obsahová analýza měla objasnit, jak bylo téma genderu v rámci prezidentských voleb tematizováno. V rámci komentářů soustředících se na gender byly jako nejdominantnější identifikovány následující vzorce a témata: feminismus a postavení žen v politice; kritika Danuše Nerudové za nedostatek autenticity a přílišné sebevědomí; a implikace její kandidatury pro budoucnost.

Od těchto zjištění se odvíjela analýza kvantitativní. V rámci té byly zodpovězeny celkem čtyři výzkumné otázky. Odpověď na hned druhou výzkumnou otázku, tedy jestli byl gender v rámci pokrytí voleb významným tématem, je vlastně hlavním sdělením této práce – a nebylo tomu tak, jelikož genderu se týkalo naprosté minimum zmínek. Hypotézu, že se tématu budou média věnovat pouze v souvislosti s Nerudovou, sice nebylo možné přijmout, bylo tomu tak však ve většině případů. Díky její kandidatuře téma rozhodně mělo více pozornosti.

Výzkum dále odhalil, že v případě Danuše Nerudové se média ve větší míře, než u ostatních kandidátů věnovala jejímu osobnímu životu, byla zobrazována jako přirozeně méně kompetentní pro výkon funkce než mužští kandidáti, a více se jí věnovali komentátorky oproti mužským autorům. Její mediální obraz byl pak v levicovém médiu

pozitivnější a konstruktivnější než v pravicovém.

Ukázalo se ale i to, že Nerudové média nevěnovala nepřiměřeně nízkou pozornost, nebyla k ní kritičtější než k mužským kandidátům, a v rámci zkoumaných komentářů se neobjevovaly ani genderové stereotypy, které se v například v mediálním pokrytí zahraničních političek objevovaly zcela běžně.

I když byly výsledky v některých aspektech v souladu s výzkumy mapující stejný problém v zahraničí, jisté závěry jsou přeci jen pro situaci v Česku unikátní.

Zajímavé je v tomto ohledu zejména srovnání se Slovenskem. Ačkoli si tato země Zuzanu Čaputovou nakonec prezidentkou zvolila, fakt, že je ženou, pro ni představoval pravděpodobně větší přítěž než pro Danuši Nerudovou. Data totiž ukázala, že v rámci slovenského mediálního prostředí se během její kandidatury genderová stereotypizace vyskytovala hojněji než v Česku, a to v rámci komentářů i dalších žurnalistických žánrů.

I z výzkumu, který byl zaměřen primárně na jiné téma, je jasné, že hlavním tématem českých voleb v rámci zkoumaných komentářů rozhodně nebyl gender, ale obavy z možného vítězství Andreje Babiše. A zatímco ve prospěch Čaputové odstoupil Robert Mistrík, který cílil na podobnou skupinu voličů, jako ona, aby následně mohla zvítězit nad Marošem Šefčovičem, v Česku se o ty stejné hlasy a vítězství nad Andrejem Babišem prali Danuše Nerudová a Petr Pavel.

V některých případech tedy největší zbraní ve volební kampani aspirující političky může být protikandidát, který je pro společnost ještě méně přijatelný než představa ženy na pozici hlavy státu.

Danuše Nerudová ve své zatím největší politické bitvě nezmohla. Ona i další aktivní političky ale svou činností ukazují, že ženy jsou platnými a důležitými členkami české politické scény. Obraz ženy – političky již dnes není nic výjimečného a přínos těchto žen není zanedbatelný, navzdory jejich doposud nízkému zastoupení. Konečnou výhrou v boji za genderovou rovnost v politice však nebude, pokud budeme mít v Poslanecké sněmovně sto výjimečných poslankyň, které nikdy neudělají chybu. Vyrovnat se musejí také nároky, které na ženy političky oproti mužům klademe. Jak totiž říká například česká dokumentaristka a novinářka Apolena Rychlíková, *„ženy mají mít právo být stejně*

špatnými političkami, jako jsou muži politiky (Rychlíková v Stránský, 2022).“

Summary

In the introduction, many reasons were listed that make Czech politics a quite hostile place for women. In relation to that, a main goal of this thesis was to map the media coverage Danuše Nerudová and her campaign, and to find out, how big of a role gender played in it.

To put this issue in context, in the theoretical part, the concept of gender was described, the way it is related to politics was explained and specific manifestations of gender stereotypes were outlined. Data on women's participation in politics and barriers preventing them from partaking were presented. The issues they have to face were illustrated by the examples of the Slovak president Zuzana Čaputová and the former US Secretary of State and unsuccessful presidential candidate Hillary Clinton. In the practical part, the focus was then shifted to the Czech presidential candidate – Danuše Nerudová, describing her campaign and how she herself thematized gender and feminism. Qualitative and quantitative analysis was utilized for the purpose of the research.

The aim of the qualitative content analysis was to clarify, how was the topic of gender thematized in relation to the presidential elections. The following patterns and themes were identified as the most dominant within the opinion pieces that focused on gender: feminism and the role of women in politics; criticism of Danuše Nerudová for her lack of authenticity and alleged overconfidence; and the implications of her candidacy for the future.

These findings then provided the basis for the quantitative analysis. Within that, a total of four research questions were answered. The answer to the very second research question, that one being whether gender was a significant issue in the electoral media coverage – and it was not, as gender received little attention. While the hypothesis that the topic would only be covered by the media in relation to Nerudová was not accepted, it was true in most cases. Thanks to her candidacy, the topic then definitely received more attention.

The research has also shown that in the case of Danuše Nerudová, the media focused more on her personal life than within the coverage of other candidates. She was also portrayed as naturally less competent to serve as president than the male candidates, and she received more coverage from female commentators than male writers. Her media portrayal was then more positive and constructive in a left-wing media than in the right-wing media.

However, it was also revealed that the media did not pay disproportionately little attention to Nerudová. The articles were not more critical of her than they were of the male candidates, and the gender stereotypes that were common in media coverage of female politicians in other countries did not appear in the included opinion pieces.

In some respects, the results were consistent with research mapping the same issue in other countries however, certain conclusions are still unique to the situation in Czechia.

The comparison with Slovakia is especially interesting. Although the country eventually elected Zuzana Čaputová as their president, her being a woman presented probably a bigger issue for her than for Danuše Nerudová.

The data has shown that during Čaputová's candidacy, gender stereotyping was more prevalent in Slovakian media coverage than in the Czech media during the election. That goes for opinion pieces as well as other journalistic genres.

Although this research was primarily focused on a different topic, it was still made clear that the main topic of the Czech elections in the included opinion pieces was most definitely not gender, but a fear of a possible victory of Andrej Babiš. However, Zuzana Čaputová was done a favor by Robert Mistrík, who targeted a similar group of voters as she did, and who withdrew in her favor, so that she could then win against Maroš Šefčovič. In the Czech Republic, both Danuše Nerudová and Petr Pavel were fighting for the same votes and hoping for victory over Andrej Babiš.

Therefore, in some cases, the biggest weapon in an election campaign of any aspiring female politician may be an opponent who is even less acceptable in society than the idea of a woman as a head of state.

Danuše Nerudová did not win what was the biggest political battle of her career until now. However, she and other active female politicians, show that women are valid and important members of the Czech political scene. The image of female politicians is no longer exceptional, and their contribution is not negligible, despite their so far low representation. However, the ultimate victory in the fight for gender equality in politics will not come with 100 exceptional female deputies that never make mistakes in the lower house of the Parliament of the Czech Republic. The demands we place on female politicians compared

to men must also be equalized. As the Czech documentary filmmaker and journalist Apolena Rychlíková, says, “*women should have the right to be as bad politicians as men are* (Rychlíková in Stránský, 2022).”

Použitá literatura

ARA, Fardaus. Barriers to the Political Participation of Women: A Global Perspective. Online. *Society & Change*. 2019, roč. 8, č. 4, s. 7-22. ISSN 2227-202X. Dostupné z: <https://societyandchange.com/uploads/1650257648.pdf>. [cit. 2023-11-06].

AVINERI, Netta. Language And Gender: The Mass Media's Portrayal Of Two U.S. Presidential Candidates. Online. *UCLA Center for the Study of Women*. 2009. Dostupné z: <https://escholarship.org/uc/item/08z6p11f>. [cit. 2023-11-03].

BASLAROVÁ, I. & BINKOVÁ, P. 2007. Kandidátky na předsedu: mediální obraz političek ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006. *Gender, Equal Opportunities, Research*, 8, 87-95. [cit. 2024-02-15].

BERÁNEK, Jan a VLKOVÁ, Jitka. Porodnost dál prudce padá, ukazují data HN. Letošek může znamenat nejslabší ročník za poslední staletí. Online. *HN.cz*. 2024. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67315080-porodnost-dal-prudce-pada-ukazuji-data-hn-letosek-muze-znamenat-nejslabsi-rocnik-za-posledni-staleti>. [cit. 2024-04-24].

BOS A., GREENLEE J., HOLMAN M., OXLEY Z., LAY J. This One's for the Boys: How Gendered Political Socialization Limits Girls' Political Ambition and Interest. *American Political Science Review*. 2022. 116(2):484-501. doi:10.1017/S0003055421001027 BUTLER, Judith. Sex and Gender in Simone de Beauvoir's *Second Sex*. Online. *Yale French Studies*. 1986, roč. 72, č. 72, s. 35-49. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2930225>. [cit. 2023-10-20].

BYSTROM, Dianne. Gender and Campaign Communication: TV Ads, Web Sites, and Media Coverage. Online. In: UC Berkeley, 2006. Dostupné z: <https://escholarship.org/content/qt3nh303r0/qt3nh303r0.pdf>. [cit. 2023-10-01].

CARROLL, Susan J. a FOX, Richard Logan. *Gender and elections: shaping the future of American politics*. Third Edition. New York: Cambridge University Press, 2014. ISBN 978-1-107-02604-9.

DEAN, Carolyn J. The Productive Hypothesis: Foucault, Gender, and the History of Sexuality. Online. *History and Theory*. 1994, č. 33, s. 271-296. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2505475>. [cit. 2023-10-20].

EUROPEAN COMMISSION. European Semester Thematic Factsheet: Women in the Labour Market. Online. 2017. Dostupné z: <https://commission.europa.eu/system/files/2020-06/european-semester-thematic-factsheet-labour-force-participation-women-en-0.pdf>. [cit. 2023-10-27].

FENDRYCH, Martin. Babiš vytáhne vojnu a mír, přesto má Pavel větší šanci vyhrát. Žena zde opět neuspěla. Online. *Aktuálně.cz*. 2023. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/zena-u-nas-stale-nema-sanci-babis-vytahne-vaiku-a-mir-pavel/r~b35ab8d2942911ed93abac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-06].

HAYDANKA, Yevheniy a HAYDANKA, Diana. Notable Presidential Elections of 1999 and 2019 in the Slovak Republic: Communicative Markers and Electoral Cleavages.

Online. *Agathos: an international review of the humanities and social sciences*. 2022, roč. 13, č. 2, s. 207-220. ISSN 2069-1025. [cit. 2024-04-25]. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9. HOMFRAY, Šárka a KARÁSEK-ČEJKOVÁ, Michaela. *Proč jsme tak našťvané?* Praha: Wo-men, 2022. ISBN 978-80-907641-9-4.

HSIEH, Hsiu-fang a SHANNON, Sarah E. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. Online. *Qualitative health research*. 2005, roč. 15, č. 9, s. 1277-1288. ISSN 1049-7323. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>. [cit. 2024-04-25]. HUDDY, Leonie a TERKILDTSEN, Nayda. Gender Stereotypes and the Perception of Male and Female Candidates. Online. *American journal of political science*. 1993, roč. 37, č. 1, s. 119-147. ISSN 0092-5853. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/2111526>. [cit. 2023-11-03].

KECHLIBAR, Marian. Jsem silná žena a vy jste ke mně hnusní. Online. *Echo24*. 2023. Dostupné z: <https://www.echo24.cz/a/HEpqH/komentar-kechlibar-prezidentska-volba-nerudova-silna-zena-jste-hnusni>. [cit. 2024-04-02]. KOBOVÁ, Ľubica; MAĎAROVÁ, Zuzana; OSTERTÁGOVÁ, Alexandra a CVIKOVÁ, Jana. *Politiky a političky: aspekty politickej subjektivity žien*. Bratislava: Aspekt, 2011. ISBN 978-80-85549-92-8. LAKOFF, Robin; HOLMES, Janet a MEYERHOFF, Miriam. Language, Gender, and Politics: Putting “Women” and “Power” in the Same Sentence. Online. In: *The Handbook of Language and Gender*. Blackwell Publishing, 2003. ISBN 9780470756942. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9780470756942.ch7>. [cit. 2023-10-22].

MORGENROTH, Thekla a RYAN, Michelle K. Gender Trouble in Social Psychology: How Can Butler’s Work Inform Experimental Social Psychologists’ Conceptualization of Gender? Online. *Frontiers in psychology*. 2018, roč. 9, s. 1320-1320. ISSN 1664-1078. Dostupné z: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01320>. [cit. 2023-10-20].

NAWABDIN, Fatemah. Perspectives on Gender Stereotypes: How Did Gender-Based Perceptions Put Hillary Clinton at an Electoral Disadvantage in the 2016 Election? Online. *Statistics, politics, and policy*. 2021, roč. 12, č. 2, s. 457-479. ISSN 2194-6299. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/spp-2021-0014>. [cit. 2023-11-03].

ROBERTS, Damon C. a UTYCH, Stephen M. Linking Gender, Language, and Partisanship: Developing a Database of Masculine and Feminine Words: Developing a Database of Masculine and Feminine Words. Online. *Political Research Quarterly*. 2020, roč. 73, č. 1, s. 40-50. ISSN 1065-9129. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1065912919874883>. [cit. 2023-10-22].

SCHNEIDER, Monica C. a BOS, Angela L. Measuring Stereotypes of Female Politicians. Online. *Political psychology*. 2014, roč. 35, č. 2, s. 245-266. ISSN 0162-895X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/pops.12040>. [cit. 2023-11-03].

SCHULZE, Erika a GERGORIC, Maja. Maternity, paternity and parental leave: Data related to duration and compensation rates in the European Union. Online. *Policy Department C: Citizens' Rights and Constitutional Affairs European Parliament*. 2022. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/509999/IPOL_STU%282015%29509999_EN.pdf. [cit. 2024-04-25].

SORRENTINO, Jasmin; AUGOUSTINOS, Martha a LECOUTEUR, Amanda. “Deal me

in”: Hillary Clinton and gender in the 2016 US presidential election: Hillary Clinton and gender in the 2016 US presidential election. Online. *Feminism & psychology*. 2022, roč. 32, č. 1, s. 23-43. ISSN 0959-3535. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/09593535211030746>. [cit. 2023-11-03].

STAUFFER, Katelyn E. Public Perceptions of Women’s Inclusion and Feelings of Political Efficacy. Online. *Cambridge University Press*. 2021. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/abs/public-perceptions-of-womens-inclusion-and-feelings-of-political-efficacy/5520D986FDCB66D91EDAF72289329362>. [cit. 2024-04-01].

STOCKEMER, Daniel. Why are there differences in the political representation of women in the 27 countries of the European Union? Online. *Perspectives on European politics and society*. 2007, roč. 8, č. 4, s. 476-493. ISSN 1570-5854. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15705850701640884>. [cit. 2023-10-27].

TOPIĆ, Martina a GILMER, Etajha C. Hillary Clinton and the media: From expected roles to the critique of feminism. Online. *Qualitative report*. 2017, roč. 22, č. 10, s. 2533-2543. ISSN 1052-0147. Dostupné z: <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2017.3055>. [cit. 2023-11-03].

TRÍSKOVÁ, Hana. 2023. *Postavení žen v české vědě. Monitorovací zpráva za rok 2021*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v. i, 2023. ISBN 978-80-7330-404-1.

TURSKA-KAWA, Agnieszka a OLSZANECKA-MARMOLA, Agata. Stereotypes Determining Perceptions of Female Politicians: The Case of Poland: The Case of Poland. Online. *Politics in Central Europe*. 2018, roč. 14, č. 3, s. 7-30. ISSN 1801-3422. Dostupné z: <https://doi.org/10.2478/pce-2018-0016>. [cit. 2023-10-22].

VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ, Lenka. Distribuce a naplnění volného času mužů a žen. Online. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2003, roč. 4, č. 3-04, s. 13-14. ISSN 1213-0028. [cit. 2024-03-01]. VAN DER PAS, Daphne Joanna a AALDERING, Loes. Gender Differences in Political Media Coverage: A Meta-Analysis: A meta-analysis. Online. *Journal of Communication*. 2020, roč. 70, č. 1, s. 114-143. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/joc/jqz046>. [cit. 2023-10-20].

VAN DER PAS, Daphne; AALDERING, Loes a BOS, Angela L. Looks Like a Leader: Measuring Evolution in Gendered Politician Stereotypes. Online. *Political behavior*. 2023. ISSN 0190-9320. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s11109-023-09888-5>. [cit. 2024-02-05]. VOHLÍDALOVÁ, Marta a MAŘÍKOVÁ, Hana. Kdo se bojí žen v politice? O postojích k politické participaci žen. Online. *Gender a výzkum (On-line)*. 2018, roč. 19, č. 1, s. 26-57. ISSN 2570-6578. Dostupné z: <https://doi.org/10.13060/25706578.2018.19.1.404>. [cit. 2023-10-28].

ŽUFFOVÁ, Mária. Gender stereotypes in print and online media coverage of Slovak presidential candidates in 2009 and 2019. Online. *European political science review*. 2023, roč. 15, č. 1, s. 75-95. Dostupné z: <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/75058>. [cit. 2023-10-27].

Elektronické zdroje

AGAR, Nicholas. Election 2020: Beware the political Hail Mary pass. Online. *Newsroom*. 2020. Dostupné z: <https://newsroom.co.nz/2020/08/05/election-2020-beware-politicians-hail-mary-passes/>. [cit. 2023-10-22].

BRITANNICA. *Hillary Clinton*. Online. Britannica. 2019. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Hillary-Clinton>. [cit. 2023-11-03].

BURŠOVÁ, Irena. Ne každý, kdo hájí ženská práva, chce být označen za feministu. Generál Pavel ukázal, jak to lze chápat. Online. *Heroine*. Heroine. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/komentare/11997-ne-kazdy-kdo-haji-zenska-prava-chce-byt-oznaczen-za-feministu-general-pavel-ukazal-jak-to-lze-chapat>. [cit. 2023-10-26].

Cost of Success - Political Fundraising as a Barrier to Equity. Online. The Ascend Fund. 2021. Dostupné z: <https://www.theascendfund.org/post/cost-of-success-political-fundraising-as-a-barrier-to-equity>. [cit. 2024-03-29]. COYLE, Kelly. The media's coverage of Hillary Clinton. Online. *Ballotpedia*. 2016. Dostupné z: https://ballotpedia.org/The_media%27s_coverage_of_Hillary_Clinton. [cit. 2023-11-03].

EUROPEAN COMMISSION. *Special Eurobarometer 465: Gender Equality 2017*. Online. European Commission. Dostupné z: https://data.europa.eu/data/datasets/s2154_87_4_465_eng?locale=en. [cit. 2023-10-27].

DOBEŠ MOUČKOVÁ, Kristýna. Žena má být inspirací, ne včelí královnou. Kvóty její práci shodí, říká Nerudová. Online. *Ženy.cz*. 2023. Dostupné z: <https://www.zeny.cz/zaujalo-nas/zena-ma-byt-inspiraci-ne-vceli-kralovnou-kvoty-jeji-praci-shodi-rika-nerudova-2>. [cit. 2023-10-26].

DOLEJŠÍ, Milan. Bývalá rektorka Mendelovy univerzity Nerudová oznámila kandidaturu na prezidentku. Online. *ČT24*. 2022. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3496710-byvala-rektorka-mendelovy-univerzity-nerudova-oznamila-kandidaturu-na-prezidentku>. [cit. 2023-10-25].

FENDRYCH, Martin. Nerudová chce na Hrad. Čaputová to není. Má velké ambice a málo toho o ní víme. Online. *Aktuálně.cz*. 2022. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/nerudova-43-chce-na-hrad-caputova-to-neni-ma-velke-ambice/r~491d38f6e18611ec8c6f0cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-02].

FENDRYCH, Martin. Tygřice Nerudová peče rohlíčky, Babiš vánočky, generála nechce Kreml. Online. *Aktuálně.cz*. 2022. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/tygrice-nerudova-pece-rohlicky-babis-vanocky/r~0bc7512e72f111ed8d680cc47ab5f122/>. [cit. 2024-04-06].

FENDRYCH, Martin. Nerudová o sobě nepochybuje ani na pikosekundu. Jako Babiš, jako Zeman, jako Klaus. Online. *Aktuálně.cz*. 2022. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/nerudova-o-sobe-nepochybuje-ani-na-pikosekundu-jako-babis-jako-zeman-jako-klaus/r~81e938f87ad111ed8980ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-04-05]. FISCHER, Petr. Třikrát stejně, pokaždé jinak. Co spojuje Babiše, Pavla i Nerudovou. Online. *Aktuálně.cz*. 2022. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/trikrat-stejne>

pokazde-jinak-co-spojuje-babise-pavla-i-nerud/r~2823e6a4806e11eda25a0cc47ab5f122/. [cit. 2024-04-03]. FÓRUM 50 %. *Jak v první přímé prezidentské volbě uspěly ženy?* Online. Fórum 50 %. 2013. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/prezidentske-volby>. [cit. 2023-10-25].

FÓRUM 50 %. *Zastoupení žen a mužů v politice*. Online. Fórum 50 %. 2023. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice>. [cit. 2023-10-27].

FÓRUM 50 %. *Poslanecká sněmovna PČR*. Online. Fórum 50 %. 2023b. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky-analyzy-vyzkumy/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/poslanecka-snemovna>. [cit. 2023-10-27].

FÓRUM 50 %. *Vláda ČR*. Online. Fórum 50 %. 2023c. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/vlada-cr>. [cit. 2023-10-27].

GAVENDA, Jaroslav. *Nerudová poskytne Pavlovi 50 billboardů, podporu chystá i Fischer*. Online. *Seznam Zprávy*. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/volby-prezidentske-fischer-podpori-pavla-behem-kampane-v-ostrave-a-brne-223784>. [cit. 2023-10-25].

Gender and Elections. Online. The Ace Project. 2018. Dostupné z: <https://aceproject.org/ace-en/topics/ge/ge1/ge13>. [cit. 2024-03-16]. *Gender Equality Index*. Online. EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY. EIGE. 2022. Dostupné z: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/country/CZ>. [cit. 2023-10-30].

Gender. Online. Sociologická encyklopedie. 2018. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana. [cit. 2024-02-28].

Gender: Základní pojmy. Online. Český statistický úřad. 2016. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/gender/gender_pojmy. [cit. 2023-10-20].

Glossary – War room. Online. Institut politického marketingu. 2015. Dostupné z: <https://politickymarketing.com/glossary/war-room>. [cit. 2023-10-20].

HEŘMANOVÁ, Marie. *Danuše, generál a ti druzí. Autenticita je „svatým grálem“ nejen politického marketingu*. Online. A2larm. 2023. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2023/01/danuse-general-a-ti-druzi-autenticita-je-svatym-gralem-nejen-politickeho-marketingu/>. [cit. 2024-04-08].

HOMFRAY, Šárka. *„Bez kvót to nepůjde.“ Ženy v politických stranách*. Online. Heroine. 2019. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/spolecnost/1741-bez-kvot-to-nepujde-zeny-v-politickych-stranach>. [cit. 2024-03-18].

HOMFRAY, Šárka. *Prvenství, které nelze přehlížet. Jaké stropy prolomila Danuše Nerudová?* Online. Heroine. 2023. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/komentare/12018-prvenstvi-ktere-nelze-prehlizet-jake-stropy-prolomila-danuse-nerudova>. [cit. 2024-04-03].

HONZEJK, Petr. *Petr Pavel vyhrál bitvu, nikoli válku. Babiš do něj půjde po hlavě na bodák*.

Online. HN.cz. 2023. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67159940-petr-pavel-vyhral-bitvu-nikoli-valku-babis-do-nej-pujde-po-hlave-na-bodak>. [cit. 2024-04-06].HOVORKOVÁ, Johana. Politika pro jiné lidi, než jsem já. Jaké to je, když *politici nezastupují vaše zájmy*. Online. Forum24. 2024. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/politika-pro-jine-lidi-nez-jsem-ja-jake-je-to-je-kdyz-politici-nezastupuji-vase-zajmy>. [cit. 2024-03-05].

HOVORKOVÁ, Kateřina. Rodičovská dovolená jako past: Podívejte se, jak ovlivňuje kariéru, mzdu i důchod. Online. *Seznam Zprávy*. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-ceska-politika-je-muzsky-skanzen-ted-ale-prichazi-ticha-revoluce-zen-214976>. [cit. 2023-10-27].

JADRNÁ, Anna. Ve druhém kole prezidentských voleb se utkají Pavel a Babiš, účast v prvním kole byla rekordní. Online. *IRozhlas*. 2023. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/vysledky-voleb-2023-prezidentske-volby-online-babis-nerudova-pavel_2301140600_ako. [cit. 2023-10-25].

KAISER, Daniel. A vlastní gól dává Petr Fiala. Online. *Echo24*. 2020. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SzFWm/a-vlastni-gol-dava-petr-fiala>. [cit. 2024-03-05].

KOPECKÝ, Josef. Rodičovský příspěvek? Nově 350 tisíc a zkrátí se čerpání, shodla se koalice Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rodicovsky-prispevek-shoda-vladni-koalice-350-tisic-korun-jurecka-cerpani-tri-roky.A230623_105209_domaci_kop. Online. *IDnes*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rodicovsky-prispevek-shoda-vladni-koalice-350-tisic-korun-jurecka-cerpani-tri-roky.A230623_105209_domaci_kop. [cit. 2024-04-10].KOUCKÁ, Anna. Nerudová: Snažím se být obličejem budoucnosti. Místo terapie chodím na ryby. Online. *Refresher*. 2022. Dostupné z: <https://refresher.cz/127649-Nerudova-Snazim-se-byt-oblicejem-budoucnosti-Misto-terapie-chodim-na-ryby>. [cit. 2023-10-26].

KUBÍČKOVÁ, Klára. Danuše Nerudová: Muži si vůbec neuvědomují, jaké automatické výhody mají. Online. *Vlasta*. 2021. Dostupné z: <https://www.vlasta.cz/clanek/rozhovor-danuse-nerudova-feminismus-uz-neni-toxicke-slovo-20260525.html>. [cit. 2023-10-25].

LEINERT, Ondřej. Nerudová chce vystrídat „starého, nemocného muže“. Jako prezidentka bych řešila ekonomickou krizi i klima, říká. Online. *HN.cz*. 2022. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67075940-nerudova-chce-vystridat-bdquo-stareho-nemocneho-muze-ldquo-z-hradu-hodla-ovlivnovat-ekonomiku-i-klima>. [cit. 2024-04-08].LEE, Timothy B. Hillary Clinton blames everyone but herself for her 2016 loss. Online. *Vox*. 2017. Dostupné z: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/5/31/15719342/hillary-clinton-2016-excuses>. [cit. 2023-11-03].

MAHDALOVÁ, Kateřina. Českým médiím stále vládnou v naprosté většině muži, ukazují data. Online. *Seznam Zprávy*. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakt-a-data-ceskym-mediim-stale-vladnou-v-naproste-vetsine-muzi-228955>. [cit. 2023-10-01].

MALECKÝ, Robert. Žlutá karta pro Blažka a černý Petr. Premiér se modlí, aby nemusel vytáhnout mariáš. Online. *E15*. 2023. Dostupné z: <https://www.e15.cz/nazory-a-analyzy/zluta-karta-pro-blazka-a-cerny-petr-premier-se-modli-aby-nemusel-vytahnout-marias-1410092>. [cit. 2024-03-05].

MEDIAGURU. Novým šéfredaktorem Aktuálně.cz bude Pavel Švec. Online. *MediaGuru*. 2023. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2023/03/novym-sefredaktorem-aktualne-cz-bude-pavel-svec/>. [cit. 2023-10-23].

MEDIÁŘ. Jaroslav Mašek: „Hospodářské noviny se mění nejvíc za 10 let“. Online. *Mediář*. 2021. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/masek-hospodarske-noviny-se-meni-nejvic-za-10-let/>. [cit. 2023-10-23].

MEDIÁŘ. Mediální skupinu Mafra a rádio Impuls kupuje investor Karel Pražák. Online. *Mediář*. 2023. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/medialni-skupinu-mafra-a-radio-impuls-kupuje-karel-prazak/>. [cit. 2023-10-23].

MEDIÁŘ. Šéfredaktorkou webu Heroine se stala Veronika Vlachová. Online. *Mediář*. 2023. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/sefredaktorkou-webu-heroine-se-stala-veronika-vlachova/>. [cit. 2023-10-23].

MINISTERSTVO VNITRA. *Volba prezidenta republiky 2023*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2023. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/volby/clanek/volba-prezidenta-republiky-2023.aspx>. [cit. 2023-10-26].

MITROFANOV, Alexandr. Očima Saši Mitrofanova: Superdebata podle očekávání. Online. *Novinky.cz*. 2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/komentare-ocima-sasi-mitrofanova-superdebata-podle-ocekavani-40419434>. [cit. 2024-04-05]. NADAČNÍ FOND NEZÁVISLÉ ŽURNALISTIKY. Online. Media Rating. Dostupné z: <https://www.nfnz.cz/rating-medii/>. [cit. 24. 10. 2023].

NERUDOVÁ, Danuše [@danusenerudova]. Twitter [online]. X Corp, 2022. Dostupné z: <https://twitter.com/danusenerudova/status/1537388322812841986>

NFNZ. *Seznam Zprávy*. Online. Nadační fond nezávislé žurnalistiky. Dostupné z: <https://www.nfnz.cz/rating/web/seznam-zpravy/>. [cit. 2023-10-25].

NOVINKY.CZ. *Tiráž*. Online. Novinky.cz. 2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/p/tiraz>. [cit. 2023-10-24].

O nás. Online. Echo24. 2023. Dostupné z: <https://echo24.cz/p/o-nas>. [cit. 2023-10-23].

PATOČKA, Jakub. Pavel těsně vyhrál první kolo, Babiš předčil očekávání. Vše je otevřené. Online. *Deník Referendum*. 2023. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/34800-pavel-tesne-vyhral-prvni-kolo-babis-predcil-ocekavani-vse-jeotevrene>. [cit. 2024-04-06]. PEHE, Jiří. První část trojčlenné prezidentské tajenky rozluštěna. Online. *Deník Referendum*. 2022. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/34593-prvni-cast-trojclenne-prezidentske-tajenky-rozlustena>. [cit. 2024-04-02].

PIKA, Tomáš. Kandidátka na prezidentku Nerudová: ekonomka, vysokoškolská pedagožka a bývalá rektorka. Online. *IRozhlas*. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/profil-danuse-nerudova-kandidatka-na-prezidentku-prezidentske-volby-2023_2211251502_jgr. [cit. 2023-10-25].

Pohyb obyvatelstva - rok 2023. Online. Český statistický úřad. 2024. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-rok-2023>. [cit. 2024-03-13].

Programové priority. Online. Danuše Nerudová: Prezidentka 2023. 2022. Dostupné z: <https://www.danusenerudova.cz/programove-priority/>. [cit. 2023-10-26].
Redakce. Online. Deník Referendum. 2023. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/stranka/redakce>. [cit. 2023-10-23].

REFLEX. Změna ve vedení redakce: Martin Bartkovský je novým šéfredaktorem Reflexu. Online. *Reflex*. 2023. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/122074/zmena-ve-vedeni-redakce-martin-bartkovsky-je-novym-sefredaktorem-reflexu.html>. [cit. 2023-12-02].

Ročník narozených 2022 je nejslabší za posledních 18 let. Online. Český statistický úřad. 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/rocnik-narozenyx-2022-je-nejslabsi-za-poslednich-18-let>. [cit. 2024-03-13].

ROŽÁNEK, Filip. Server iRozhlas povede Martin Samek, ve zpravodajství budou i další změny. Online. *Lupa*. 2022. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/server-irozhlas-povede-martin-samek-ve-zpravodajstvi-budou-i-dalsi-zmeny/>. [cit. 2023-10-23].

SLADKÁ, Michaela. Proč se nebavit o genderu? ‚Část lidí má pocit, že se útočí na jejich pocit bezpečí,‘ myslí si lektorka. Online. *IRozhlas.cz*. 2023. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/gender-predsudky-lgbtq-lektorka-stiplova_2306041830_kac. [cit. 2024-04-12].
SOKOLOVÁ, Dana. Češky zůstávají na rodičovské dovolené nejdéle v Evropě, pomoci mohou dětské skupiny. Online. *Novinky.cz*. 2022. [cit. 2024-04-05].
SKALICKÝ, Matěj. „Běž už do p*či!“ a „Odstup, nebo zdechni.“ Politici a političky terčem lidské nenávisti. Online. *IRozhlas*. 2023. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vinohradska-12-politika-nadavky-nenavist-vyhruzky_2309260600_nel. [cit. 2023-10-01].

STEJSKALOVÁ, Klára. Česko má jednu z nejdelších mateřských a rodičovských na světě. Online. *Český Rozhlas*. 2020. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cesko-ma-jednu-z-nejdelsich-materskych-a-rodicovskych-na-svete-8105132>. [cit. 2024-04-05].

STRÁNSKÝ, Jan. Končí éra mužské nadvlády? Česku vládne historicky nejvíc žen. Online. *Seznam Zprávy*. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-zensky-hlas-v-politice-sili-staci-to-na-konec-patriarchatu-v-cesku-208866>. [cit. 2024-04-28].
UN WOMEN. *Facts and figures: Women's leadership and political participation*. Online. UN Women. 2023. Dostupné z: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures>. [cit. 2023-10-26].

ŠÍDLOVÁ, Tereza. Česká politika je mužský skanzen. Teď ale přichází tichá revoluce žen. Online. *Seznam Zprávy*. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-ceska-politika-je-muzsky-skanzen-ted-ale-prichazi-ticha-revoluce-zen-214976>. [cit. 2023-10-28].

The State of Paid Family and Medical Leave in the U.S. in 2023. Online. Center for American Progress. Dostupné z: <https://www.americanprogress.org/article/the-state-of-paid-family-and-medical-leave-in-the-u-s-in-2023/>. [cit. 2024-04-06].
VANĚK, Jakub. Nerudová je třetí. Babiše označila za zlo a nevyloučila založení vlastní strany. Online. *ČT24*. 2023. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/prezidentske-volby-2023/3557786-nerudova-je-treti-s-pavlem-chce-jednat-o-podpore-babise>. [cit. 2023-10-25].

VLASATÁ, Zuzana. Danuše Nerudová prošlapala kus cesty všem ženám, které to zkusí po ní. Online. *Deník Referendum*. 2023. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/34593-prvni-cast-trojclenne-prezidentske-tajenky-rozlustena>. [cit. 2024-04-02].

VLČKOVÁ, Tereza. Politika je pánský klub. Ženy jsou na kandidátkách v menšině, chybí kvóty. Online. *IDNES*. 2020. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volby-senatni-krajske-zeny-zastoupeni-zen-rovne-postaveni-forum-50-procent.A200930_121055_domaci_vlc. [cit. 2023-10-01].

WHEATON, Sarah. 'Iron My Shirt'. Online. The New York Times. 2008. Dostupné z: <https://archive.nytimes.com/thecaucus.blogs.nytimes.com/2008/01/07/iron-my-shirt/>. [cit. 2024-02-18].

Ženy v politice musí údajně víc bojovat o své posty. Online. *Novinky*. 2007. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-zeny-v-politice-musi-udajne-vic-bojovat-o-sve-posty-40171840>. [cit. 2023-10-01].

SCHVÁLENO

25.3.23

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Šimková Jana	Razítko podatelny: <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd </td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">13 -03- 2023 -1-</td> </tr> <tr> <td>Čj:</td> <td>46 Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	13 -03- 2023 -1-	Čj:	46 Příloh:	Přiděleno:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		13 -03- 2023 -1-							
Čj:		46 Příloh:							
Přiděleno:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2020/2021									
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 34532080@fsv.cuni.cz									
Studijní program/forma studia: Mediální studia/distanční									
Název práce v češtině: Role genderu v mediálním pokrytí českých prezidentských voleb 2023									
Název práce v angličtině: The Role of Gender in the Media Coverage of 2023 Czech Presidential Election									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí) LS 2022/2023									
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Česká republika doposud ženu na postu prezidentky republiky neměla, v historii ČR však žádná žena nebyla ani premiérkou. V Poslanecké sněmovně z celkového počtu 200 poslanců zasedá čtvrtina žen, což je i přes nízké číslo označováno jako rekord. Pokud však do veřejného života vstoupí, čelí odlišným a často přísnějším požadavkům než muži, a vytváření jejich mediálního obrazu podléhá jiným pravidlům. Genderové role a pravidla ovlivňují, jak se politici a političky ve funkcích chovají, i jak je média zobrazují. Diplomová práce má za cíl s využitím konceptu genderu ukázat tuto nerovnováhu na příkladu prezidentské volby v České republice 2023. Doposud byl daný problém tematizován na příkladech řady zahraničních političek, z nichž nejvýraznější by byla pravděpodobně kandidátka na prezidentku USA Hillary Clinton. V rámci situace v Česku však jde o jednu z prvních příležitostí pro analýzu podobné situace. Pro získání uceleného obrazu situace v ČR bude v teoretické části definován pojem gender, vysvětlena jeho souvislost s politikou a koncepty vyvěrající z genderových rolí, které ženy v politice a práci médií s nimi ovlivňují. V rámci praktické části bude pak pomocí kvalitativní a kvantitativní obsahové analýzy popsáno, jaké jevy související s konceptem genderu se v analyzovaných člancích objevovaly, jakou gender ovlivňoval mediální pokrytí volebních kampaní a jakou roli celkově v něm hrál.									
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Prezidentské volby v roce 2023 představovaly pro české voliče teprve druhou možnost si prostřednictvím přímé volby zvolit do čela státu ženu. V zemi, kde jsou v rámci výkonu politické moci ženy dlouhodobě podprezentovány, by její případné zvolení bývalo mohlo znamenat významnou změnu kurzu. Přítomnost ženské kandidátky, která navíc měla po značnou část trvání kampaně reálnou šanci na úspěch, tak dávala médiím příležitost reflektovat témata, která do té doby příliš pokrývána nebyla. Komentáře umožňují autorům vyjádřit názor a jako takové jsou zvláště pro kvalitativní analýzu vhodnější než běžné zpravodajské texty. V rámci diplomové práce byly pro analýzu zvoleny i proto, že reflektovaly aktuální dění v rámci kampaní a výroky kandidátů. Byla zvolena média konzervativní i liberální, pravicová a levicová, pokrývající širokou škálu názorů i čtenářů, aby bylo možné zevrubně popsat pokrytí tématu. Diplomová práce si klade za cíl předložit zprávu o roli genderu v rámci české politiky a o tom, jak je využíván v rámci mediálního pokrytí volebních kampaní, výroků a mediálních výstupů kandidátů.									

K tomuto účelu budou použity metody kvalitativní a kvantitativní obsahové analýzy.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

Představení a vymezení tématu, zdůvodnění výběru.

2. Teoretická a metodologická část

2.1.1 Teoretická východiska

Představení konceptu gender a souvisejících pojmů

2.1.2 Rozbor literatury – dosavadní stav poznání

Vztah genderu a politiky, volebních kampaní a mediálního pokrytí.

2.2 Metodologie

2.2.1 Kvalitativní obsahová analýza

Představení výzkumné metody

2.2.2 Kvantitativní obsahová analýza

Představení výzkumné metody

2.2.3 Představení a vymezení výzkumného vzorku

3. Analytická část

3.1 Kvalitativní obsahová analýza

3.1.1 Výběr vzorku a metody, parametry

3.1.2 Průběh analýzy

3.1.3 Představení výsledků

3.2 Kvantitativní obsahová analýza

3.2.1 Představení hypotéz (na základě kvalitativní analýzy), parametry

3.2.2 Průběh analýzy

3.2.3 Představení výsledků

3.3 Diskuze k výsledkům analýzy

3.3.1 Shrnutí výsledků a závěrů vyplývajících z analýzy

3.3.2 Limity a možné náměty pro další výzkum

4. Závěr

Shrnutí celkové problematiky

5. Summary

6. Použitá literatura

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

V rámci analýzy budou zkoumány komentáře / příspěvky v názorových rubrikách související s prezidentskou volbou ve vybraných internetových médiích. Sledováno bude období od 31. 5. 2022 (kdy oznámila úmysl kandidovat jediná ženská kandidátka Danuše Nerudová) do 28. 1. 2023, kdy byl oficiálně zvolen další český prezident. Vybrány byly servery Aktuálně, Deník Referendum, iDnes, iRozhlas, Echo24, Heroine, Hospodářské Noviny, Novinky, Reflex a Seznam Zprávy. Média byla vybrána na základě čtenosti a zásahu, ale i tak, aby se dalo mimo jiné zohlednit, jakou roli hraje v uchopení tématu gender názorové ukotvení daného média.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní obsahová analýza a kvantitativní obsahová analýza.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BARCZY SZYN-MADZIARZ, Paulina, and Przemysław Żukiewicz. 2022. *Gender and LGBTQ issues in election processes: global and local contexts*. Oxon, UK: Routledge, Taylor & Francis Group.

Knih se zabývá rolí genderu a LGBTQ témat v politických procesech, kampaních a volbách. Zkoumá

okamžiky volebních vítězství i proher, hodnotí, kdo je za dané odpovědný a analyzuje, jak zohlednění témat týkajících se genderu a LGBTQ ovlivňuje volební úspěch v zemích s více i méně vyspělou demokracií.

BYSTROM, Dianne G., Terry. Robertson, Mary Christine. Banwart, and Lynda Lee. Kaid. 2004. *Gender and Candidate Communication: VideoStyle, WebStyle, NewStyle*. Hoboken: Taylor and Francis.

Knihy se věnuje způsobům a formám komunikace, kterých musí využívat ženy kandidující do veřejných politických funkcí. Jak ukazují výzkumy, veřejnost vycházející ze stereotypů často věří, že ženy jsou kvůli jistým vlastnostem pro působení v politice méně způsobilé než muži. Kniha popisuje jednotlivé politické kampaně a osvětluje, jak je gender využíván, zneužíván a k jakým praktickým opatřením vědomí zažitých stereotypů kandidující ženy vede. Kniha popisuje změny v chování, vystupování či oblékání a popisuje, jak úspěšné mohou jednotlivé strategie být.

HENDL, Jan. 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtyrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál.

Knihy shrnuje hlavní výzkumné plány využívané v rámci kvalitativního výzkumu a představuje zdroje, z nichž metody vycházejí. popisuje metody sběru dat, kódování, vyhodnocování a interpretaci. V rámci diplomové práce bude využita pro nastavení parametrů kvalitativní části výzkumu.

PARRY-GILES, Shawn J. 2014 - 2014. *Hillary Clinton in the news: gender and authenticity in American politics*. Urbana, [Illinois: University of Illinois Press.

Knihy popisuje politickou kariéru a volební kampaně Hillary Clinton. Soustředí se především na popis politického obrazu bývalé první dámy, senátorky a prezidentské kandidátky. Značnou pozornost věnuje také konceptu autenticity. Jelikož z neautentičnosti byla kromě Hillary Clinton obviňována také kandidátka na prezidentku ČR Danuše Nerudová, je kniha relevantním pramenem i pro tuto diplomovou práci.

RIFFE, Daniel, Stephen Lacy, Brendan R. Watson, and Frederick Fico. 2019. *Analyzing media messages: using quantitative content analysis in research*. Fourth edition. New York: Routledge, Taylor & Francis Group.

Knihy představuje kompletní návod pro provádění kvantitativního výzkumu a konkrétně obsahové analýzy. Definiuje, co kvalitativní analýza je, a krok za krokem popisuje jak navrhnout studii využívající obsahové analýzy. Konkrétně se pak zabývá otázkami výběru vzorku, spolehlivosti, analýzy dat a využití technologií.

SHORROCKS, Rosalind. 2021. *Women, men, and elections: policy supply and gendered voting behaviour in Western democracies*. London: Routledge.

Knihy se zabývá genderově podmíněným politickým chováním a ukazuje rozdíl mezi pohlavími, pokud jde o volby politických stran a hnutí na příkladu západních demokracií. Autorka vznáší argument, že konečná volba strany je genderově podmíněna a závisí na socioekonomickém postavení a konkrétní nabídce politických stran.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina, VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha. Portál. 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Knihy obsahuje základní zásady pro komerční i akademický výzkum médií a jednotlivé způsoby a postupy rozebírá na příkladech z českého mediálního prostředí. V rámci diplomové práce bude využito částí zabývajících se kvantitativní obsahovou analýzou a kvalitativními výzkumnými metodami.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

BLAŽIOVÁ, Lucia. *Mediální reprezentácia súčasných politických líderiek a gender diskurz v online prostredí.* 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Vochocová, Lenka.

BŘEZINOVÁ, Lucie. *Gender v české politice.* Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy a filosofie. Vedoucí práce Lánský, Ondřej.

LYSKOVÁ, Taťána. *Marketing političek: Ženy v kampaních do PSP 2017.* 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí práce Shavit, Anna.

Datum / Podpis studenta/ky

13.3.2023

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

MGR. MILE REKTOROVÁ

13.3.2023

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kódovací kniha

Výzkumné otázky

VO1: Jak bylo téma genderu v souvislosti s prezidentskými volbami 2023 tematizováno?

VO2: Byl gender v mediálním pokrytí prezidentských voleb 2023 významným tématem?

VO3: Jak se lišilo mediální pokrytí Nerudové a ostatních kandidátů?

VO4: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na tom, zda byl článek napsán mužem, či ženou?

VO5: Lišilo se mediální pokrytí genderové tematiky v závislosti na ideologické profilaci médií?

Hypotézy pro kvantitativní výzkum

H1: Média se genderovému tematické věnovala pouze v souvislosti s Nerudovou.

H2: Genderové tematika se bude objevovat v naprostém minimu zmínek.

H3: Mužským kandidátům se média věnovala více než Nerudové.

H4: U mužských kandidátů byl kladen větší důraz na program, zatímco u Nerudové spíše na osobní život.

H5: Mužští kandidáti byli zobrazováni jako kompetentnější pro výkon funkce než Nerudová.

H6: Ženské autorky se Nerudové věnovaly více než mužští autoři.

H7: V komentářích ženských autorek se genderové stereotypy objevovaly v menší míře než u mužských autorů. H8: Mediální obraz Danuše Nerudová v Deníku Referendum bude pozitivnější než v Echu24.

H9: V Deníku Referendum se narozdíl od Echa24 nebudou objevovat genderové stereotypy a narážky na vzhled.

Kódování

Jako kódovací jednotka bude sloužit jedna zmínka kandidáta v jednom komentáři. Kódovaných proměnných bude celkem 16, včetně dvou proměnných identifikačních.

Identifikační proměnné a nabývané hodnoty

11. Identifikační číslo zmínky

12. Médium

1. Aktuálně
2. Deník Referendum
3. iDnes
4. iRozhlas
5. Echo24
6. Heroine
7. HN.cz
8. Novinky
9. Reflex
10. Seznam Zprávy

Další proměnné a nabývané hodnoty

13. Pohlaví autora

1. Muž
2. Žena

14. Pohlaví kandidáta

1. Muž

2. Žena

15. Kandidát

1. Danuše Nerudová
2. Petr Pavel
3. Andrej Babiš
4. Jiný mužský kandidát

16. Tematizace genderu

1. Ano
2. Ne

17. Tematizace genderu – zabarvení

1. Pozitivní
2. Negativní
3. Neutrální
4. Nelze určit

18. Zmínka vzhledu

1. Ano
2. Ne

19. Genderové stereotypy

1. Ano
2. Ne

20. Komunální rysy

1. Ano – pozitivní konotace
2. Ano – negativní konotace
3. Nezmíněny

11. Agentické rysy

4. Ano – pozitivní konotace
5. Ano – negativní konotace
6. Nezmíněny

12. Programové priority

3. Ano – obsahuje
4. Ne – neobsahuje

13. Osobní život

3. Ano – obsahuje
4. Ne – neobsahuje

14. Emoční zabarvení

5. Pozitivní zabarvení
6. Negativní zabarvení
7. Neutrální zabarvení
8. Nelze určit

15. Chvála

4. Ano – opodstatněná
5. Ano – neopodstatněná

6. Ne – nevyskytuje se

16. Kritika

4. Ano – opodstatněná

5. Ano – neopodstatněná

6. Ne – nevyskytuje se

Příloha č. 2: Kódovací arch

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	1	1	2	1	1	1	2	2	3	2	1	2	3	3	2
2	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	1
3	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	2	1
4	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	1	2	3	3
5	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	1
6	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
7	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
8	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
9	1	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
10	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
11	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
12	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	1
13	1	1	1	4	2	4	2	2	1	3	2	2	1	1	3
14	1	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	1	1

15	1	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
16	1	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	1
17	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
18	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
19	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	3
20	1	1	2	1	1	3	2	2	3	3	2	2	1	1	3
21	1	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
22	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
23	1	1	2	1	1	3	2	2	3	1	2	1	2	3	2
24	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
25	1	1	2	1	1	2	2	2	3	2	2	2	2	3	1
26	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
27	1	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	1	1
28	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
29	1	1	2	1	1	3	2	2	3	2	2	2	3	1	1
30	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
31	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
32	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
33	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
34	1	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
35	1	1	2	1	1	3	2	2	3	3	2	2	2	3	1
36	1	1	2	1	1	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1

37	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
38	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
39	1	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
40	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	1
41	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
42	1	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	1
43	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
44	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
45	1	1	2	1	2	4	2	2	1	1	2	2	3	1	1
46	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	1	2	3	1	3
47	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
48	1	1	2	1	1	3	2	2	2	3	1	2	3	3	3
49	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	3
50	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
51	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
52	1	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
53	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
54	1	2	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
55	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	3
56	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
57	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
58	1	1	1	3	2	2	2	2	3	3	2	2	2	3	1

59	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
60	1	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
61	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
62	1	1	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	2	3	1
63	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
64	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
65	1	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
66	1	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
67	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
68	2	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	3	3	3
69	2	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
70	2	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	1
71	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
72	2	1	2	1	1	1	2	2	3	1	2	2	1	1	3
73	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
74	2	2	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
75	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
76	2	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
77	2	1	2	1	1	3	2	2	3	3	1	1	3	3	3
78	2	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
79	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
80	2	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3

81	2	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
82	2	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
83	2	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
84	2	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
85	2	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
86	2	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
87	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
88	2	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
89	2	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	1	3	3
90	2	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
91	2	2	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
92	2	1	1	4	2	4	2	2	3	1	1	2	1	1	3
93	2	1	2	1	2	4	2	2	1	3	2	2	1	1	3
94	2	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
95	2	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
96	2	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
97	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
98	2	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
99	2	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	1
100	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
101	2	1	2	1	1	2	2	1	3	3	2	2	3	3	1

10 2	2	1	1	2	2	4	2	2	3	1	1	2	1	1	1
10 3	2	1	1	3	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
10 4	2	1	2	1	1	1	2	2	3	1	1	2	1	1	1
10 5	2	2	1	2	1	1	2	2	3	3	2	2	1	3	3
10 6	2	2	2	1	1	1	2	2	3	3	2	2	1	1	3
10 7	3	1	2	1	2	4	2	2	3	2	2	2	2	3	3
10 8	3	1	2	1	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3	2
10 9	3	1	1	3	2	4	2	2	2	3	2	2	3	3	1
11 0	3	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
11 1	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
11 2	3	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
11 3	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
11 4	3	1	1	2	2	4	1	2	3	3	2	2	3	3	3
11 5	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3

11 6	3	1	2	1	2	4	1	2	3	3	2	2	3	3	3
11 7	3	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
11 8	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
11 9	3	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
12 0	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	2
12 1	3	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
12 2	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	1	3
12 3	3	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
12 4	3	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
12 5	3	1	2	1	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3	3
12 6	3	1	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	3	3	3
12 7	3	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
12 8	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
12 9	3	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1

13 0	3	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	3	1
13 1	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
13 2	3	1	2	1	2	4	1	1	3	3	2	2	3	1	3
13 3	3	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	2	1	1
13 4	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
13 5	3	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
13 6	3	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
13 7	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
13 8	3	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
13 9	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
14 0	3	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
14 1	3	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
14 2	3	1	1	2	2	4	2	2	2	1	2	2	3	1	1
14 3	4	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	3

14 4	4	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
14 5	4	1	2	1	1	1	2	2	3	3	2	2	3	1	3
14 6	4	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
14 7	4	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
14 8	4	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
14 9	4	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
15 0	4	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
15 1	4	1	2	1	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
15 2	4	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
15 3	4	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
15 4	4	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
15 5	4	1	2	1	1	3	2	2	3	3	2	2	3	1	3
15 6	4	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
15 7	4	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3

15 8	4	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
15 9	4	2	1	3	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
16 0	4	2	2	1	2	4	2	2	3	3	1	2	3	1	1
16 1	4	1	1	2	2	4	2	2	3	3	1	2	3	1	1
16 2	4	1	1	3	2	4	2	2	3	3	1	2	3	3	1
16 3	5	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	2	3	1
16 4	5	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
16 5	5	2	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	3	3	3
16 6	5	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
16 7	5	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
16 8	5	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
16 9	5	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
17 0	5	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
17 1	5	1	2	1	2	4	2	2	3	2	2	2	3	2	1

17 2	5	1	2	1	1	2	1	1	3	3	2	2	2	3	2
17 3	5	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
17 4	5	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
17 5	5	1	2	1	1	2	2	2	3	3	2	1	2	3	1
17 6	5	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
17 7	5	1	2	1	2	4	2	2	1	3	2	2	2	3	1
17 8	5	2	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
17 9	5	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
18 0	5	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
18 1	5	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
18 2	5	1	1	2	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	3
18 3	5	1	1	2	2	4	2	2	1	1	1	2	3	1	1
18 4	5	1	1	3	2	4	2	2	3	1	1	2	3	3	1
18 5	5	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3

186	5	1	2	1	1	2	2	1	3	2	2	2	2	3	1
187	6	2	2	1	1	1	2	2	3	3	2	2	1	1	3
188	6	2	1	2	1	3	2	2	3	3	2	2	3	1	3
189	6	2	2	1	1	3	2	2	3	3	2	2	3	3	3
190	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
191	7	2	2	1	1	3	2	2	3	3	1	2	3	3	3
192	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
193	7	1	2	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	3
194	7	1	2	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	1	3
195	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
196	7	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
197	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
198	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
199	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1

200	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
201	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
202	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	1	3	3	1	3
203	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	1	3	3	1	1
204	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	1	3	3	1	3
205	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
206	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
207	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
208	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
209	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	1	1
210	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	3
211	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
212	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
213	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3

21 4	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
21 5	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
21 6	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
21 7	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
21 8	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
21 9	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
22 0	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
22 1	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
22 2	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
22 3	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	1	2	3	3	1
22 4	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
22 5	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	3	3	1
22 6	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	3	3	3
22 7	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1

228	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
229	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
230	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
231	7	1	2	1	1	3	2	2	3	3	1	2	3	3	3
232	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
233	7	1	1	2	2	4	2	2	3	3	1	2	1	1	3
234	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	1	1	3
235	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
236	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
237	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	1	2	1	1	3
238	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
239	7	1	1	2	2	4	1	2	3	1	2	2	1	1	3
240	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
241	7	1	2	1	1	1	2	2	3	3	2	2	3	1	1

24 2	7	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
24 3	7	1	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
24 4	7	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
24 5	7	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
24 6	7	1	1	2	2	4	2	2	3	1	1	2	1	1	3
24 7	7	1	1	3	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
24 8	7	1	2	1	1	1	2	2	3	3	1	2	1	1	3
24 9	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	2	3
25 0	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
25 1	8	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
25 2	8	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	1
25 3	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
25 4	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
25 5	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1

25 6	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
25 7	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
25 8	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
25 9	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
26 0	8	2	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	3
26 1	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	2	3
26 2	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
26 3	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
26 4	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
26 5	8	1	2	1	2	4	2	2	2	3	2	2	3	3	3
26 6	8	1	1	2	2	4	2	2	3	1	1	2	1	1	3
26 7	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
26 8	8	1	2	1	2	4	1	2	3	3	2	1	2	3	2
26 9	8	1	1	2	2	4	2	2	3	1	1	2	1	1	3

27 0	8	1	2	1	2	4	2	1	3	3	1	2	2	3	1
27 1	8	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	2	3	1
27 2	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
27 3	8	1	2	1	1	2	2	1	1	3	2	2	2	3	1
27 4	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
27 5	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	2	3
27 6	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
27 7	8	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
27 8	8	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
27 9	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	3
28 0	8	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
28 1	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
28 2	8	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3
28 3	8	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1

28 4	8	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
28 5	8	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
28 6	8	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
28 7	8	1	2	1	1	2	1	2	3	3	2	2	2	3	1
28 8	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
28 9	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
29 0	8	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	2
29 1	8	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	1	3	3
29 2	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
29 3	8	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	1	3	3
29 4	8	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
29 5	8	1	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	3	3	1
29 6	8	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
29 7	8	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	1	1	3

29 8	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
29 9	8	1	2	1	1	3	2	2	3	3	2	2	3	1	1
30 0	8	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	2
30 1	9	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
30 2	9	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
30 3	9	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
30 4	1 0	1	2	1	1	3	2	2	3	1	2	2	3	1	1
30 5	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	3	1
30 6	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
30 7	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
30 8	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	1	1	2	3	1	1
30 9	1 0	2	2	1	1	1	2	2	3	3	1	2	3	3	3
31 0	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	2	1	1
31 1	1 0	2	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	1	1

31 2	1 0	2	2	1	2	4	2	2	3	2	2	2	3	3	3
31 3	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
31 4	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
31 5	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	3
31 6	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	2	1	1
31 7	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
31 8	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	1	3	3
31 9	1 0	2	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
32 0	1 0	2	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
32 1	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
32 2	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
32 3	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
32 4	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
32 5	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3

32 6	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
32 7	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
32 8	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
32 9	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	1	2	2	3	3	3
33 0	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
33 1	1 0	1	2	1	2	4	2	2	2	3	2	2	3	3	3
33 2	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
33 3	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
33 4	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
33 5	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
33 6	1 0	2	2	1	1	1	2	2	3	3	2	2	1	1	3
33 7	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
33 8	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
33 9	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	2

34 0	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
34 1	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
34 2	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
34 3	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
34 4	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
34 5	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
34 6	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
34 7	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
34 8	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
34 9	1 0	2	1	2	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
35 0	1 0	2	1	3	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
35 1	1 0	2	2	1	2	4	2	2	3	3	1	2	2	3	1
35 2	1 0	2	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
35 3	1 0	2	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1

35 4	1 0	2	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
35 5	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
35 6	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	2	3	3
35 7	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	1	2	2	2	3	3
35 8	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3
35 9	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
36 0	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
36 1	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
36 2	1 0	2	1	2	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
36 3	1 0	2	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
36 4	1 0	2	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	1
36 5	1 0	1	1	2	2	4	2	2	3	1	2	2	3	1	1
36 6	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	1
36 7	1 0	1	1	4	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1	3

36 8	1 0	1	2	1	2	4	2	2	3	3	2	2	1	1	3
36 9	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
37 0	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
37 1	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	3	3	3
37 2	1 0	1	2	1	1	2	2	2	3	3	2	2	1	1	1
37 3	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	1
37 4	1 0	1	1	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	3	3